

A szó ünnepe

100 szép magyar vers

A kötetet
a magyar irodalom jeles pártolója,
dr. Bábel Balázs
kalocsa-kecskeméti érsek, metropolita
tisztelői és barátai
a Porta Könyvek sorozatában
jelentették meg
a főpap püspöki beiktatásának
10. évfordulójára
2009. június 26.

Porta
K Ö N Y V E K

E Z
A s z ó ü n n e p e
C Í M Ű ,
A P R I N T D I G I T Á L I S S T Ú D I Ó B A N
1 0 0 P É L D Á N Y B A N
K I N Y O M T A T O T T K Ö N Y V

0 0 1

S O R S Z Á M Ú S Z Á M O Z O T T P É L D Á N Y A

A szó ünnepe

100 szép magyar vers

dr. Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek, metropolita verses vallomása

Megjelent a főpap püspöki beiktatásának 10. évfordulójára,
2009. június 26.

Kiadja: Farkas Galéria Bt. Kecskemét

Felelős kiadó: Pásztor Jolán

Sorozatszerkesztő: Farkas P. József

Felelős szerkesztő: Ballai József

Borító, könyvterv, tipográfia: B&B Média Kft. Kecskemét

Illusztrációk: Bodri Ferenc

Nyomdai munkák: Print 2000 Nyomda Kft. Kecskemét

Felelős vezető: Szakályas Tibor

ISSN 1589-1453

ISBN 978-963-88066-2-8

Bábel Balázs versválogatása elé

CSAK A SZÉPSÉG MENTI MEG a világot, írta Dosztojevszkij egyik levelében. Költők, művészek a szépség szerelmesei: befejezik a teremtést. „A költészet a lét alapítása szóval” (Heidegger). A költő megnevezi a dolgokat, létre hívja a nem létezőket. Rilke *Kilencedik duinói elégiája* ihlette következő soraimat:

„ Költők! A létet ti szülititek szóval!
Ti kimondjátok néha a kimondhatatlant,
amit a sírás, vágy, sikoly s szorongó sóhaj
kísérel nyögve szóba szülni – hasztalan!”

Igaz, a szürrealizmus óta a lázadó költők, művészek egyre inkább összezúzták a szép teremtést, amelyet a maguk módján akartak újraalkotni. Aztán a széttört világban eltűnt a szépség, eltorzult az emberi arc, eltűnt az értelem: a posztmodernben pedig már maga az alkotó is halott.

A LÍRA MEGHAL. Ezért szívesen térünk vissza letűnt korok költészetéhez, örök barátainkhoz. Ki-ki kedvelt költőjével időzik pihenésképpen.

Változók az olvasók ízlései, változnak hangulataink. Néha egy nagy költő összes műveit olvasgatjuk, vagy kedvenc költőnk ismert, régóta szeretett verseit idézzük. Máskor antológiát veszünk kézbe, ha talán egy témához keresünk verseket. Persze minden versválogatás „szubjektív”: a válogató szándékának és ízlésének megfelelően.

Számomra meglepetés volt Bábel Balázs válogatása. Tudtam, hogy érsek barátom szereti és olvassa a költőket. Kerestem a száz vers kiválasztásának kritériumait. Általában „vallomásos” versek kerültek a gyűjteménybe. Igazában minden nagy vers vallomás magáról a költőről, hitéről vagy hitetlenségéről, a létezésről, az idő múlásáról, szerelemről, szenvedésről, halálról, hazaszeretetről.

A JELEN VÁLOGATÁSBAN elég sok a vallásos ihletű költemény (szinte valamennyi papköltő szerepel), de sok más téma is megjelenik. Balázs érsek szándékosan kihagyott nagy költőinktől jól ismert verseket, és inkább kevésbé, vagy alig ismerteket vett fel, mert ezek tetszettek neki. Magam is gyakori versolvasó voltam és vagyok, mégis meglepődve és nagy élvezettel olvastam itt olyan költeményeket, amelyekre eddig nem figyeltem fel. Fogadok, hogy az antológia mindenki számára meglepetéseket tartogat.

Végső elemzésben a Szépség Forrása felé kutatnak az alkotók, és ha hívők, költészetük Isten-dicséret, valamiképpen az imához hasonló. Pierre Emmanuel így fohászkodik (*Emmausz*):

„Ahhoz a szavamhoz, amelyet Te adsz
Téríts meg engem: egyedül Te vagy az értelem.
Tedd egyre figyelmesebbé nyelvemet.
Taníts meg hogyan beszéljek Hozzád
Ha magamhoz szólok. Ha másokhoz szólok.
Még ha vitába kezdek is Veled
Legyen dicséret tiltakozásom.”

Szabó Ferenc

A szó ünnepe

*Beszélgetés Bábel Balázs érsekkel
versekről és költőkről,
magyarságról és lelki szükségletről,
pontos szavakról és – a titokról*

- Érsek úr Gyónból származik, amely önmagában egy irodalmi emlékhely, a költészet fészke - amióta Gyóni Géza fölvette szülőfaluja nevét. Az ön irodalmi-művészeti eszmélődése hol és hogyan kezdődött?

- Gyóni koromból, hiszen én általános iskolás koromban is nagyon szerettem a verseket, fogékony voltam rájuk. Szerencsére olyan tanítóim voltak, akik ezt a képességet fölfedezték és mindig jó könyveket adtak a kezembe majd szavaló- és prózamondó versenyekre küldtek. Ezáltal már nagyon korán – kilenc évesen, harmadikos koromban – elköteleződtem az irodalom mellett – mint szorgos olvasó. Az első vetélkedőre Móra Ferencet vittem, de később, még

Δ Bábel Balázs: Mindig jó könyveket adtak a kezembe

katonaidőm alatt is, jártam versenyekre. Később, amikor már nekem is volt némi ismeretem a vers és a próza világáról, magam is keresgettem szerzőket. Egyik könyv hozta a másikat, és ha az egyik utalt a másikra, akkor már olvastam is. Sohasem felejttem el: ötödikes gyerek voltam, amikor tehénlegeltetés mellett olvastam Gogol *Tarasz Bulbáját* - föl is fogtam a lengyel és orosz harcokat, és abban is már benne volt mindaz, ami később világtörténelemmé lett. Valamiképp akkor a szovjet impériummal azonosítottuk az oroszokat – ez egy egészen más világ. Viszont, ahogyan a közmondás mondja: a hadiszerencse forgandó, de a jellem ugyanaz...

- A családban ki volt az irodalombarát?

- Az apám. Parasztgyerek lévén, nem adatott különösebb lehetősége, hogy irodalmi tanulmányokat folytasson, de mind a mai napig betéve tud nagyon-nagyon sok Petőfi-verset...

- Ezt úgy képzeljük el, hogy például egy ünnepen Petőfit szavalt?

- Nem kellett ahhoz ünnep, anélkül is. Eszébe jutott, aztán mondta. Valószínűsítem, hogy Petőfi a KALOT révén – amiben ő aktívan benne volt – került a kezébe. Hosszú, nagy szerepeket adtak elő. Kozár Gyula plébános, aki az érdi népfőiskolán is tanított, korán fölfedezte az értelmes parasztgyerekeket, előadtak olyan színdarabokat, amelyekhez talán csak a vezető szerepet játszó színészt hívták Pestről. A többit – két-három órás darabokról beszélnek! – parasztgyerekek tanulták be.

- Gyóni Géza kiment a háborúba, átélte minden borzalmát majd ezt versbe írta. Az irodalmi szöveg mögött fölsejlik az igazi, sokak által ismert élő és eleven költő, aki persze igazi, hús-vér ember. Mikor tudatosult mindez?

- Hogy pontosan mikor, azt nehéz lenne felidézni. De arra emlékszem, hogy 1967-ben, Gyóni Géza halálának 50. évfordulóján mi, katolikusok is elmentünk az evangélikus parókiához, melynek a falán márványtábla örökítette meg őt, s természetesen elhangzottak ünnepi beszédek is. Egy olyan lelkész tartotta a fő szónoklatot, akinek az édesapja együtt volt Krasznajarszkban Gyóni Gézával. Akkoron még éltek azok, akik azt a Gyónt ismerték, aki ott élt velük, közöttük. Ekkorra már én is szert tettem egy Gyóni-kötetre, amiből máig tudok fejből elég sok verset. A válogatásba azért tettem a Tomorit, mert végül is kalocsai érsek volt... Az igaz, persze, hogy Gyónt a nagyközönség tipikus egy verses költőnek tartja, a legtöbben a *Csak egy éjszakára* című versét ismerik, de szerintem ennél sokkal több figyelmet érdemel. A Sírvers is jól jellemezne: „*Véres harcok verték föl hírét / pedig csak a béke katonája volt*”. Én inkább abban látom a jelentőségét – bár kijátszotta őt Rákosi Jenő irodalomkritikus Ady Endrével szemben – hogy egzisztenciálisan megtapasztalta az ember kiszolgáltatottságát. Például így: *Té már mindent tudsz, halott katona / vagy talán jobb tudod már a semmit / szemed nem bántja bűn és babona / füledbe örök csend szüremlik* – ezt akkor írta, amikor látta, hogy a fronton a társai szinte úgy hullanak, mint a légy. Ő, noha lelkésznek indult – nem lett az – benne élt a bibliás világban, a rabkórház falára, saját vérével – karját vágta meg – írta fel: *Térjete meg és szeressetek!* Ez volt talán az utolsó üzenete, mondata, azzal együtt: *Mindent elnyel a hőség, csak Istené a dicsőség*. Gyóni Géza tehát sokkal több, mint egy verses költő. Azt lehet mondani, hogy az első világháború Radnótija. Eleinte – nem több, mint két hónapig – örült a harcoknak, de aztán rájött, micsoda embertelenség, és ellene fordult.

- Érsek úr ősei között pásztoemberek voltak, az egész család a földművességhez, a természethez kapcsolódik. Ehhez a - ha úgy tetszik: tradicionális világhoz - jól illik mind Petőfi, mind Gyóni. De vajon mi adta a lökést a modernnek megértéséhez?

- A piarista iskola. Annak is inkább a kollégiuma. Lukács László – aki maga is irodalmár ember, jelenleg is a Vigília főszerkesztője – behozta hozzánk Rónay Györgyöt, Buda Ferencet, Pilinszky Jánost és másokat az akkori irodalmi életből. A forgószínpadon előadtunk jeles darabokat. Gulyás István, aki a magyar irodalmat tanította, a hagyományosabb vonulatot képviselte ám szerteágazó ismeretiségekkel rendelkezett, néha olyanokat jegyzett meg: *á, hát Csinszkát is ismertem, templomos öregasszony lett belőle, amikor már elhagyta a bűn... a temetésén is asszisztáltam...* Számára - noha egy tradicionális szemléletet képviselt – Ady Endre nagy költő volt.

- Ahhoz, hogy az ember kiválasszon százat, ennél jóval többet kell ismernie...

- Pontosan így van. Még csak nem is csak ezret, hanem sok ezret...

- Mostanság is naponta vesz kézbe verseskönyvet? Honnan és hogyan ismeri meg a legújabb termést?

- Hallgatom például az irodalmi műsorokat – bár sajnos ezek száma erősen megcsappant. A Bartók és a Kossuth rádióból fölveszem magnóra ezeket – és éjszaka visszahallgatom. Fölhívják a figyelmet arra, ha új könyv van a láthatáron – legutóbb például Takács Zsuzsa új kötetére vagy egy Pilinszky-gyűjteményre kaptam föl a fejem. Személyesen is tartok kapcsolatot pár literátus emberrel, akik szintén jeleznek, vagy akár meg is küldik a szerintük érdekes könyvet. Volt és van költő, akivel jó barátságot ápolok – Nagy Gáspárt, épp baráti viszonyunkra való tekintettel, én temettem. Ha már itt tartunk: két nagy temetésem volt, Janus Pannonius és Nagy Gáspár. Találkoztam, és jót beszélgettem Pilinszky Jánossal, Csoóri Sándorral, Határ Győzővel és többekkel. A legjobban, természetesen, a könyveik hozzák közel az írókat, ezért egyetérték a Párizsban élő Kunderával: a költőnek nem lenne szabad nyilvános föllépést vállalnia, őt csak könyvéből lehetne megismerni. Csak mostanság lett divat – nyilván pénzügyi okok miatt – hogy a költők és az írók a nyilvánosság előtt házalnak...

- A kötetbe válogatott költők névsora meglehetősen színes. Visszanyúlik évszázadokra, felölel olyanokat, akiknek a neve csak irodalomtudósok számára cseng ismerősen. Mi volt a kiválasztás legfőbb szempontja?

- Én ezeket mind olvastam. Ha volt szempont, hát ez az: ők ismerőseim.

- Akkor próbáljunk másfelől közelíteni: hogyan jutott közel hozzájuk?

- Módszeresen. Huszonéves koromban például végigolvastam nagyon sokat. Juhász Gyulát, Szabó Lőrincet. Fontos volt, hogy ne más válogasson ki bármit is nekem.

Évek, sőt, már évtizedek vannak mögöttem. Azt a módszert követtem, hogy a jó verset – már úgy értem, amit én annak találtam – azonnal megjelöltem. Ha volt egyikben-másikban transzcendens gondolat, azt hátul is bejelöltem. Amikor ezt a száz verset válogattam, akkor én nem kezdtem bele semmi olyasmibe, ami számomra új feladat. Egyszerűen kinyitottam a meglévő verseskönyvet, és belenéztem. Hoppá, annak idején jónak tartottam ezt, akkor biztosan jó is. Próbáltam elkerülni a csapdát, hogy olyan, mindenki által nagyon jól ismert verset válogassak be a kötetbe, mint például Petőfitől a Szeptember végén. Ugyanakkor Illyés Gyulától az Egy mondat a zsarnokságról kihagyhatatlannak ítéltetett. Azt a másikat pedig, az Éjféλι meditációt, az ő vívódó lelkére vonatkoztattam – „nem áldoztál te sem érettségi óta”. Valaha Illyés azt mondta: mindent megkapott az élettől, csak az hiányzik, hogy higgye az üdvösséget. Az, hogy aztán egyházi temetést kért, annak a jelzése volt, hogy a napszállta előtt egy órával a szőlőbe jövő munkások közé akar tartozni. Ő is.

- Mennyiben befolyásolja véleményét a válogatásban az, hogy egy költő hívó-e vagy sem, hogyan beszél Istenről, a hitről?

- Semennyiben. A jó verseket kerestem. Szabó Lőrincnek nagyon sok olyan verse van, amely – hogy úgy mondjam:– nem a hit lírai kifejezése... Ugyanakkor ő sem csupán az az anyagelvű élvezethajhász volt, akinek beállítják... Neki is vannak transzcendens versei. Amikor a kötet száz versét kerestem, külön motivált, hogy mindegyik több legyen annál, mint mondjuk egy virág vagy egy természeti környezet pusztá leírása – ilyenből ugyanis nem száz, hanem ezer is van. Az emberi mélységig hatoló vallomást próbáltam megtalálni.

- Ha tartalmi osztályozást kellene végezni, nagy szórással három csoportba oszthatnánk a verseket. Az elsőbe tartoznának a – mondjuk így - létversek. Bessenyei György: *Ki vagyok? mi vagyok? merről s miből jöttem?* Egy másik csoportba a hit megvallása tartozhatna: *Kereszted zászlaja lobogjon felettem / Jézus örökre tartozzam Hozzád / mert ahol Tē vagy ott az Ország!* (Szabó Ferenc). Vagy József Attila: *Fogadj fiadnak, Istenem, / hogy ne legyek kegyetlen árva.* Van azután egy harmadik is, ebben a magyarság sorsa a fő téma: Márai Sándor: **MENNYBŐL AZ ANGYAL – MENJ SIETVE / *Az üszkös, fagyos Budapestre. / Oda, ahol az orosz tankok / Között hallgatnak a harangok. / Ahol nem csillog a karácsony. / Nincsen aranydió a fákon, / Nincs más, csak fagy, didergés, éhség. / Mondd el nekik, úgy, hogy megértsék. / Szólj hangosan az éjszakából: / Angyal, vigyél hírt a csodáról.***

- Jól érzékelik, valóban igyekeztem nagyjából ezt a hármas tagolást követni. Külön is meg kellett keresnem a magyarsággal kapcsolatos nagy verseket, mivelhogy ezt a témát manapság nem annyira divatos előhozni bizonyos posztmodern körökben. Azt mondják, mára idejétmúlt, hogy valaki egy nemzethez tartozik. A globalizált világban – szerintük - nincs értelme nemzeti gyökerekről beszélni. Tamási Áron

szerint azért vagyunk a világon, hogy otthon legyünk benne, szerintük a cél az, hogy ne legyünk sehol. Vannak, akik ezt vallják. Én nem. Ezért kerestem Wass Alberttől, Kunszeri Gyulától, Illyés Gyulától hazafias verseket. Visszatérve magához a válogatáshoz: valahol, természetesen, meg kellett húzni a határt. ...Egyszer kérdezték Rodint: kész van-e a szobor? Nincs kész, mondta, csak valamikor abba kell hagyni...

- Száz vers az olyan, mint egy finoman metszett velencei tükör. A legélesebb képet – természetesen – éppen a válogatóról mutatja. Mennyire precíz ez a kép?

- Legalábbis mostani életállapotomnak megfelelő. Ugyanis: Tempora mutantur et nos mutamur in illis, azaz: az idők változnak, s változunk mi is velök. Lehet, hogy tíz évvel ezelőtt mást válogattam volna össze, és lehet, hogy tíz év múltán megint nem ugyanezeket – noha a többszámú valószínűleg ez lenne. Ez a száz vers természetesen és nyilvánvalóan valamiképp engem tükröz, hiszen egy költemény teljesen visszaadja az olvasó vagy a válogató lelkiállapotát is. Azt se felejtsük, amit Nagy Szent Vazul mondott: csüngjetek a költőkön – ezt ő úgy érti, hogy a költő olyan gondolatot is ki tud fejezni, amiket az átlagember csak érez. A költő tehát pontos szavakkal azt mondja el, amit az átlagember nem tud kimondani. Ha jól emlékszem Mallarmé az író mondta a festő Degas-nak: nem mindig nagy gondolatokból áll a vers, hanem pontos szavakból. A költészetnek épp ez a lényege: a pontos szavak.

- Mécs László, Tűz Tamás, Szabó Ferenc – és sorolhatnánk tovább a pap költők neveit. Vajon Bábel Balázs-versek vannak-e?

- Nincsenek. Gyerekkoromban kísérleteztem versírással, de aztán éreztem, hogy sohasem tudnék igazán jó verset írni. Prózával is próbálkoztam, de az sem ment. Egy emelkedett prédikáció – hát az azért már közelíti az esszéit illetve a novellát. Mert van benne tényanyag és van benn szépirodalom. A tényanyag az esszé, de aztán ahogyan megfogalmazza az ember, az számít igazán. Ezt Szerb Antal így írta: a hívő tudja, hova fog kilyukadni a pap a beszédben, csak arra kíváncsi – hogyan... És ez a hogyan – a csomagolás – nagyon fontos. A gondolat és a stílus egysége.

- Ön népszerű prédikátor. Milyen mintákra épít?

- Régi mondás: a költők születnek, a szónokok „lesznek”. Így igaz. Biztos, hogy kell hozzá egy alapadottság, és az is biztos, hogy jól fel kell készülni – én magam, amióta pap vagyok, mindig lelkiismeretesen felkészülök minden egyes prédikációmra – szívesen hallgattam és sokat olvastam. Papságom kezdetén a vasárnapi textushoz mindig kikerestem a régi rendszer alapján Pázmány Pétert, és elolvastam az ő magyarázatát. Prohászkt – neki a gondolatisága a nagy – szintén sokat forgattam. Lehetőségem volt éveken át hallgatni Gál Ferencet – ő amúgy nem az előadási módja

miatt volt országos hírví, hanem amiatt, amit mondott. A nyelvezete választékos és magyaros volt, de amennyire jó gondolatokat fejezett ki, annyira száraz előadásmódban. Érdemes volt hallgatni. Sokat tanulhattam tőle az évek során. A szónok azáltal is fejlődik, hogy visszajelzéseket kap. Úgy gondolom: ha van valami köze a prédikációnak a magasabb irodalomhoz – én ezt művelem. Volt egy korszak, főképp a franciáknál, hatalmas nagy szónokok működtek, fajsúlyos gondolatot briliáns módon adtak elő prédikációkban. Valami ilyesmire a mai időkben is szükség van, hiszen az emberek előbb-utóbb észreveszik, hogy valakit érdemes-e hallgatni, mert egyrészt jók a gondolatai, másrészt jól adja elő őket.

- Olykor száznál több lehet az egy... Ha csak egy verset választhatott volna, melyik lett volna az?

- Ha a költészeti érték a fő szempont, akkor – talán - A vén cigány. Talán. Talán. Talán. De lehetett volna az Előszó Vörösmartytól. Ha a mondandó a legfontosabb, akkor a Jónás imája Babbitstól. De Aranyt sem hagynám ki – olyan mély tenger, akkora emberismeret – az Őszikékben – nagyon nehéz elválasztani a mondandót, a szépséget.

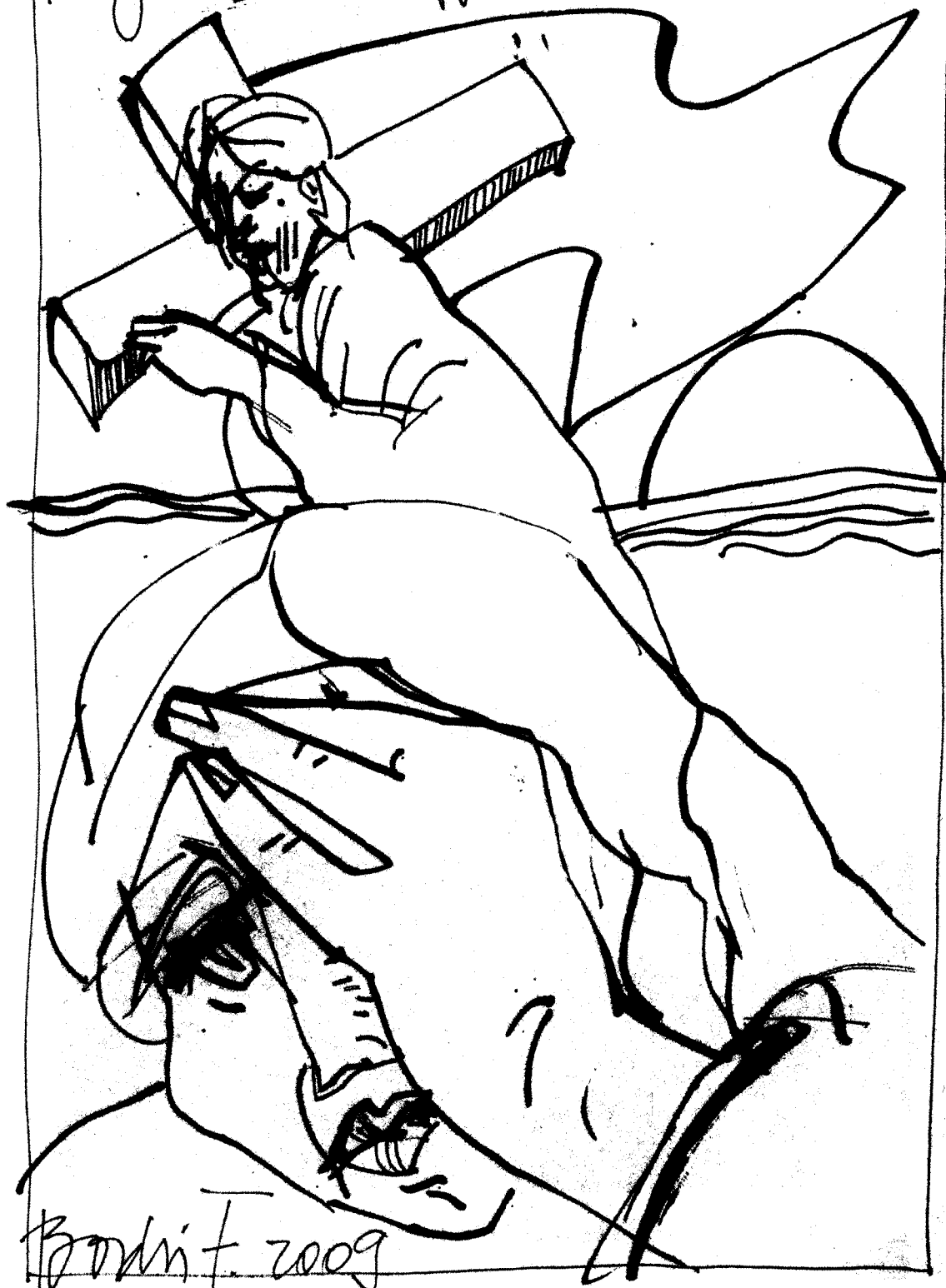
- Mindannyiunk öröme a felkérés száz vers válogatására szólt...

- Boldog az az ember, akinek lelki szükséglete a magasabb irodalom, benne a vers olvasása. Már maga a beszéd is csodálatos, mondhatni a legcsodálatosabb képessége az embernek. Gondolatai testesülnek meg benne. A vers ünneppé teszi a szót. A szó érintkezik Isten világával, mert Isten szava által teremtett. Jézus azt tanította: ég és föld elmúlnak, de az Ő igéi el nem múlnak. Az egyszerre titok és teológiai mélység, hogy az isteni szó testesült időszámításunk kezdetén Emberré.

Δ Bábel Balázs érsekkel az interjút Farkas P. József és Ballai József készítette. (Fotó: Mátyus István)

Ady Endre: A nagy Híttel

ADY ENDRE

A nagy Hitető

(Elovasandó Máté apostol evangéliuma)

Költők költője, gyermek halálig,
Ha körülfogtak bitóbánatok,
Drága, isteni Együgyűséged
Csak ennyit szólalt fojtott sírással:
Harmadnap föltámadok.

Néped nem volt s papi-fejedelmek
Mégis aggódtak, hogy majd mit mivel
Egy zavaros beszéded visszhangja
Már gyűlő-seregével Igédnek
S nagyra-nőtt szíveivel.

Megint a jó Pilátust keresték
Sápadtan minden farizeusok:
Adjon a sírhoz több katonát még,
Mert bolondok, csalók és varázslók
Az eféle krisztusok.

És pénzt vevének a katonák föl,
Koporsód száját akik őrizék,
Mert hátha mégiscsak föltámadnál
S amit vértajtékos, szép szád mondott:
Égi s ezernyi igék.

Minden költők közül te kaptad
Keresztek és bitók legjobbját,
Mert minden költők költője voltál,
Kiben istenien oldódtak meg
Legemberibb, legalázóbb igák.

Óh, be szép a te neved, szép Krisztus
S így árulkodtak: »a nagy Hitető«,
Így árulkodták Pilátusnak
Ma is nagyszerű példáságod:
Isten, Torony és Tető.

Nagy Hitető, sokan veled tartunk,
Nagy Elárult, úgy fáj, hogy itt vagyunk,
Úgy vágyjuk jég-ajkunkra az ajkad
S mondani te Együgyűségeddel:
Harmadnap föltámadunk.

ADY ENDRE

Misztérium

Csak az a mély és szent igazság,
Amit magába rejt a lélek,
Idétlen semmi, játszi hívás,
Amit leírok, elbeszélék.
Rendelteték, hogy néhány ember.
Tépődjék, sírjon mindhiába
S hogy meg ne értsék... Néhány ember
Ezernyi éve így csinálja...

Rendelteték, hogy dalba sírja
Néhány szegény bolond a lelkét
És hogy úgy sírja mindig dalba,
Hogy soha-soha meg ne fejsék,
Hogy amíg jár-kél a világon,
Álmodozó bolondnak hívják,
Hogy a lelkét borítsa ködlő,
Dalokban zsongó, játszi hívás.

Óh, én tudom, hogy gyöngé szómban
Csak gyáva vágy az, ami vadság,
Hisz lelkem minden pillanatja
Romlást hozó, csodás igazság.
Ködön keresztül, vaksötétben,
Meg nem fejtett titkokba látok
S átkozottként kell rejtegetnem
Ezer csodás, igaz világot.

Nagy éjeken szeretnék szólni:
Nem, nem bírok tovább bilincset,
Nem, nem bírok tovább titkolni
Ennyi világot, ennyi kincset.
Világrontó nyilatkozásnak
Égből lopott lángjától égek!...
...S miket leírok, elpanaszlok -
Csak szóba ömlő semmiségek!...

ÁNYOS PÁL

*Boldogságos Szűz Máriához
az édes hazáért*

Magyarok Nagyasszonya!
Tekints elhagyott birodalmadra:
Nincs másban oltalmunk,
Csak tebenned bízunk
Mi árva magyarid:
Szemléljed ügyünket, gyászos ügyünket,
Ne hadd, hogy elnyomják magyar nevünket!
Angyali koronánk
Az ég kegyelméből szállott le hozzánk:
E drága kincsünket,
S véle nemzetünket
István néked áldozta:
Most örökségedet, örökségedet,
El akarják vonni tőled, népedet!
Ne nézd bűneinket,
Hanem hozzád buzgó s hív őseinket.
Sok verejtékkal,
Ah mennyi vérekkal,
Nedvesültek mezeink:
Őérettek szánj meg, szánj meg bennünket,
Vedd el: mi is néked áldjuk szívéinket.

(1782)

ÁPRILY LAJOS

Az irisórai szarvas

Virradt. A fákra egyre csendesebben
rivallt alá a mély felhő-torok.
Gáncsot vető boróka-rengetegben
akadtak rá a csorda-pásztorok.

A gornyikhoz levitte nemsokára
tarkóra vetve egy szilaj csobán,
s megvult az alku egykettőre: ára
egy korty fenyővíz s egy marék dohány.

A simmentali borjának fogadta
fakorlátos, legeltető helyen,
tőgyén mohón csüngött az istenadta,
és elfeledte, hogy testvértelen.

És elfeledte a futó erecskét,
amely buk fenceket kacagva hányt,
s mely hús homályba fogta gyenge testét,
el a zuzmószakállú ősmagányt.

És elfeledte a forrás kis odvát,
amelynek tükre csábító titok,
s ha eltikkadva meg-megszomjazott, hát
napverte, langyos vályúból ivott.

Kristály-tükörben nem láthatta mását,
mikor a szarva büszkén ütközött,
meg nem sejthette büszke származását,
és borjúnak nőtt fel borjak között.

És lett pompás agancsú háziállat,
vadász-szívekbe dobbantó remek,
s csudálva nézte, rajta mit csudálnak
csudálkozó kiránduló-szemek...

De nyárutón, mikor a kék havasról
omlott a köd s leszállt az ősz vele,
beláthatatlan ködruhás magasból
szarvasbőgés bűgött a völgybe le.

S akkor: párát zihált remegve szája,
idegen lett palánkos otthona,
idegen lett testvére, mostohája -
s a ködbe hördült, mint az orgona.

ARANY JÁNOS

Honnan és hová?

Mily rövid az élet!...
Mint hullócsillag futása,
Mely földünk körébe jutva,
Lángra gyúl, és tűz-barázdát
Írva elszalad, gyorsabban,
Mint egyet pillantanál.
Útja honnan jött? hová visz?...
Míg sötét volt, s újra az lesz,
A világ-űr végtelenjén
Hol bolyongott? és hová fog?...
Ki tudná megmondani!
Míg tündöklött, addig élt.

S honnan jössz te, lélek...
Mely csak e föld gőz-körében
Vetve lángot, addig fénylel,
Amig éppen áthaladsz;
Bölcsőd és sirod homály.
Akkor lobbanál-e föl csak
Az állatban, s vele múlsz el?...
Vagy jövé a végtelenből
Ismeretlen, hosszú pályán,
S visszatérsz azon megint?...
Oh, ha nem volt, és ha nincs
E parányi csillogáson
Innen és túl folytatás:
Mily rövid az élet! -

Megfelelsz te, lélek.
Volt idő, mikor tagadták
A futamló csillagot:
Semmi az, csak földi pára,

Lobban, és fut, és el-ég.
Most a szellemet tagadják:
Semmi az, csupán anyag,
Agyvelő, vér és ideg
Összhatása, mely azonnal
Véget ér, ha szétbomol
Agyvelő, vér és ideg.
Az anyag a halhatatlan:
Fűben-fában újra éled,
Összetársul, meg elszéled
Mindörökké, szakadatlan;
Hanem e feltámadást
A szellem nem éri meg:
Ez üres hang, nincs sehol,
Pusztá réme ferde agynak,
Milyet századok ránk hagynak -
S csak zavarja a tudást.

Oh, ti, akik jobb felemnek
Már e földön mély sírt ástok:
Oly bizonyos hát tudástok,
Hogy helye sincs védelemnek?
Nem mond ellen az a szellem;
Mely kutat, hogy támaszt leljen
Megtagadni önmagát?
S nem rettegné, ha meglelte
- Mit tudása így teremte -
Azt az örök éjszakát?...
Ah, jobb volna kissé várni,
Nehogy úgy találjon járni
Az a híres tudomány,
Mint ama gyors fénnel jára,
Mit csillagnak vélt a golyhó,
Ő azt mondá: csak gyúlt pára:
S ím, ma áll, hogy égi bolygó -
Mi lehet még ezután?
Ami annyi szívbe oltva
Élt világ kezdete olta;
Mit remélt a hindu, párz;
Amért lángolt annyi oltár,
Zengett Szíonon a zsoltár:

Hogy nem addig tart az élet
Míg alatt a testbe' jársz;
Hanem egykor újra éled,
S költözzék bár fűbe, fába
Vagy keresztül állaton:
Lesz idő, hogy visszatérhet
Régi nemes alakjába,
Megtisztúlva, szabadon;
Vagy a „boldogok szigetjén”,
Mint hivé a boldog hellén,
Vagy az üdvezültek helyén,
Mint reméli keresztyény,
Lesz dicsőbb folytatása:
Én ezt meg nem tagadom. -

Mit hisz a tudós? Ő lássa,
Földi pályám' ami nézi:
Annak immár vége lesz,
Vissza senki nem idézi; -
S rövid foglalatja ez:

Mély homályban, éjfél tájban,
Kis fény is ha nagynak tetszik,
Hogy a föld körén bolyongtam:
Egy barázdát én is vontam.
Az emberek ráveték
Pillantásukat egy percig, -
S egy tudós tán megfigyelt
És lapjára, sok száz jelhez
- Ahogy csillagfutást felvesz -
Könnyed, vékony karcolással
Rólam is tőn némi jelt,
Mire reggel ő sem ismer;
S összevéri annyi mással
A jövőendő nemzedék,
Mely se kérdi tán, se tudja,
Nem is igen lesz rá gondja:
Hogy itt éltem, s a tömegben
Én is lantot pengeték.

(1877 júl. 14)

ARANY JÁNOS

Mindvégig

A lantot, a lantot
Szorítsd kebeledhez
Ha jó a halál;
Ujjod valamíg azt
Pengetheti: vigaszt
Bús elme talál.

Bár a szerelem s bor
Ereidben nem forr:
Ne tedd le azért;
Hát nincs örömed, hát
Nincs bánat, amit rád
Balsors keze mért?...

Hisz szép ez az élet
Fogytig, ha kiméled
Azt ami maradt;
Csak az ősz fordultán,
Leveleid hulltán
Ne kívánj nyarat.

Bár füstbe reményid, -
S egeden felényit
Sincs már fel a nap:
Ami derüs, élvezd,
Boruját meg széleszd:
Légy te vitorabb.

S ne hidd, hogy a lantnak
Ereje meglankadt:
Csak hangköre más;
Ezzel ha elégszel,
Még várhat elégszer
Dalban vidulás.

Tárgy künn, s temagadban -
És érzelem, az van,
Míg dobban a szív;
S új eszme ha pezsdül;
Ne vonakodj restül
Mikor a lant hív.

Van hallgatód? nincsen?
Te mondd, ahogy isten
Adta mondanod,
Bár puszta kopáron
- Mint tücsöké nyáron -
Vész is ki dalod.

(1877. július 24.)

BABITS MIHÁLY

Eucharisztia

Az Úr nem ment el, itt maradt.
Őbelőle táplálkozunk.
Óh különös, szent, nagy titok!
Az Istent esszük, mint az őt

törzsek borzongó lagzikon
ették-itták királyaik
húsát-vérét, hogy óriás
Halott királyok ereje

szállna mellükbe - de a mi
királyunk, Krisztus, nem halott!
A mi királyunk eleven!
A gyenge bárány nem totem.

A Megváltó nem törzsvezér.
Ereje több, ereje más:
Ő óriásabb óriás!
Ki két karjával általér

Minden családot s törzseket.
Egyik karja az Igazság,
másik karja a Szeretet...
Mit ér nekünk a Test, a Vér,

Ha szellemében szellemünk
Nem részes és úgy vesszük Őt
Magunkhoz, mint ama vadak
A tetemet vagy totemet?

Barbits Mihály: Eucharisztia

"Az Isten nem ment el, iff maradt.
bbelöle ~~thylalkomusk~~ különös, szent titok!

az Istent esszük, mint az Isten

Barb. F. 2009

Áradj belénk hát, óh örök
igazság és szent szeretet!
Oldozd meg a bilincseket
Amikkel törzs és vér leköt,

Hogy szellem és ne hús tegyen
magyarrá, s nőjünk ég felé,
testvér-népek közt, mint a fák,
Kiket mennyből táplál a Nap.

BABITS MIHÁLY

Psychoanalysis Christiana

Mint a bókos szentek állnak a fülkében
kívülről a szemnek kifaragva szépen,
de befelé, hol a falnak fordul hátok,
csak darabos szikla s durva törés tátog:
ilyen szentek vagyunk mi!
Micsoda ős szirtből vágták ki lelkünket,
hogy bús darabjai még érdesen csüngnek,
érdesen, szennyesen s félig születetlen,
hova nem süt a nap, hova nem fér a szem?
Krisztus urunk, segíts meg!
Hallottunk ájtatós, régi faragókat,
kik mindent egyforma türelemmel róttak,
nem törődve, ki mit lát belőle s mit nem:
tudva, hogy mindent lát gazdájuk, az Isten.
Bár ilyenek lennénk mi!
Úgyis csak az Úr lát mindenki szemével,
s hamit temagadból szégyenkezve nézel,
tudd meg, lelkem, s borzadj, mert szemedben által
az Isten is nézi, az Isten is látja!
Krisztus urunk, segíts meg!
Óh jaj, hova bujhatsz, te magadnak-réme,
amikor magad vagy az Itélő kéme?!
Strucc-mód fur a percek vak fövénye alá
balga fejünk — s így ér a félig-kész Halál,
s akkor mivé leszünk mi?
Gyónatlan és vakon, az évek szennyével
löknek egy szemétre a hibás cseréppel,
melynek nincs csörgője, s íze mindörökre
elrontva, mosatlan hull vissza a rögbe.
Krisztus urunk, segíts meg!
Ki farag valaha bennünket egésze,

ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésne,
ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dúló,
legfájóbb mélyünkbe belefúró fúró?
Szenvedésre lettünk mi.
Szenvedni annyi, mint diadalt aratni:
Óh hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az Ég királya
beállítson majdan szobros csarnokába.
Krisztus urunk, segíts meg!

(1927. okt. 2.)

BALASSI BÁLINT

Borivóknak való
(Áldott szép pünkösdsnek)

Áldott szép Pünkösdsnek gyönyörű ideje,
Mindent egészséggel látogató ege,
Hosszú úton járókot könnyebbítő szele!

Tè nyitod rózsákat meg illatozásra,
Néma fülemile torkát kiáltásra,
Fákot is te öltöztetsz sokszínű ruhákba.

Néked virágoznak bokrok, szép violák,
Folyó vizek, kutak csak néked tisztulnak,
Az jó hamar lovak is csak benned vigadnak.

Mert fáradtság után füremedt tagokat
Szép harmatos fűvel hizlalod azokat,
Új erővel építvén űzéshez inokat.
Sőt még az végbéli jó vitéz katonák,
Az szép szagú mezőt kik széllyel bójárják,
Most azok is vigadnak, s az időt múltatják.

Ki szép fűvön lévén bánik jó lovával,
Ki vígan lakozik vitéz barátjával,
Ki pedig véres fegyvert tisztított csiszárral.

Újul még az föld is mindenütt tetőled,
Tisztul homályából az ég is tevéled,
Minden teremtetett állat megindul tebenned.

Ily jó időt érvén Isten kegyelméből,
Dicsérjük szent nevét fejenkint jó szívből,
Igyunk, lakjunk egymással vígan, szeretetből

BERDA JÓZSEF

Tépelődés

Alszol, ahogy alszol, de remegsz-rettegsz immár
a rémképekkel reád rohanó hajnaltól is;
testi-lelki állapotod oly istentelenül
bolondult meg, holott élni, majdnem kamaszkodni
szeretnél még, szinte szembeköpní a halált!

BERDE MÁRIA

Búcsújárás

És újra láttam régi halk szobámat –
Az ablakok mögött a régi bánat.

Terülni hívtak régi renyhe székek:
Hallottam szárnycsapását hunyt meséknek.

Az ágy az árnyban lassan fölfehérlett:
Szívemben szólt a régi álomélet...

Vállamra hullt a nehezült folyondár,
És meghajoltam én a régi gondnál.

Rá könnybesápadt mind a régi álom,
És rámszakadt a mea-culpa járom –

...Aranyt a régi lámpa selyme hintett,
A régi Krisztus akkor rám tekintett.

Rámnézett hosszan, mégse szemrehányón,
S kigyúlt az áhítat a régi lányon.

– Óh Krisztusom, te láttad annyi évem,
Előtted sírni nem köt semmi szégyen.

Tekinteted szelíd búval jelenti:
Hogy jól tudod, mit nem fog tudni senki.

Hogy füled hallott, szemed mindent látott,
S hogy szíved nekem régen megbocsátott.

Berde Mária:

Brigújörök
És én láttam régi
halál szobáját
Az ablakok mögött
a régi bűnait.

Bradi F. 2009

BERZSENYI DÁNIEL

Horatiushoz

Róma fenséges szavu Pindarussz,
Flaccus! eldőlt már az Olympig ötlő
Róma, s a roppant Capitoliumnak
Szent tüze elhunyt.

Ám te élsz most is! neved és Camoenád
A dicsőségnek tetején ragyognak.
A halandóság köde fel nem érhet
Fényes egedre.

Oh, te buzdítsd fel magas énekeddel
Gyenge Múzsámat! te emeld magadhoz
Lantomat! fűzd rá tüzes ömledésed
Aetherí szányát:

Hogy tehozzád felvigyen, és tevéled
Tíburoid csendes ligetébe rejtsem,
Hol te olly sok szép örömet találtál
Blandusiádnál.

Ott taníts engem nemes érzeményid
Tiszta forrását huraimra csalni;
Ott taníts: mint kell az idővel élni,
S bölcsen örülni.

Ott taníts: nyugodt meglelégedéssel
A dicső virtus menedéköléből
A vad orkánok s habok üldözését
Nézni mosolygva.

Magához

Ki vagyok? mi vagyok? merről s miből jöttem?
Hol voltam? s hogy esett; hogy világra lettem?
Érzek, gondolkodom, küszködöm, fáradok
S élek, melynek útján szüntelenül halok:
Létemet táplálván testemet emészttem,
Élni törekedem, s életemet veszttem.
Gyötrelmek közt vigad szívem a veremben,
Fájdalommal öröm így laknak szívemben.
Halandó sorsomat ekként ha szemlélem,
Benne szabadságom rabságával lelem.
Hányszor kell érezni változásaimat?
S hogy kerülhessem el hányattatásimat?

A történeteknek veszélyes tengerén
Egy kis tűz vezérel, hogy futhassak térjén;
Ennek világánál sok oly kőszálakat
Kerülök, hol mások lelték halálokat.
Nézek, gondolkodom, bujdosok, reméllek,
Járok, ülök, mozgok, s nem tudom, hogy élek.
Testemben hánykódik valamely valóság;
Lélek, elme, tűz, ész, milyen világosság!
Nem tudom érteni; formája, sem színe
Nincsen, melybe létem valamit meghinne.
De mégis jól érzem küszködő munkáját,
Nem győzvén csudálni kiterjedt csatáit;
Örökös élettel biztatgat létembe,
Ámbár raboskodik fájdalmas testembe.

Így az ég, föld között szüntelen hánykódva
Nyögök s majd nevetek, élvén sohajtozva.
Felettem kékellik az égnek térsége,
Reng alattam gyakran e földnek mélysége.
Örökkévalóság kiáltja lelkemet,
De halál árnyéka fedezi testemet.
Érzékenységimnek rabságában vagyok,
S mindenkor ezeknek kezek közt maradok.
Minden semmivé lesz, látom e világban,
S elmúlok magam is, jól érzem, voltomban.
Csak az Isten maga örökös igazság;
Többi mind szennyvedés, árnyék s mulandóság.

CZIGÁNY GYÖRGY

Mintha Emmaus felé

Mintha Emmaus felé. Még Budán valahol
Kleofással, vagy mással búsan bandukol...
Hajsza, idegen dallam-töredékig.
Lehelet-meleg szavak íze rémlik.
Ismeretlen, vagy hozzá tartoztok?
A nézés gyermekien kiszolgáltatott.
Édes húsú gyümölcsbe hal e nyári hő.
A szomorúságra is féltékeny idő.
A ninccsel addig lehet szembenézni
amíg van. Mielőtt mind égi
hiánytalanba hullunk: sehol a halottak,
létünk és hiánya együtt ragyoghat.
Nyilvánvaló rejtőzik esti fényben.
És hallgatás egy álom lágerében.
Bár lenne, hogy lehetne lenge
átjárás megjelent jelenbe!
Állat irigye: józanságot áhít
burjánzó sejtjeinkben a vidám hit,
nem bízva s biztosat se sejtve meg,
És mégis? Nemde szívünk repesett...

CSANÁD BÉLA

Hol vagy, István király?

Nem így jelölted meg az ezredévet,
Ahogy mi élünk, rontó példaként,
Európa keleti közepében,
Amelynek őre volt és büszkesége e nép.
Példája ősi küldetésnek,
Melyet az Úr a népeknek adott,
Hogy bizonysgot tegyenek fiáról,
Az emberségről, s mindenről, ami szép,
Ami nemes és bátor, tiszta eszme,
Hogy minden jó itt otthonra találjon.
Ne bántsa magyar soha a magyart,
S az idegent barátként megbecsülje.
Erre a sorsra nincs már biztosíték,
Az adott szó már fabatkát sem ér.
Szeretet helyett hatalmi erőszak,
Biztonság helyett vad idegen érdek,
Új maffiák és összeesküvések uralkodnak,
S már nem benned remél ez árva nemzet,
Amely a szabadság nevében retteg, s csalódva él.
Nincs tekintély, ki célt mutat, sem eszme,
Isten helyett a Mammon lett az úr,
Bálvány, amit a pénz farag magának,
S a médiák ünneplik, tisztelik
Új szolgaságok csatlósaiként,
Hogy mindenütt csak bólogassanak.
Hajdan Rómában cirkuszt,
Kenyeret követelt a szegény, hogy megnyugodjék.
Ma cirkusz van utcán és parlamentben,
De a szegény csak színpadtöltelék
Választáshoz és demokráciához,
És büntetlen jár, ki országot elad.
Hol vagy, István király, hol vagy királyi nemzet?
Bár létezel, csak belső bujdosásban,

Keseredett szívekben s bátortalanul.
Te Isten népe vagy, nem játékszer se fegyver.
Kelj fel, s kiáltsd meg őseid hitét,
S ne szégyelld vallani,
Mi eleinknek életforrás volt, s méltó büszkeség.
Kelj fel, ki Boldog Asszony népe vagy,
Neki ajánlott fel István király!
De, hogy segítse azt,
Ki nem akar gyógyulni, bízni benne.
S életét hóhérainak adja zálogul.
Boldog a nép, mely ünnepelni tud,
Mi nem tudunk, nem jó mosoly szívünkre.
Hol vagytok, égi látnokok?
Keljetek fel, Petőfi és Arany!
S a többiek: Ady s József Attila,
Hol vagy Pilinszky, védőangyalunk!
Keljetek fel csillagai az égnek,
Ti magyar szentek, hősök s boldogok!
Keljetek fel, ügyünkért, életünkért,
S hazátokért ti küzdjetek velünk!
Mert nem lehet, hogy annyi szent erő
És szenvedés és drága áldozat
Hiába legyen és semmit se érjen.
Támadj fel újra bennünk, Krisztusunk,
Kinek országát százszor megtagadták.
És lesz még ünnep, százezer szebb ünnep,
És boldog nép, mely ünnepelni tud,
Ha veled küzdünk és veled maradunk.

Ha elmondom, mi történt velünk...

Azt mondják, felejtsem el
anyámat, aki szült, apámat, aki nemzett,
mert él az Ember s a népek kihálnak,
felejtsem el a forradalmat,
a súlyt, mitől guggolva él a nemzet,
felejtsem, mi történt Budapesten,
Pécsett, Miskolcon, Magyaróváron,
hogy négykézláb hoztuk az országhatáron
a bevérzett drága elvet,
mit most a Nyugat elvet
és azt kéri tőlem, legyek már végre józan,
felejtsem el a nyelvet,
beszéljek más nyelven, beszéljek másról:
hindukról, Holdról, haladásról,
békéről és a készülő
nagy összefogásról,
mert minden jobb lesz már holnap,
mondják a nagyhatalmak,
csak én beszéljek másról,
ne hősekről, árulásról,
Tarcáról, Recskről, Vácról,
Molotov-koktélos srácról,
mert, úgy mondják, senkinek se használ,
ha elmondom mi történt velünk
Győrött, Kanizsán, Kiskunhalasnál,
mi fájt minálunk mindenkinek,
Nagy Imrének és Mindszentynek,
ne esküdjek földre, égre,
megtisztult nemzedékre,
milyen új rendet

teremthet
a hűség,
mikor észnek, szívnek, karnak
szabad az egyszerűség,
de mondjak már búcsút végre
minden magyarnak,
bölcsőnek, ravatalnak –
hogyan hallgassak:
ezt kérik tőlem szépen
a történelem nevében,
a nagyhatalmak!

Hiszen minden jobb lesz majd holnap –
csak felejtennem kell, mit reméltem,
hogyan élhessek bizánci nyugalommal,
bölcse és kiherélten.

Talán nem értem
a világ baját?
Azt kérdik, miért nem
mondom el Ali Babát
s a negyven ENSZ-tagot,
hogyan a négernek nem jut télikabát,
az eszkimó nem kap mangómagot,
és kérdik, miért vagyok
oly lelketlen fráter:
miért nem sajnálom Amerikát,
ahol csak minden harmadik
kuttyóra jut egy pszichiáter?

Bizony szomorú világ,
hol millió neandervölgyi néger
hasztalan vágyódik a jóra:
mozira, rádióra,
s ezalatt én, dőre
európai, nem nézek a pőre
párizsi színésznőre,
pedig lám,
a fényreklám

szerint, ezeregyéjszakát
biztosít a bőre...

S ha már a filmvászon
mélységeiben nem halászom,
mért nem vigasztalódom,
mint a többi népek,
hogy az úrhajók milyen szépek
s a Holdon talán már holnap
emberszabású gépek
robotolnak –
mit morgolódom,
hogy mi volt Onódon,
Békéscsabán, vagy Szegeden,
hogy miket beszél az egyetem,
mi van a Csepel szigeten,
talán csak mégse hihetem,
hogy New Yorknak sorsunk idegen
s igazat szól a sok arab,
kínai, hindu, néger:
hogy a Nyugat
csak ugat,
soha nem harap,
és végül Moszkva
lesz az, ki a végső
szerepet kiosztja,
hiszen ott van mindenütt a Párt
újságkioszkja...

Meglátogatnak, mondják, utazzam:
háljak repülőn, éljek vonatban,
levelet írnak, pénzt kínálnak,
megmondják azt is, mit csináljak;
talán, ha nem tartom nehéznek,
a nagy történelmi perben
tanúnak beidéznak,
csak, kérik, ne nézzek olyan leverten,
emlékeimből ne idézzek,
és mondjam, hogy mindent kihevertem...

Beszélnék hozzám, biztatnak gyakran,
feledni nem tudok,
de élve maradtam –
ha kérdeznek, nincs mit felelni,
torkon ragad az iszony:
hazug jövőbe nézek,
holtak borából iszom.

(1959)

CSOKONAY VITÉZ MIHÁLY

Mindég közel van a halál

De hát oly ösztövéremény is táplálhat,
Hogy aki még ma él, holnap meg nem halhat?
Hát ha az egészség s az erő jár veled,
Bízatsz és a halált még messze képzeled?
Ily édes álmokkal ne csalogasd magad,
Mert biztos örömid közt hamar elragad.
Gyakran a legnagyobb erők leroskadnak,
Ledűlt oszlopai ezekre szakadnak.
Mikor így az erős a földön fetrenge,
Minden bajon kívül nyúgova a gyenge.
Gyakorta sírhalmot a meghólt ifjaknak
A vénség nyálazó erőtlenni raknak.
A halálnak jöttét egy ember se tudja,
Az erő, a szép szín gyakran elhazudja.
Mindezek az Isten titkának házába
Sorra vagynak metszve Adamás táblába.
Ezt az emberi ész soha fel nem járja,
Bár minden titkoknak legyen nagy bűvárja.
A' bizonyos, hogy meg kell halni mindennek,
De rendelt idejét ki tudhatja ennek?
Várhatja hát éltünk akármelyik pontja,
Hogy gyógyíthatatlan mérgét reánk ontja.

CSOÓRI SÁNDOR

Vérődöm, vonszolódom

Hol a hazám? S hol vannak határai?
Üstökön ragad ez a rokontalan dunai szél
s hurcol északra, délre, délkeletre.
Az erdők megfeketedve állnak alattam,
mint kiégett, gyalogsági laktanyák.
Ütődöm kőnek, csillagnak, a tél gyémántos oszlopának
s a csonkaság emlékhelyei kíméletlenül fősajognak.
Nincs semmi itt, amit nagy lélekkel
El tudnék felejteni. Nincs semmi itt,
amit öröknek hinnék! Ó, hány Mohács
zivataros délutánjából kellett kimentenem a
reményt, hogy ez a mai nap is még
a mienk legyen.
Vérődöm, vonszolódom régi határtól
új határig s fölnyög hozzám a letaglózott
Börzsöny, Balassi horpadt sírja
és én újra rémülten nézek hátra:
mögöttem mintha kipusztult madárfajok tolla
kavarogna a vörösödő alkonyatban.

DEVECSERI GÁBOR

Megint egy este

Már újra este van körülöttem,
a csillagok az égboltra kijöttek.
Devecseri Gábor, mélázó bolond,
hagytad, hogy a nap elmuljon fölöttem.

De mindegy már. Lehajtom a fejem
a párnára, a bánatos fehérre.
S már álmodom: egy vitézről, aki
fellőtt nyilával odaszegezi
a szöknikészülő napot az égre.

DSIDA JENŐ

Nagycsütörtök

Nem volt csatlakozás. Hat óra késést
jeleztek és a fullatag sötétben
hat órát üldögéltem a kocsárdi
váróteremben, nagycsütörtökön.
Testem törött volt és nehéz a lelkem,
mint ki sötétben titkos útnak indult,
végzetes földön csillagok szavára,
sors elől szökve, mégis szembe sorssal
s finom ideggel érzi messziről
nyomán lopódzó ellenségeit.
Az ablakon túl mozdonyok zörögtek,
a sűrű füst, mint roppant denevérszárny,
legyintett arcul. Tömpa borzalom
fogott el, mély állati félelem.
Körülnéztem: szerettem volna néhány
szót váltani jó, meghitt emberekkel,
de nyirkos éj volt és hideg sötét volt,
Péter aludt, János aludt, Jakab
aludt, Máté aludt és mind aludtak...
Kövér csöppek indultak homlokomról
s végigcsurogtak gyűrött arcomon.

ERDÉLYI JÓZSEF

Jézus imája

Szívünk mozgó ereje,
agyunk világló veleje,
világ intéző törvénye,
fülünk dobja, szemünk fénye,
szagló-izló orrunk-nyelvünk,
szavunk-dalunk és szerelmünk,
atyánk, anyánk, testünk-vérünk,
ki által a földön élünk,
kit Istennek neveztünk el,
vigyázz ránk, hogy ne vesszünk el,
élve-halva hogy teveled
egyesítsen a te neved.

A te neved szenteltessék,
minden néppel tiszteltessék!
Országodban minden népet
egyesíts s adj békességet,
örök békét minden népnek,
kik nevedben frigyre lépnek,
akaratom hogy legyen meg;
törvényednek mert engednek
égen-földön amik vannak,
voltak s lesznek, élnek-halnak;
éltess minket napról-napra,
ne gondoljunk a holnapra!

Vétkeinket megbocsássad,
mint mi megbocsátunk másnak,
azoknak kik szövethoznak
ellenünk és úgy vétkeznek.
Ne vígy minket kísértésbe
hogymásokat döntsünk vészbe,
de ments minket minden rossztól,
minket megrontó gonosztól;
mert országod-birodalmad,
mind örök a te hatalmad,
népek atyja, népek anyja,
atya, anya, fiú és lány,
egyben bárány és oroszlán...

1976.

FALU TAMÁS

Pestrejárók

Korán kelnek, mert a vonat indul,
A gép siet, senkire se vár,
És a reggel ködös óráin túl
Szigorú a hivatal, a gyár.
Lelkükben még édes álom láza,
De éhen hal, ki tovább henyél,
Testüket a vonat dobja, rázza,
Pesten terem nekik a kenyér.

Ki-bejárnak, utaznak ők folyton,
Poggyászuk a szürke napi gond,
Füstöt fú és szikrázik a mozdony,
S fülükbe a messzi ház zsibong.
Szeretnének otthon ülni csöndben
És nézni, hogy nő a kis család,
De évekig fáradtan, törötten
Utazni kell új holnapba át.

Egyszer aztán végleg hazaérnek,
Rokkantul vagy hajlott öregül,
Jön a nyugdíj, kegydíj, nyugodt élet,
Csend van kívül és csend van belül.
Örülhetnek majd annak, majd ennek,
Messze már a hivatal, a gyár,
De hajnalban mindig fölijednek,
S irigylük azt, ki még Pestre jár.

1936. aug. 6.

FALUDI FERENC

Forgandó szerencse

Fortuna szekerén okosan ülj,
Úgy forgasd tengelét, hogy ki ne dülj,

Ha szépen vezetett,
Ha miben kedvezett,

Ha miben kedvezett, meg ne örülj,
Fortuna szekerén okossan ülj -
Fortuna szekerén okossan ülj.

Jó kedve s kereke egyaránt jár,
Forgandó, változó, ma kinccsel vár,

Holnap lenyomorit,
És megint bóldogit,
És megint bóldogit, elhigyjed bár,
Jó kedve s kereke egyaránt jár -
Jó kedve s kereke egyaránt jár.

Érdemre nem tekint, szemtelen, vak,
Kire ma vont-aranyt, holnap szűrt rak,

Tudják, kik táborát
Lakták és udvarát,
Lakták és udvarát, sok nagy urak,
Érdemre nem tekint, szemtelen, vak,
Érdemre nem tekint, szemtelen, vak.

Hol édes jó anyád, hol mostohád,
Dolgárul senkinek számot nem ad.

Megböcsül, megaláz,
Magasztal, legyaláz,
Magasztal, legyaláz, bút hoz reád,
Hol édes jó anyád, hol mostohád,
Hol édes jó anyád, hol mostohád!

FAZEKAS MIHÁLY

A bölcs

Függetlenségében lél a bölcs nagyságot,
S neveti az arany jármos uraságot;
Ő a természetet szabadon vizsgálja,
A képzelt jót, szépet, s igazat útálja.
Ő a legnagyobb úr az egész világon,
Felyül ragyog lelke a mulandóságon,
Gyűjt ő kincset, hanem csupán csak magából,
A valóságnak quintessenciájából;
Mert minden vagyonját szép tudományába
Tartja, s megnemesült szíve jóságába,
Melyet a sors, légyen édes vagy mostoha,
Tőle el nem csalhat, el nem lophat soha.

GÁT ISTVÁN

Maradj velem

Maradj velem, ha utcák vadonában,
nyüzsgő tömegben társtalan bolyongok
és összefog mindenki ellenem,
bűn buktatóin ne botolják lábam,
védőn, mint vándort ráboruló lombok,
takarj be s fordítsd befelé szemem.

Maradj velem s kísértetes magányom
rémségeit rámozdítani ne engedd,
nincs hajladozóbb nádszál kívülem
s ha lelkem tépelődve sok talányon
testem törékeny cserepében szenved:
szép szavaidra nyisd meg a fülem.

Maradj velem, ha úttalan utakra
terel a képzelet vad vágtatása,
ha nyugtalan szív tétován vezet
s kalandok fényei után kutatva
nyugalma sírját esztelenül ássa:
tedd homlokomra hűsítő kezed.

Maradj velem, ha elragadna lázam,
fékezz, ha vérem és vágyam csíhol még,
sötétre szürkít már az alkonyat,
mind mélyebbre kell magamat alázzam
s ha rossz ritmusra hamisan dalolnék:
te szólj helyettem s vedd el hangomat.

Maradj velem, ha éj sötétül kinn-benn
és benne elmerül és semmivé lesz
dal, ifjúság, barátság, szerelem,
ha mindent elhagyok és elhagy minden:
örök szépségre s ifjúságra élessz
s maradj örökre Te, csak Te velem.

GÖRGEY GÁBOR

Még ma

Nem a szétfosló álomsemmiben,
nem a vágy mézeskalácsországába jutva be,
nem a javulás labirintusán végigtapogatózva,
nem a kikövetkeztetett gondolatok szerint,
nem mítikus áttételeken át,
nem az anyagmegmaradás elve alapján,
nem irodalmilag és nem jelképesen,
nem is jövőre és nem is holnap, hanem

még ma
velem leszel a paradicsomban.

GULYÁS PÁL

Csíksomlyói Máriához

Fából van a szobra kifaragva,
fából van körötte a glória.
Meg nem menthet minket egyetlen fadarab,
hány halál rejtőzik már föld alatt!
Gyorsan hát!

A föld alatt bujkált a halálom.
Ó, csupajó jószág, tiszta álom!
A lelket az ég urához
engedjétek, a Nagy Királyhoz,
a Csíksomlyói Máriához.

Ég Úrnője!
Mért nem lehetek én szent kertedben?
Miért kell itt élnem félelemben?
A Koponya-hegyen a nagy céloznak vége,
ezen túl jön az örök béke.

GYÓNI GÉZA

Tomory úr nagymiséje

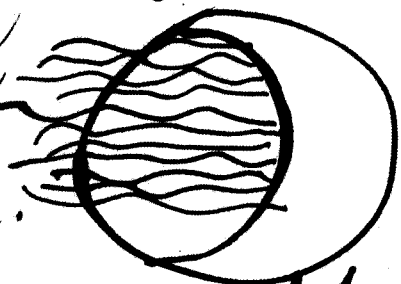
Ült az érsek Kalocsában
Aranycsipkés szent ruhába.
Vágóhidra akkor indult
Szerelmetes sok báránya.
Vágóhidja akkor épült
Ezerötszáz-huszonhatnak.
Kalocsai nagy templomba
Nagymisére bekongattak, -
Nagymisére bekongattak.

Sápadt papok sugva jártak.
Már misére bekongattak.
Nagymiséről Tomory úr
Hol maradhat? hol maradhat?
Hercegasszony a templomban
És a grófok várták, várták...
Tomory úr akkor fogta
Kilencfontos buzogányát, -
Kilencfontos buzogányát.

Szólt a kispap: Harangoztak...
Szólt az érsek: »Hallom, hallom.
Pogány felhő kerekedik,
Előbb azt kell szétzavarnom.
Ezer telkem aki adta,
Átkot szórna ősz fejemre:
Nyája élén pogány ellen
Tomory úr ha nem menne, -
Tomory úr ha nem menne.«

Gyömrői Gera: Tómany 4. nagymiséje

"Hitt az ersek kalocsában
Aranycsipkés szent ruhában
Vághatára akkor indult
Szerelemes sok bókánya."

Bodnif 2009

Szólt a kispap: Vár a fenség...
Szólt az érsek: »Csak hadd várjon!
Vágóhidra mostan indul
Szerelmetes sok bárányom.
Ezer telkem, sok jószágom
Ha magam nem, hát ki védje?
Tomory úr nem lesz rosszab,
Mint utolsó rongy cselédje, -
Mint utolsó rongy cselédje.«

Szólt a kispap: Megsértődnek!...
Szólt az érsek: »Ördög bánja!
Mondd meg nekik: előbbvaló
Mennem nékem a pogányra.
Mondd meg nekik: előbbvaló
Halálraszánt sok cselédem.
Nagymisét ma ott szolgállok
A mohácsi csatatéren, -
A mohácsi csatatéren.«

S ment az érsek... Hercegasszony
És a grófok és a dámák
Tomory úr nagymiséjét
A templomban most is várják...
Mert ha ment is vágóhidra -
Nem ment a nyáj pásztortalan...
Igy volt szokás - (megkövetem)
Ezeröttszáz-huszonhatban, -
Ezeröttszáz-huszonhatban.

(Krasznojarszk, 1917. máj. 12.)

GYURKOVICS TIBOR

Egyetlen

Sorakoznak a polcom élén
Gauguin, Velasquez és Degas,
s én arra gondolok, a végén
mindennek el kell múltnia,

hogy te maradj meg szűkösen
és kifosztottan, mint az oltár
a gyertyák között pénteken,
ahol engem is feláldoztál.

HARSÁNYI LAJOS

Falusi templomok illata

Barokk templomban ódon selyemfényű zászlók.
Rajtuk búzavirágból nyári koszorú.
Alattuk nép: magyar, dacos és szomorú.
(De a zászlókon Szent Istvánok s Lászlók!)

A templom forró, jószagú és álmos.
Egy-egy öreg szem lassan lecsukódik.
Izsóp, liliom fonnyadt szaga bódít,
az örökmécs körül kis méhe szálldos.

A pap miséz, az Urat felmutatja.
Térden a nép. A roppant pillanattól
eláll az orgona dübörgő hangja.

Majd felviharzik újra ezer ajkról:
Nagyboldogasszony, árva népek anyja,
ne feledkezz el a szegény magyarról!

ILLYÉS GYULA

Egy mondat a zsarnokságról

Hol zsarnokság van,
ott zsarnokság van
nemcsak a puskacsőben,
nemcsak a börtönökben,

nemcsak a vallató szobákban,
nemcsak az éjszakában
kiáltó ór szavában,
ott zsarnokság van

nemcsak a füst-sötéten
lobogó vádbeszédben,
beismerésben,
rabok fal morse-jében,

nemcsak a bíró hűvös
ítéletében: bűnös!
ott zsarnokság van,
nemcsak a katonásan

pattogtatott "vigyázz!"-ban,
"tűz!"-ben, a dobolásban,
s abban, ahogy a hullát
gödörbe húzzák,

nemcsak a titkon
félignyílt ajtón
ijedten
besuttogott hírekben,

Illyés Gyula: Egy nővel a zsinagógában

100

Borhi
2009

a száj elé hulltan
pisszt jelző ujjban,
ott zsarnokság van
nemcsak a rács-szilárdan

fölrakott arcvonásban
s e rácsban már szótlan
vergődő jajsikolyban,
a csöndet

növelő néma könnyek
zuhatagában,
kimeredt szembogárban,

ott zsarnokság van
nemcsak a talpraálltan
harsogott éljenekben,
hurráhkban, énekekben,

hol zsarnokság van,
ott zsarnokság van
nemcsak az ernyedetlen
tapsoló tenyerekben,

kürtben, az operában,
épp oly hazug-harsányan
zengő szoborkövekben,
színekben, képteremben,

külön minden keretben,
már az ecsetben;
nemcsak az éjben halkan
sikló gépkocsizajban

s abban,
megállt a kapualjban;

hol zsarnokság van, ott van
jelenvalóan
mindenekben,
ahogy rég istened sem;

ott zsarnokság van
az óvodákban,
az apai tanácsban,
az anya mosolyában,

abban, ahogy a gyermek
idegennek felelget;

nemcsak a szögesdrótban,
nemcsak a könyvsorokban
szögesdrótnál jobban
butító szólamokban;

az ott van
a búcsúcsókban,
ahogy így szól a hitves:
mikor jössz haza, kedves;

az utcán oly szokottan
ismételt hogy-vagy-okban
a hirtelen puhábban
szorított kézfogásban,

ahogy egyszercsak
szerelmed arca megfagy,
mert ott van
a légyottban,

nemcsak a vallatásban,
ott van a vallomásban,
az édes szó-mámorában,
mint légy a borban,

mert álmaidban
sem vagy magadban,
ott van a nászi ágyban,
előtte már a vágyban,

mert szépnek csak azt véled
mi egyszer már övé lett;
vele hevertél,
ha azt hitted, szerettél,

tányérban és pohárban,
az van az orrban, szájban,
hidegben és homályban,
szabadban és szobádban,

mintha nyitva az ablak
s bedől a dögszag,
mintha a házban
valahol gázfolyás van,

ha magadban beszélgetsz,
ő, a zsarnokság kérdez,
képzeletedben
se vagy független,

fönt a Tejút is már más:
határsáv, hol a fény pásztáz,
aknamező; a csillag:
kémlelő ablak,

a nyüzsgő égi sátor:
egyetlen munkatábor;
mert zsarnokság szól
lázból, harangozásból,

a papból, kinek gyónol,
a prédikációból,
templom, parlament, kárpád:
megannyi színpad;

húnyod-nyitod a pillád,
mind az tekint rád;
mint a betegség,
veled megy, mint az emlék;

vonat kereke, hallod,
rab vagy, rab, erre kattog;
hegyen és tenger mellett
be ezt lehelled;

cikáz a villám, az van
minden váratlan
zörejben, fényben,
a szív-hökkenésben;

a nyugalomban,
e bilincs-unalomban,
a zápor zuhogásban,
az égigérő rácsban,

a cellafal-fehéren
bezáró hóesésben;
az néz rád
kutyád szemén át,

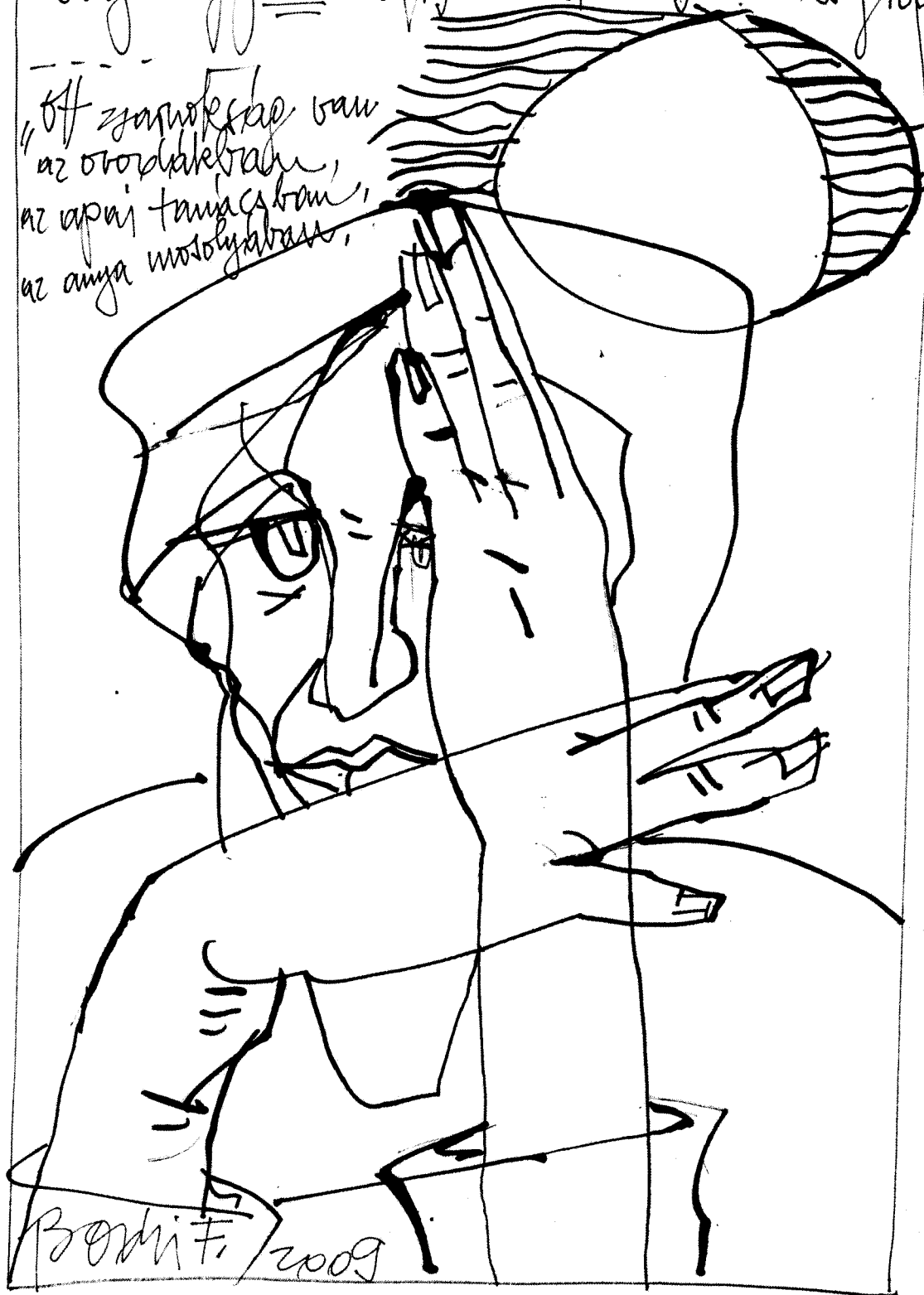
s mert minden célban ott van,
ott van a holnapodban,
gondolatodban,
minden mozdulatodban;

mint víz a medret
követed és teremted;
kémlelődsz ki e körből?
ő néz rád a tükörből,

ő les, hiába futnál,
fogoly vagy, s egyben foglár;
dohányod zamatába,
ruháid anyagába,

Ulyes Gyula: Én mondtam a zsanokról.

"Off zsanokok van
az országban,
az apai táncban,
az anyai mosolyban."

beivódik, evődik
velődig;
eszmélnél, de eszme
csak övé jut eszedbe,

néznél, de csak azt látod,
mit ő eléd varázsolt,
s már körbe lángol
erdőtűz gyufaszálból,

mert amikor ledobtad,
el nem tiportad;
s így rád is ő vigyáz már,
gyárban, mezőn, a háznál,

s nem érzed már, mi élni,
hús és kenyér mi,
mi szeretni, kívánni,
karod kitárni,

bilincseit a szolga
maga így gyártja s hordja;
ha eszel, őt növeszted,
gyermeked neki nemzed,

hol zsarnokság van,
mindenki szem a láncban;
belőled bűzlik, árad,
magad is zsarnokság vagy;

vakondként napsütésben,
így járunk vaksötétben,
s feszengünk kamarában,
akár a Szaharában;

mert ahol zsarnokság van,
minden hiában,
a dal is, az ilyen hű,
akármilyen mű,

mert ott áll
eleve sírodnál,
ő mondja meg, ki voltál,
porod is neki szolgál.

1950.

ILLYÉS GYULA

Éjféli meditáció

A legfelső emeleten

Atyáim Istene! Katolikus Isten!
Házak lebegnek, mint hajók lent a füstben.
Az egész külváros akár egy kikötő.
Utra készen füstöl, nyüzsög a sok tető.
Két torony versengve az indulást kongja:
Álmos vagyok. Uram, vigy az igaz utra.
Barackpálinkát és sört ittunk az este;
daloltunk, fecsegtünk... megint bűnbe estem.
De borzongva máris egyre emelkedek,
önmagam Phönixe e bús világ felett.
Ahogy józanodok, egyre messzebb látok,
bűnök fertőjének mondom ezt a várost.

Az utolsó kocsi, mint meghajszolt kutya
fut a Váci-uton Újpest felé haza
bőgve onnan, hol a mulatók fényjele
hunyorog már csak, mint a Sátán tekintete.
Oh az a mocsár ott! Oh az a kárhozat!
Futva jöttem én is. Oh, oh azok a nők!
négytől tiz pengőig kínálják magukat
s mit nem sutyorognak még a hátad mögött!
Ahogyan Velence a tengerre épült,
ez a város bűnre, förtelemre épült.
Megálltam utközben. Nagy villamos halak,
vonatok usztak a Ferdinánd-hid alatt.

Ez, hát ez az élet. Sóhajtozva fogom,
ölelem itt most az ablak keresztfáját,
nézem imbolyogni a szomszéd tűzfalon
kitárt karjaimnak ijesztő nagy árnyát
s a kapkodó fejet... Oh, hol van a spongeya,
az ecet, mi tikkadt szomjuságom oltsa?
Kétellyel, gyanuval töltözött a testem,
éget már, jaj sós volt, mit oly vigan nyeltem!
A guny, mit e versbe is fonni akartam,
szivemet hurkolja, fojtja egyre jobban.
Petróleum, földgáz tör föl ugy a földből
ahogy körülöttünk csettintgete föltör
a romlás, az ördög szemérmetlen nyelve
hogy a biztos zsákmányt előre izlelje.
Panama! Panama! Oh micsoda példák!
Az árvák házából kilopták a téglát!
A kincstári lovak szájából a szénát!
Még a munkálatok megkezdése előtt
egy egész telepről lelopták a tetőt!
Családapák gyanus pénzen éjjeleznek,
pisztolyra gondolnak, ha dörren az ajtó,
előkelő ifjak kommunisták lesznek,
csuf megjegyzést tesznek a körmenetekre,
féktelenül izgat a köruti sajtó,
halotthamvasztó kell, ép az Debrecenbe!
egy lakatosmester lányát megejtette.
Ne szégyeld, hogy könnyek gyűlnek a szemedbe.

Látom itt a Dunát, a csillogó vizet,
melybe nyáron karcsu zsidónők fürdenek.
Oh ugy fürdenek majd, oh, oh sivalkodva
igy paskolják majd a pokol ronda habját,
siratják a napot, mikor hivalkodva
a hiv lelküeknek combjuk mutogatták.
De miért sajnálod te csak a világot?
Micsoda kérkedés, tetszelgés még most is!
nézz magadba! Sirasd ten-nyomoruságod!
Tudod mi vár reád? Lelked merre oszlik?
És a végső helyen mit mondanak róla?
Nem áldoztál te sem érettségi óta...

Mit szólsz ha kérdeznek? Mit? Oh, ne is kezdjed!
Hogy a körülmények? Hogy te jót akartál?
S a kajánság? És a házasságtörések?
És a tüntetések? Ott is jót akartál?
És a gőg? Mit hittél, ki vagy te, hogy mondjad:
ez a könyv jó s az rossz! - Mondd csak, honnan tudtad
a jót és a rosszat... Nacsak! Mibe hittél?
Isten szolgáljaival harcba keveredtél!

A könyvek! A versek! Persze! Meg az eszmék!
Meg az «ideálok»!
Oh az a sok csapda!
Az a híres izlés! Az a híres szépség!
ez volt a te dölyföd, a te biztonságod:
vallásod alapja!

A legmocskosabb és szörnyűbb káromkodás,
ha jól meg volt írva
jobban ízlett, mint a legédesebb Írás
legmeghatóbb lapja!
A felszentelt költőn bután mosolyogtál
s a megtért nagy írók művein, mik Istent
kutatták már ittlent,
lustán elaludtál!

Most bezzeg jó volna! most bezzeg izlene
a Csend, a Rend, ugye? s mit ugy megvetettél:
a lélek Nyugalma? a jámborok hite:
hogy e föld a legjobb s nem lehet jobb ennél?
Késő már! Hiába! Benned már a Méreg!
Ugy van, megkezdődött a te büntetésed!

Vezekelj, ha tudsz még! - Mit emlékül örzöl,
szüléd olvasóját vedd ki a szekrényből.

Nem találod? Nincs meg? Nem véletlen ez se!
Tünet! De nem csak úgy, mint Freud értelmezte!

Nőd hányta el! Persze, ő se használ olyat!
A multkor még ott volt a nyakkendők alatt!

Szép család, mondhatom. Oh, ha jövedelmed
megengedi egykor: milyen lesz a gyermek?

Uram, szót se szólok. Meg vagyok én fogva;
nyakig keveredtem a sűrű hurokba.

Tán ha nem kellene dolgoznom oly sokat,
tán ha tünődéssel töltöm napjaimat,

tán ha vagyonosabb... Megint ezzel kezdod?
Krisztus meztelenül vitte a keresztet!

Tán belátnám én is, mit mások beláttak,
hogy csak hit kell, igen, csak hit e világnak.

Legyőzném a sárkányt, ki fejembe fészkel,
le-lekap szívemhez iszonyu körmével.

Vérzik ez a szív már. Nevetek s ő vérzik.
Fogcsikorgva fojtom szörnyü szenvedését.

Jöjj Szentlélek, jöjj már, akárki vagy, jöjj el
segíts győzelemre e förtelmes döggel!

Döfj bele, döfj belém, - hogyha fölüvöltök
csapj oda mégegyszer! mert nem én üvöltök,
hanem az az ördög! hanem az a Szellem,
mit belélekzettem! Térítsd le e szívben!
Hogy a port falva is, röhögve és bőgve
had omoljak végre pihenni a földre.

JANUS PANNONIUS

Anyjának, Barbarának sírfelirata

Élete inkább, mint főpap fia tette hiressé
Azt, kit e márvány föld: Barbara volt a neve.
Míg lehetett, az anyát fönn tartá hű fia gondja,
Néki halála se fájt, hogy fia élve maradt.
Mostan is egymásért könyörögnek ketten: a földön
A fiu és az anya fönn az egekbe könyörg.

JÉKELY ZOLTÁN

Viszontlátás

Pesten vagyok, ismét Közöttük!
Egy-kettő híján együtt a család.
Félő, ilyen nagy gráciát
nem adhat többé a világ.

Ezért nem tudok hát örülni,
ahogy a kisgyermek szokott?
Micsoda lappangó bajok?
Valaki mindjárt felzokog...

Egy sunyi árnyék jár közöttünk,
Meg sem merem nevezni már –
Húnyó tűzhely felett megáll,
parazsat lábbal szétzilál.

- Lelkem kezek, mért integettek?
Együtt vagyunk – s már búcsuzás?
Körmöm benneteket mohás
sírkövek alól is kiás!

JÓZSEF ATTILA

Judit

Fosztja az ősz a fákat, hűvösödik már,
be kell gyűjtani.
Lecipeled a kályhát, egyedül hozod,
mint a hajdani

hidegek idejében, még mikor, kedves,
nem öleltelek,
mikor nem civakodtam s nem éreztem, hogy
nem vagyok veled.

Némább a hosszabb éjjel, nagyobb a világ
s félelmetesebb.
Ha varrsz, se varrhatod meg közös takarónk,
ha már szétesett.

Hideg csillagok égnek tar fák ága közt.
Merengsz még? Aludj,
egyedül alszom én is. Huzódkodj össze
s rám ne haragudj.

1936. okt. eleje

JÓZSEF ATTILA

Nem emel föl

Nem emel föl már senki sem,
belenehezültem a sárba.
Fogadj fiadnak, Istenem,
hogy ne legyek kegyetlen árva.
Fogj össze, formáló alak,
s amire kényszerítnek engem,
hogy valljalak, tagadjalak,
segíts meg mindkét szükségemben.
Tudod, szívem mily kisgyerek -
ne viszonozd a tagadásom;
ne vakítsd meg a lelkemet,
néha engedd, hogy mennybe lásson.
Kinek mindegy volt már a kín,
hisz gondjaid magamra vettem,
az árnyékvilág árkein
most már te őrködj énfelettem.
Intsd meg mind, kiket szeretek,
hogy legyenek jobb szívvel hozzám.
Vizsgáld meg az én ügyemet,
mielőtt magam feláldoznám.

1938. február

Borhi F. 2009

JUHÁSZ GYULA

A régi kispap

Ki álltam egykor oltárod derengő
Kora reggeli fényében s a tömjént
Égettem szent neved dicséretére
És földre hulltam hófehér-pirosban
A csengetyű szavára és szívemben
Éreztem testedet repesni, Krisztus,
Bocsáss meg, hogy az élet messze sodrott,
Örvénybe és tengerre és hinárra,
Én mindig, mindenütt sírván reád
Gondoltam, téged hívtalak, neked
Gyűjtottam énekek és bánatok
Mécsét és hófehér ruhámra hulló
Minden sarat és szitkot letöröltem
S a legmélyebb örvény mélyén, halálom
Száz éjjelén és gyönyörömnek ágyán
Feléd rebegtem egy múltó fohászt,
Egy örök sóhajt és a régi kispap
Ma új hitében, hitvalló keményen
Azt hirdeti, mint evangélium:
Hogy szent az élet és jószág az Isten
S elmúlnak föld és ég, de az Ige,
A Szeretet marad s győz. Ámen, Ámen.

KALÁSZ MÁRTON

Bárány

gyermekkoromban a bárány
húsvét előtt a kerten túl
a rétet legelte;
ölelhattuk a nyakát – nem hasonlított
arra, akit fölfüggesztenek
a keresztre

szemünk kvarcfény, szeme sugár
a bárány szemében
zöld, zsenge levél volt –
s örvendtünk; rá eszméltünk, amikor péntek délután
önmagát siratta énekünkön át
fönt a hegyen a félholt

aki napkeltére aztán feltámadott
e bárány testébe vissza
vértelen sebbel tért:
szökdelt a páston – senki se gondolt vele,
hogyan ő lesz,
akit megölhetnek majd vétkeinkért.

JUHÁSZ GYULA

Bartók Bélának

Erdély erdői zúgnak,
Ezüst és arany erdők,
Borongó, barna felhők,
Hárfái Nemerének,
- Sirámos dajkaének -
A dalaidban.

Tiszai tájak sírnak,
panasza jegenyéknek,
Halottas őszi rétek,
Zúgó, fekete nyárfák,
Magányosak és árvák
A muzsikádban.

És fölérez és fölzeng
Az áhítatos, ős, szent,
Az ázsiai, mély, nagy,
Szilajbús, boldog, méla,
Pogány és büszke lélek,
A régi, régi éden
A zenédben!

Bartók Béla-nak

Erdély, erdői zügnak,
Ezüst és arany erdők,
Borongó, bráva felhők,
Hárfa! Kimerülnek,
- Szívesen dobkálnak -
A dalaiddban.

Tiszta kőzet sínak,
Pannona jéggyökereinek,
Halottas ömle rétek,
Zúgó, fekete nyárfák,
Magányosok és arvaik.
A murrikáidban

És folérez és folreng
Az áhítatos, ős, kevé,
Az árva, mély, nap,
Sötét, bírs, boldog méla
Pazony és búske lilak,
A régi, régi éden,
A murrikáidban!

Juhász Gyula

KÁLNOKY LÁSZLÓ

Munkamódszerül

1

Oly vigyázva illeszd szóhoz a szót,
mint akit csak saját
távolléte bátoríthat beszédre,
s oly aprólékos-pontosan,
ahogyan a halál fiatal arcok
évtizedek múlva megjelenő
ráncainak tervrajzán dolgozik.

2

Úgy nézd a jelenségeket,
mint ahogy a be nem kötött szemű fogoly
látja a fákat, bokrokat,
egy pillanattal a sortűz előtt.

KÁNYÁDI SÁNDOR

Valaki jár a fák hegyén

valaki jár a fák hegyén
ki gyújtja s oltja csillagod
csak az nem fél kit a remény
már végképp magára hagyott

én félek még reménykedem
ez a megtartó irgalom
a gondviselő félelem
kísért eddigi utamon

valaki jár a fák hegyén
vajon amikor zuhanok
meggyújt-e akkor még az én
tüzemnél egy új csillagot

vagy engem is egyetlenegy
sötétlő maggá összenyom
s nem villantja föl lelkemet
egy megszülető csillagon

valaki jár a fák hegyén
mondják úr minden porszemen
mondják hogy maga a remény
mondják maga a félelem

1994

KASSÁK LAJOS

Karácsonyi meditáció

Ez hát a nap mikor Isten elküldte egy-fiát
hogy szenvedjen értünk és megváltsa bűneink
kétezer éve már hogy a jászolban született
s öt sebe lángol már az örök éjszakában.

Nem hiszek benned Jézus legártatlanabb bárány
bénultan vergődnek képzeletem szárnyai
úgy gondolom hogy nem vagy és nem is voltál soha
mégis vágyom a fényt mit jóhíred sugároz.

Nem vagy s nem voltál soha de szeretném ha lennél
oly mélyre süllyedtünk már véres iszapban
hogy egy gyenge jel egy múltó ígéret is könnyen
lángra gyújthatná szabadulásunk reményét.

A táj amiben élek s a nép melyet szeretek
mind rólad beszél némán összezárt ajakkal
egyazon sors kegyetlen láncait csörgetjük mind
egyazon álom vizén hajózunk szüntelen.

Egyre biztatom magam és szólok társaimnak
eljönnek a szelek hogy űzzék vitorláink
Ó Jézusom ki nem vagy és nem is voltál soha
feléd sodornak a bánat kék hullámai.

KAZINCZY FERENC

A költő

Két istenasszony, amidőn születtem,
Vitt hűs berkeidbe, Leto szent fia,
S most, mint örökre vidám grácia,
Szelíd tavaszban lengenek mellettem.

Egyik, kitől az égi lantot vettem,
Az édesen ömlő Harmonia;
Másik te vagy csendes Fantázia,
Ki rózsaleplet vígan vonsz felettem.

Amannak oltárt nyögdelő szelek,
És búsan ömlő csermely zúgásánál
Echónak ellenében szentelek.

Neked virító bükkjeim sátoránál,
Merengve hallván a Dryasokat,
Fűzök hajadba rózsalombokat.

Szódemeter, 1811. szeptember 7-e után

KERÉNYI GRÁCIA

Szigligeti balázsolás

Szent Balázs, segítsd meg,
segítsd a falut.
Állítsd meg az úton,
mert vesztébe fut.

Nyakló nélkül issza
hegyei borát:
segítsd, hogy ne irtsa
így a gégerák.

Segítsd, ne nyiszálja
torkát a dohány,
álljon meg a dombok
enyhe hajlatán.

Ne a kocsma hívja,
hanem a harang,
emelje fejét fel:
embersége – rang.

Mikor a jégpáncél
hasad a tavon,
gyertyáid öleljék
áldásod-adón

torkát a kicsiknek,
kikben él a hit,
s oszlassák a vének
kétkedéseit.

Televíziók és
motorok között
ne legyen a lélek
fénye üldözött.

Szent Balázs, segíts, hisz
hozzád küld Babits,
s bár így dőlt a sírba
Kosztolányi is:

segítsd meg falunkat,
ne irtsd a rák,
s áldó fényeid közt
szeresse magát!

KISS JÓZSEF

Krisztus

A szent Kálvária tövében,
A völgybe' mélyen,
Kis zsúpfedett ház csöndje nékem
Most menedékem.
Ha kél a hajnal, arcán rózsafátyol,
Felém ragyog a fényes glóriából
A mi urunk Jézus Krisztus.

Együgyű szív- s vágyó ihlettel,
Kontár ecsettel,
Falusi piktör remekelt régen
Ezen a képen.
Dér, zápor lemosta róla a színt,
De szeme él, s jósággal rám tekint
A mi urunk Jézus Krisztus.

Ó, mi boldog is vagy te itten,
Kiszenvedt isten!
A lét zajából ide nem hat,
Csak dal és illat.
A csapkodó árnak erre nincs útja,
És elhal a jaj, mire ide jutna...
Ó, mi urunk Jézus Krisztus!

Ahol én jártam, a világ, lásd,
Be más ott, be más!
De mért is szólok erről neked?
Tè jól ismered!
Farizeus – mint rég – van most is elég,
A nép üvölt... Pilátus mossa kezét...
Ó, mi urunk Jézus Krisztus!

S mely űzött kínra, kínhálálra:
Még egyre járja
Az ős nyomorról a régi dal!
S késik a vihar,
Megifjítani a satnya mindenséget:
Nyomor, gyűlölség mikor ér már véget?
Ó, mi urunk Jézus Krisztus!

KOPRÉ JÓZSEF

Imádság, fogódzásért

Nincs mibe fogódkodnom Uram!
Elégge Tébened se hittem.
Szövöm, mint hálóját a pók:
halál-hálóm, hogy beterítsen.

Valamikor még hívő anyám
zsoltárt dúdolva arra intett:
Elárvul, aki hitehagyott
s bibliájából föltekintett...

Drótkeretes szemüvegét még
most is őrzöm. Egyetlen kincsem.
Nincs mibe fogódkodnom Uram,
Anyám sincs, aki rámtekintsen.

Néha fölsír bennem egy zsoltár,
egy textus is a régiekből.
Nincs mibe fogódkodnom Uram,
De hiányzol, beteg szívemből...

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Őszi reggeli

Ezt hozta az ősz. Hús gyümölcsöket
üvegtálon. Nehéz, sötét-smaragd
szőlőt, hatalmas, jáspisfényű körtét,
megannyi dús, tündöklő ékszerét.
Vízcsöpp iramlík egy kövér bogyróról,
és elgurul, akár a briliáns.
A pompa ez, részvéttelen, derült,
magába-forduló tökéletesség.
Jobb volna élni. Ámde túl a fák már
aranykezükkel intenek nekem.

KÖLCSEY FERENC

Zrínyi második éneke

Tè lásd meg, ó sors, szenvedő hazámat,
Vérkönnnyel ázva nyög feléd!
Mert kánya, kígyó, féreg egyre támad,
És marja, rágja kebelét.
A méreg ég, és ömlik mély sebére,
S ő védtelen küzd egyedül,
Hatalmas, ó légy gyámja, légy vezére,
Vagy itt az óra, s végveszélybe dűl!

Áldást adék, sok magzatot honodnak,
Mellén kiket táplál vala;
S másokra vársz, hogy érte vívni fognak?
Önnépe nem lesz védőfala?
Szív, lélek el van vesztegetve rátok;
Szent harcra nyitva várt az út,
S ti védőfalat körül nem vonátok;
Ő gyáva fajt szült, s érte sírba jut.

De szánjad, ó sors, szenvedő hazámat!
Tè rendelél áldást neki:
S a vad csoport, mely rá dühödve támad,
Kiket nevelt, öngyermeki.
Táposd el a fajt, rút szennyét nememnek;
S míg hamvokon majd átok ül,
Ah tartsd meg őt, a hűv anyát, teremnek
Tán jobb fiak, s védvén állják körül.

Törvényem él. Hazád őrcsillagzatja
Szülötti bűnein leszáll;
Szelíd sugárit többé nem nyugtatja
Az ősz apák sírhalminál.
És más hon áll a négy folyam partjára,
Más szózat és más keblü nép;
S szebb arcot ölt e föld kies határa,
Hogy kedvre gyúl, ki bájkörébe lép.

KUNSZERY GYULA

Költői levél Ortutay Gyulához

(Az Új Ember 1947. április 6-i számából.)

Miniszter Úr, Kedves Barátom!
engedd meg, hogy magázzalak,
oly nagy köztünk a rangkülönbség;
gerinces Ön, s én ázalag.

Ön mondá, hogy már készülöben
egy újabb törvénytervezet,
mely minket a fakultatív
hitoktatáshoz elvezet;
s Ön ezt helyesli, hirdetvén, hogy
a lelkiismeret szabad.

(Ez alapon Rousseau törölné
az összes többi tárgyakat!)

Henrik királynak büszke trónért
Páris megért egy szentmisét,
de bársonyszék és szabad hittan
hát sem éppen semmiség!

Magyar műveltség vallás nélkül?

Miniszter Úr, nevetni kell,
hiszen az egész kultúránkat
a keresztkútnál kezdtük el.

Az első kedves gügyögésünk
a mély hitünkről mond regét,
az „ysa pur es chomov vogmuc”

s a königsbergi töredék,
a példázatok, szép legendák,
a siralmak és himnuszok...

S Balassi két szerelmi dal közt
bűnbánatos zsoltárt susog.

Aztán a magyar szellem-élet

Tovább a hit körül forog,

Erről vitáznak szenvedéllyel

Pázmány s a prédikátorok,

Zrínyink hatalmas époszához
a Szent Szűztől kér ihletet,
s egy délceg bécsi gárda-hadnagy
a vallásról bölcselkedett;
s törékeny testtel, rossz tudóvel,
amely tipol, liheg, zihál,
a lélek halhatatlanságát
hirdette jó Vitéz Mihály;
majd Berzsenyi az Istenséghez
zengett fohászos háladalt,
és Kölcsey meg úgy könyörgött,
hogy „Isten áldd meg a magyart!”
És Arany János azt kívánta, -
Ez nem hazugság, nem rege, -
hogy kis kacsóit összetéve
imádkozzék a gyermeke.
De hallgassuk meg tán Petőfit,
a Szabadságnak dalnokát:
az Istenünkre esketett fel,
hogy nem leszünk rabok tovább.
Hitünknek ősi lombos fáját
nem érte semmi hervadás:
tragédiáját Úr szavával
fejezte be a nagy Madách.
Aranykötésű imakönyvről
dalolt Reviczky boldogan,
s az Illés tüzes szekerekével
Adynk az ég felé rohan.
Itt minden művész, mint Jákob
az angyalokkal vív tusát,
hadd említsem csak Liszt miséit
és Munkácsynak Krisztusát...
Hát mindezért bizony honunkban
Tompult az agy, fakult a szív,
Ha vallásunknak oktatása
csak amolyan fakultatív.
Magyar kultúra vallás nélkül
ott lenne, hol a mádi jó
izrélita. - Miniszter Uram
Önt várja már a rádió.
Addio!

LÉNÁRD ÖDÖN

Ki itt belépsz –

Ki öt évnél nem tölt el többet
Ennek a pokolnak szutykos mélyén,
Ha jók az idegei, még rendbe jöhet.

De ki nyolc-tíz évig itt körbe jártál,
aki voltál, nem leszel már!

Kiket tizenöt évre hoztak ide?
Legyetek irgalmasok hozzájuk,
s lőjétek tarkón őket izibe!

S ha nem így lesz, csodát tett az Isten:
tűzön mentél Hozzá, se nem, mint Péter, vízen!

MÁRAI SÁNDOR

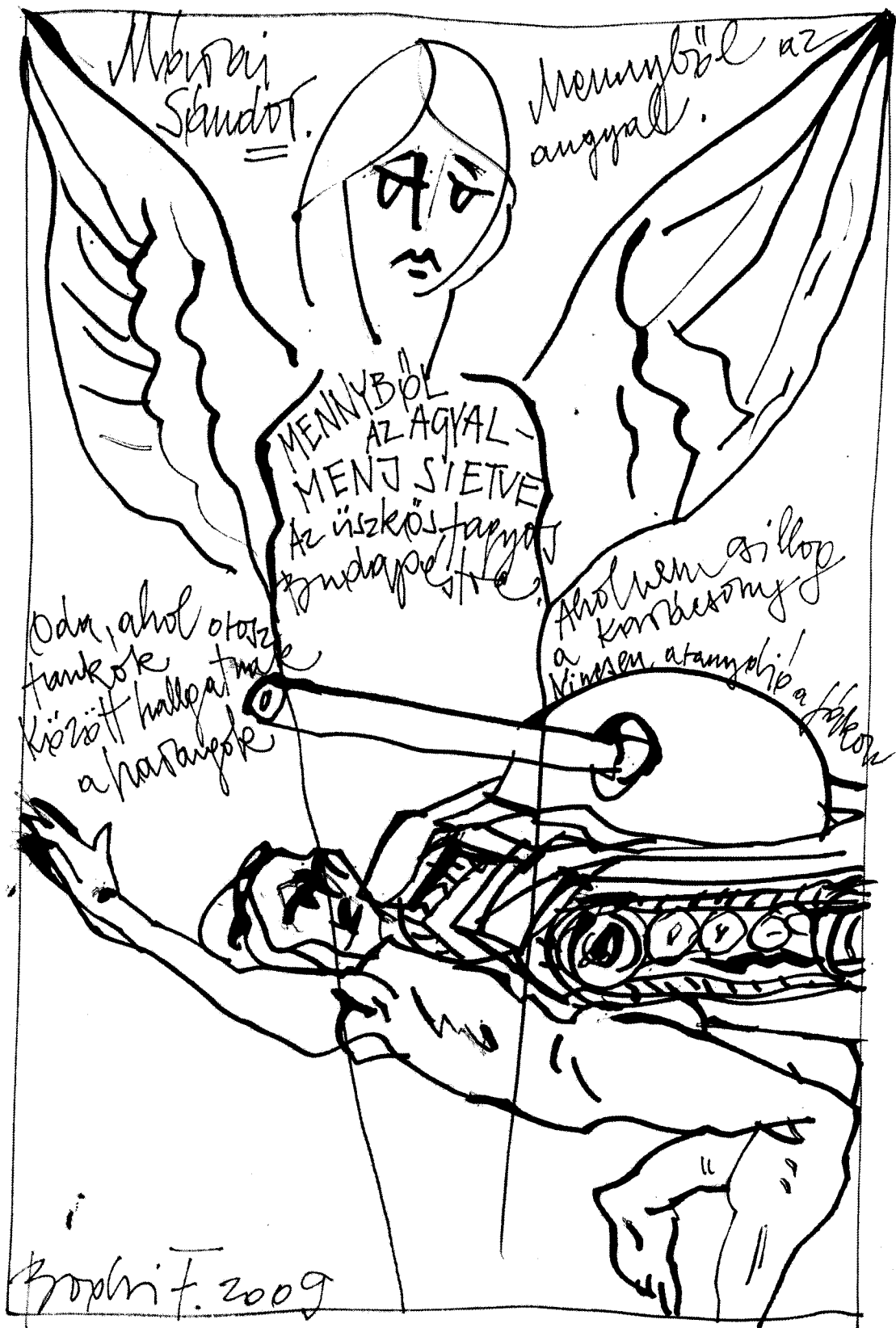
Mennyből az angyal

MENNYBŐL AZ ANGYAL – MENJ SIETVE

Az üszkös, fagyos Budapestre.
Oda, ahol az orosz tankok
Között hallgatnak a harangok.
Ahol nem csillog a karácsony.
Nincsen aranydió a fákon,
Nincs más, csak fagy, didergés, éhség.
Mondd el nekik, úgy, hogy megértsék.
Szólj hangosan az éjszakából:
Angyal, vigyél hírt a csodáról.

Csattogtasd szaporán a szárnyad,
Repülj, suhogj, mert nagyon várnak.
Ne beszélj nekik a világról,
Ahol most gyertyafény világol,
Meleg házakban terül asztal,
A pap ékes szóval vigasztal,
Selyempapír zizeg, ajándék,
Bölcs szó fontolgat, okos szándék.
Csillagszóró villog a fákról:
Angyal, te beszélj a csodáról.

Mondd el, mert ez világ csodája:
Egy szegény nép karácsonyfája
A Csendes Éjben égni kezdett –
És sokan vetnek most keresztet.
Földrészek népe nézi, nézi,
Egyik érti, másik nem érti.
Fejük csóválják, sok ez, soknak.
Imádkoznak vagy iszonyodnak,
Mert más lóg a fán, nem cukorkák:
Népek Krisztusa, Magyarország.

És elmegy sok ember előtte:
A Katona, ki szíven döfte,
A Farizeus, ki eladta,
Aki háromszor megtagadta.
Vele mártott kezet a tálba,
Harminc ezüstpénzért kínálta
S amíg gyalázta, verte, szidta:
Testét ette és vérét itta –
Most áll és bámul a sok ember,
De szólni Hozzá senki nem mer.

Mert Ő sem szól már, nem is vádol,
Néz, mint Krisztus a keresztfáról.
Különös ez a karácsonyfa,
Ördög hozta, vagy Angyal hozta –
Kik köntösére kockát vetnek,
Nem tudják, mit is cselekesznek,
Csak orrontják, nyíznak, gyanítják
Ennek az éjszakának a titkát,
Mert ez nagyon furcsa karácsony:
A magyar nép lóg most a fákon.

És a világ beszél csodáról,
Papok papolnak bátorságról.
Az államférfi parentálja,
Megáldja a szentséges pápa.
És minden rendű népek, rendek
Kérdik, hogy ez mivégre kellett.
Mért nem pusztult ki, ahogy kérték?
Mért nem várta csendben a végét?
Miért, hogy meghasadt az égbolt,
Mert egy nép azt mondta: „Elég volt.”

Nem érti ezt az a sok ember,
Mi áradt itt meg, mint a tenger?
Miért remegtek világrendek?
Egy nép kiáltott. Aztán csend lett.
De most sokan kérdik: mi történt?
Ki tett itt csontból, húsból törvényt?
És kérdik, egyre többen kérdik,
Hebegve, mert végképp nem értik –
Ők, akik örökségbe kapták –:
Ilyen nagy dolog a Szabadság?

Angyal, vidd meg a hírt az égből,
Mindig új élet lesz a vérből.
Találkoztak űk már néhányszor
– A költő, a számár, s a pásztor –
Az alomban, a jászol mellett,
Ha az Élet elevent ellett,
A Csodát most is űk vigyázzák,
Leheletükkel állnak strázsát,
Mert Csillag ég, hasad a hajnal,
Mondd meg nekik, –
 mennyből az angyal

New York, 1956.

MÁRAI SÁNDOR

Ötvennyolc

Magányod mély és ha kitörsz belőle
Zúzott fejjel hátrálsz vissza, te dőre!
Nem tudod még? Nincs otthonod, házad már
Csak a betű, amelyen nincsen áldás
Még egyszer fény ragyogja át magányod
Lakodból gyermeksírást hallani
Aztán csönd lesz. Felejtsd el ezt az álmot
Már versben sem tudod elmondani.

MÉCS LÁSZLÓ

Fényt hagyni magunk után!

Az élet örök búcsúzás.
Ó bár csak tudnánk távozáskor
fényt hagyni, mint a Messiás,
belészeretni az szívekbe,
apostolokba, mártírokba,
hogy átadják a századoknak,
a századok az ezredeknek!
Fényt hagyni, mint a Messiás!

Vagy legalább, mint az anyák,
kik egyre jobban megragyognak,
minél sötétebb lesz az éj,
és minél jobban porlanak
a bánat-barna hant alatt.
Fényt hagyni, mint a jó anyák.

Vagy legalább is, mint a Nyár,
amely almákba és diókba
szerette édes álmait,
és édességével világít
a hosszú, hosszú tél alatt.
Fényt hagyni, mint a drága Nyár.

Vagy legalább is, mint a Nap,
melyet elnyelt az alkonyat,
de a legbúsabb éjben is
világít még a gyöngyvirágban,
a liliomban, mécsvirágban.
Az életünk olyan tűnékeny.
Ó szent fényt hagyni volna jó!

MENTES MIHÁLY

Engemet Isten szeret

Akit az emberek szeretnek,
Addig él,
Míg minden hű szívet el nem temetnek.

Akit a nemzetek szeretnek,
Addig él,
Míg a nemzetben új fiak születnek.
Bár a földön senki ne szeressen,
Örökre élek,
Mert szeret engemet az örök Isten.

MORLIN IMRE

A konzervdoboz

1.

Ma megtudtam, utaznom kell,
indulnom, végre, örökre!
Kis motyómat összeszedtem,
batyumba mit rakjak bele?

2.

Emlékeim polcairól
összeszedtem szépet és jót;
sikert, örömet s bohót,
el ne szedjék a vámolók!

3.

Kicsi batyum úgy megtelt már,
megemelni alig bírtam,
a sokat, mit itt kell hagynom
keservesen megsirattam.

4.

Válogattam ide-oda,
és nem tudtam eldönteni,
mi maradjon és mi jöjjön,
ha ily messze kell utazni.

5.

De könnyemen furcsán megtört
a sok holmi csábos fénye,
s gondolkozni kezdtem rendre,
minek legtöbb az értéke?

6.
S amint nézek ide-oda,
megszólal egy kicsiny doboz,
üres konzerv, pléhskatulya:
Engem batyudba besorozz!
7.
Bosszantott e tolakodás:
Te kis értéktelen semmi!
De amint kezembe vettem,
szívem kezdett melegedni.
8.
Igen, jól emlékezem még:
fogolytábor, barakkalakás...
s jóbarátom úgy gondolta,
priccséhez lép már a Kaszás.
9.
Az erdőbe kiengedtek,
június volt, számócaért,
és a kicsiny konzervdobozt
teleszedtem barátoméért.
10.
Pedig magam is éheztem.
Hogy ettem volna belőle...
De mert mégsem nyúltam hozzá,
valutám maradt örökre.
11.
Mert mikor a vámhoz értem
s egy angyal batyumat nézte,
csak az üres, kis pléhdoboz
akadt hófehér kezébe.
12.
Akkor szélesre tárt kaput,
belépkedtem rajt szegényen,
s a küszöbön váratlanul
színaránnyá lett edényem!

NAGY GÁSPÁR

Jegyezvén szalmaszállal

– ... mindig és mindig:
bűnökben édesült, iramult napok
habjaiban fuldokló emberek,
egy szalmaszállal, tudjátok-e?
talán a menthetetlent mentitek.

– ... kívül és belül:
poklosan örvényült, háborult világ,
de a remény sohasem meghaló,
ha minden utolsó szalmaszál
ABBÓL A JÁSZOLBÓL VALÓ!

NAGY GÁSPÁR

Tudom, nagy nyári délután lesz

Tudom,
nagy nyári délután lesz,
fülledt, meleg, esőutáni,
és hirtelen zuhanó, sosemhallott
redőny-mondatokra ébrednek
a versek a költők agyában,
de már hiába, hiába minden,
eljő akkor váratlanul... - -:

Mintha ezer fúrópajzs
dolgozna alatt, kipúposodik a föld
s homorul az ég, akárha óriások
tartanák vissza a levegőt tüdejükben,
vibrálni kezd és fényesedni minden...

Aki álomból kél, álomnak hiszi,
aki ébren, riadalmán túl remegve
és lebegve könnyűnek érzi magát,
különös, de nincs nagyobb zöreje,
a fák sem hajladoznak, a falak sem
dőlnék senkire, holott dőlhetnének éppen...

Akkor a szeretetben kíméletlenül pontos
f o r g a t ó k ö n y v szerint megszólalnak
mind a négy égtáj felől a h a r s o n á k...
a tücskök...

Tudom,
emlékezetes, nagy nyári délután lesz,
s nem lesz idő megírni, leforgatni,
de mindenki - - - holt és eleven - - -
f ő s z e r e p l ő k é n t találkozik
a RENDEZŐVEL...

NAGY MIKLÓS

Karácsony a rács mögött

Lábujhegyen a rácson át
Leskődtem. Most ünnepli
Az ember künn Karácsonyát
A csönd, magány és vak sötét
Mélyében én is vágytam
Az ég mosolygó Kisdedét.
A folyosón, a rács előtt
Az őrnek unott lépte
Darabolgatta az időt.
Porlasztotta az álmait
Álmatlan éjszakának
Amit az ősi vágy telít.
Jöjjön, ki barlangban aludt
Penészt poshasztó szalmán,
Megszentelni ezt az odút.
És várni azt, amit ígért
A szalmás jászolában:
A mosolyát, a melegét.
És várni, hogy már idebenn
Lassan átmelegedjék
A sorsom alatt a szívem.

1950

NAGY MIKLÓS

Karácsonyi üzenet

Éjfél. Harangszó száll a börtönrácson át,
A nép ünnepli messze szent karácsonyát.
A hívő nép mely annyi baj között
Reménye szent várába költözött.
Velük tartunk, mint folyóval a part,
Bár börtönőrség és rács fogva tart.
Tőlük soha semmi el nem szakít,
Egyé forraszt velük az ősi tiszta hit.
Fényárban áldják ők a Kisdedet,
Mi pállott szalmán, úgy ahogy lehet.
Nem jelzi más, csak összetett kezünk,
Szent éjszakánkra így emlékezünk.
Mikor feltűnt a csöndes ég ívén
Pásztortűzet keresve égi fény
S a földi lég szomjazva szedte szét
Az angyaloknak égi énekét,
Elment a súlyos lábú porkoláb,
Emlékezünk s imádkozunk tovább.
S ahogy egy csillag fényét veti rám,
Szívem mindenkinek békét kíván.
S mintha megnyílna most a végtelen,
S a rács is nyílni volna kénytelen,
Csöndes kihullásként itatja át
A kegyelem sorsunkat:
Az Istent váró füledt éjszakát.

1950

NEMES NAGY ÁGNES

A tárgy fölött

*Mert fény van minden tárgy fölött.
A fák ragyognak, mint a sark-körök.
S jönnek sorban, derengő végtelen,
fény-sapkában 92 elem,
mind homlokán hordozva mását –
hiszem a test feltámadását.*

ÖLBÉY IRÉN

Holt-tenger

Nem üdít, mint más tengerek,
nehéz és fojtó aroma,
kénkö-szag csípős árama
leng a türkisz hullám felett.

Nem játszik benne halsereg,
partja is kopár, mostoha,
itt nem gyúl szép és csoda,
nincs fa s madár sem csicsereg.

De egyszer megállt a sós parton
s a szeretetről szólt az alkony
bíborában az Istenember.

S a habon bársony szirmok ringtak,
kavargott a lágy rózsailat
s boldog volt és élt a Holt-tenger.

PÁKOLICZ ISTVÁN

Mária éneke

Fűszerszámmal és kenettel
Jöttünk három asszonyember
De a holtnak már hült helye
Csak egy angyalforma gyerek
Ül a kövön kürtjét fújja - -
Föltámadott
Allelúja allelúja

Mit szóljunk három asszonyok
Mégis csak különös dolog
Ez az alig-kamasz gyerek
Emelte föl a sírkövet
Még hárman se bírtuk volna - -
Föltámadott
Allelúja allelúja

De ha nincs a kriptaboltban
Hova tűnt élve vagy holtan
És a strázsáló katonák
Hanyatt-homlok ki merre lát
Nyomozhat a Prefektúra - -
Föltámadott
Allelúja allelúja

Óh én egyszülöttem szólj már
Legalább anyádnak szólnál
Még ránk fogják úgy loptunk el
Kihúztunk kenderkötéllal
S kertek alatt vittünk bújva - -
Föltámadott
Allelúja allelúja

Lassankint már emlékezem
Hogy mit is mondtál pénteken
De azt hittem szegény fiam
Nem gondolhatod komolyan
Vérbe-mocsokba ájulva - -
Föltámadott
Allelúja allelúja

Az lehet hogy istent szültem
De a fiamnak örültem
Bárcsak maradt volna veszteg
Abban mit az apja kezdett
Ott a baltája gyalúja -
Föltámadott
Allelúja allelúja

Kedves húgom immár nézd el
Nem érem föl asszonyésszel
A kínhalál igazi volt
S feltámadt halottaiból
Ahogy megmondotta vala - -
Föltámadott
Allelúja allelúja

Ijjedezni most már nem kell
Induljunk Jérusálembe
Szárnyaljon a hír szerteszét:
Ha újból megfeszítenék
Fölkelne sírjából újra - -
Föltámadott
Allelúja allelúja

PÁZMÁNY PÉTER

Éneke Magyarország védasszonyáról

Babits Mihály fordításában

Óh dicsőséges, óh ékességes, csillag, fényességes!
Világ úrnője, kegyes anya, édes!
Angyalok szája, próféták lánya, Dávid unokája,
neked énekelt Salamon hárfája.
Menny királynője, bűk enyhítője, egek erős őre,
tavaszi színek virágos vesszője!
Felkelő hajnal, lámpa mely nem csal, nap dús sugarakkal:
tőled az éj fut, s kigyullad a nappal.
Nap győztes párja, föllengő pára, leányszépség bája,
kit megkívánt a tisztaság királya!
Király lugassa, aranyos násfa, elefántcsontbástya:
légy szegények üdvének vitorlása!
Virtusból pálma, egek nektárja, jóillatok árja,
vezesd a tévelygőt a kész hazába!
Zamatok magva, fények patakja, lelkeink csillagja,
fordítsd figyelmed e zengő szavakra!
Hadak iránya, vígság forrása, szemérem virága,
benned bokrosul a mennyek pompája.
Fehér liliom, rőt rózsaszirom, viola-fuvalom,
s az arany csillag ring öledben, hajadon.
Szűzeknek szűze, világnak tűze, vezess égbe győzve,
ne maradjunk itt honunkból száműzve!
Fénye a fénynek, kútja segélynek és lelki reménynek,
adj életet szolgálid seregének! Amen.

Pazmany Péter: Ének Magyarországi
Védasszonyról

Fényes a fénynek,
kéri a segélynek,
és leki'
adja életet
Szolgálat
jának
Jere jének.
AMEN

Borhi f. 2009

Petőfi Sándor

Háborúval álmodám

Háborúval álmodám az éjjel,
Háborúba hítták a magyart;
Fölhívó jelül, mint hajdanában,
Országszerte járt a véres kard.

S fölriadt a véres kard láttára,
Akinék csak egy csepp vére volt.
A szabadság drága koszorúja,
Nem hitvány pénz volt a harci zsold.

Épen e nap volt menyegzőnk napja,
Az enyém, leányka, s a tiéd;
S én, hogy haljak a honért, elhagytam
Házasságunk első éjjelét.

Úgye, lyányka, a menyegző napján
Menni és meghalni, szörnyű vég?
És mégis, ha rákerülne a sor,
Ugy tennék, mint álmomban tevék.

Szalkszentmárton, 1845. aug. 20. - szept. 8. között

PETŐFI SÁNDOR

A gólya

Sokféle a madár, s egyik ezt, másik azt
Leginkább kedveli,
Ezt ékes szólása, amazt pedig tarka
Tolla kedvelteti.
Kit én választottam, a dal-mesterséghez
Nem ért az a madár.
S egyszerű, mint magam... félig feketében,
Félig fejrben jár.

Nekem valamennyi között legkedvesebb
Madaram a gólya,
Édes szülőföldem, a drága szép alföld
Hűséges lakója.
Tán ezért szeretem annyira, mert vele
Együtt növekedtem;
Még mikor bölcsőmben sírtam, ő már akkor
Kerepölt fölöttem.

Vele töltöttem a gyermekesztendőket.
Komoly fiú valék.
Míg társim a hazatérő tehéncsordát
Estenként kergeték:
Én udvarunkon a nádkúp oldalánál
Húztam meg magamat,
S némán szemléltem a szárnyokat-próbáló
Kis gólyafiakat.

És elgondolkodtam. Jól tudom, az gyakran
Fordult meg fejembe':
Miért hogy az ember nincs úgy, mint a madár,
Szárnyakkal teremtvé?
Csak a messzeséget járhatni meg lábbal
S nem a magasságot;
Mit ér nekem, mit a messzeség? mikor én
A magasba vágyok.

Fölfelé vágytam én. Ah, úgy irigyeltem
Sorsáért a napot,
A föld fejére ő tesz világosságból
Szótt arany kalapot.
De fájt, hogy estenkén megszúrják... mert hiszen
Foly keblébül a vér;
Gondolám: hát így van? hát aki világít,
Ilyen jutalmat nyér? - -

Kívánt időszak az ősz a gyermekeknek,
Mint anya jön elé,
Aki fiainak számára kosarát
Gyümölcscsel terhelé.
Én ellenségeműl néztem az őszt, s szólék,
Ha gyümölcsöt hozott:
Tartsd meg ajándékod, ha kedves madaram,
A golyát elcsalod.

Szomorodott szívvel láttam gyülekezni,
Midőn távoznak;
Miként most eltűnő ifjuságom után,
Ugy néztem utánok,
S milyen bús látvány volt a házak tetején
A sok üres fészek,
Szellő lehelt reám, sejtés halk szellője,
Hogy jövőmbe nézek.

Mikor tél multával fehér hó-subáját
A föld levetette,
S virággal zsinórzott sötétzöld dolmányát
Ölté föl helyette:
Akkor az én lelkem is felöltözék új,
Ünnepi ruhába,
S gólya-várni néha elballagtam egész
A szomszéd határba. -

Később, hogy a szikra lángra lobbant, ahogy
Ifju lett a gyermek:
Talpam alatt égett a föld, nekiesem,
És paripán termék,
S megeresztett kantárszárral vágaték ki
A puszták terére...
Még a szél is ugyan nekigyürközött, hogy
Lovamat elérje.

Szeretem a pusztát! ott érzem magamat
Igazán szabadnak,
Szemeim ott járnak, ahol nekik tetszik,
Nem korlátoztatnak,
Nem állnak körülöm mogorva sziklák, mint
Fenyegető rémek,
A csörgő patakot hányva-vetve, mintha
Láncot csörgetnének.

És ne mondja senki, hogy a puszta nem szép!
Vannak szépségei,
De azokat, mint a szemérmes lány arcát,
Sűrű fátyol fedi;
Jó ismerősei, barátai előtt
Leteszi fátyolát,
S rajta vesz merően a megbűvölt szem, mert
Tündérkisasszonyt lát.

Szeretem a pusztát! be-bekalandoztam
Tüzes paripámon,
S midőn már ott jártam, ahol fizetésért
Sincs emberi lábnyom:
Lovamról leszálltam, gyepre heveredtem.
Egy futó pillanat
A tóra mellettem, s benne kit látok meg?
Gólya barátomat.

Oda is elkísért. Együtt ábrándoztunk
A puszta legmélyén,
Ő a víz fenekét, én a délibábot
Hosszasan szemlélvén.
Igy töltöttem vele gyermekségemet és
Ifjuságom javát,
Azért kedvelem, bár se' tolla nem ragyog,
Se' szép hangot nem ad.

Mostan is kedvelem és úgy tekintem én
A gólyamadarat,
Mint egyetlen valót, mely egy átalmodott
Szebb korból fönnmaradt.
Megérkezésedet még mostan is minden
Eszteendőben várom,
S kívánok szerencsés utat, ha távozol,
Legrégibb barátom!

Szalonta, 1847. június 1-10.

PILINSZKY JÁNOS

Egyenes labirintus

Milyen lesz az a visszaröpülés,
amiről csak hasonlatok beszélnek,
olyanfélék, hogy oltár, szentély,
kézfogás, visszatérés, ölelés,
fűben, fák alatt megterített asztal,
hol nincs első és nincs utolsó vendég,
végül is milyen lesz, milyen lesz
e nyitott szárnyú emelkedő zuhanás,
visszahullás a fókusz lángoló
közös fészkébe? - nem tudom,
és mégis, hogyha valamit tudok,
hát ezt tudom, e forró folyosót,
e nyílegyenes labirintust, melyben
mind tömöttebb és mind tömöttebb
és egyre szabadabb a tény, hogy röpülünk.

PILINSZKY JÁNOS

Introitusz

Ki nyitja meg a betett könyvet?
Ki szegi meg a töretlen időt?
Lapozza fel hajnaltól-hajnalig
emelve és ledöntve lapjait?

Az ismeretlen tűzvészébe nyúlni
ki merészel közülünk? S ki merészel
a csukott könyv leveles sűrűjében,
ki mer kutatni? S hogy mer puszta kézzel?

És ki nem fél közülünk? Ki ne félne,
midőn szemét az Isten is lehúnyja,
és leborúlnak minden angyalok,
és elsötétül minden kreatúra?

A bárány az, ki nem fél közülünk,
egyedül ő, a bárány, kit megöltek.
Végigkocog az üvegtengeren
és trónra száll. És megnyitja a könyvet.

PROHÁSZKA OTTOKÁR

A mindenség érzelmeivel

Részlet:

„Az élő vizek forrása”-ból.

(Sík Sándor szerkesztésében)

Megannyi szeretet ömlik el a tavaszon,
mikor a tél merevsége lazul,
ébrednek a természet titokzatos erői
s mindenütt új élet fakad.
Mikor a dombok bársonyos szépségbe öltöznek
s az ifjú gyepek, az erdő májusi zöldje,
mint fejedelmi palást borul a hegyek vállaira.
Vagy mikor az Úr a földeken esőt hullatva, áldva jár.
Mikor csíráztatja a vetést,
Ezt az évente visszatérő csodálatos kenyérmegújulást.
Mennyi szeretetről beszél az este,
az alkonyi harmat,
melyben éjszaka fürdik a rét s az erdő.
És az újranyíló reggel,
a fák és bokrok csillámló harmata,
az ezernyi finom pókhálószőttes,
mely ezüstözve veri széjjel a nap sugarát.

És a hanyatló fénykorong a csendes órán,
mikor hatalmas színekamrájából
az ég alján hosszú sávokban kirakja a nap
a bíboros, violás, tüzes, aranyos fátyolszöveteket
s a hullámozó színtengeren
a felhőpárkányok mögé hanyatlik
a nappalnak forró ábrázata.
Mennyi törtetés
a füvek, a vetések növéseiben,
a rügyek duzzadásában.
Micsoda félelmes erővel húzza fel a nap
a bokros sűrűből
az erdőnek törzsökös óriásait,
hogyan kinőjenek onnan
és beleágazzanak az égnek kék teljességébe.
Mennyi mozgás,
a szelek és viharok, a fellegek és esők járásában,
a zivatarszárnyakon nyílsebesen utazó vitorlások vonu-
lásában,
a villámok vonaglásaiban,
az ég méltóságos morajában,
a záporok susogásában
a kavargó hópolyhek karácsonyi táncában.

Mennyi lendület
a futó patakokban
s az Alpok zuhatagaiban,
a Niagara siketítő zúgásában, félelmes áromladékaiban,
a Nílus árjának széles ritmusú lüktetésében.
Mennyi a tengerek örök nyughatatlanságában,
Viharverte vízcsúcsaiban,
dübörgő mélységeiben!
És a földnek, a csillagoknak szédítő forgolódásában,
egymás közé hajított, végnélküli kavargásában,
a mindenség határtalan párkányáig.

Hogy vonul a madársereg
földeken, tengereken át
feltarthatatlanul.
A vágy hajszoja őket messze, messze.
Hogy lüktet az élet az elevenek sejtjeiben,
a szívek millióiban.
Mennyi megindulás,
mennyi félelmes szenvedély
a világtörténelem eseményforgatagában,
a népek élet- és szellemáramlásaiban,
a háború szörnyű indulataiban.
És az érzések,
szent szenvedélyek
minő túláradozása
a boldogok csarnokában,
az egek magasságában,
hol „a folyó rohama felvidítja az Isten városát”.

A teremtésnek mindezt a lendülését,
reszketését
magunkba kell ölelnünk,
magunkba kell szívniunk,
magunkba olvasztanunk,
megélnünk
és szeretetünket, imádásunkat
„ex affectu universitatis”,
a világegyetem minden teremtményének érzelmeivel
vinni az Úr elé.

PUSZTA SÁNDOR

Még nyílnak a

még süt a nap
még nyílnak a virágok
a madarak is szólnak
azért ez már nem az igazi
már tegnap sem volt az
az azelőtti is gyanús volt
s a jóval azelőtti

már régóta nem az

azért a madár már nem úgy szól
a tegnapi sem úgy szólt
és nem úgy szólt a tegnapelőtti
már régesrég nem úgy szól

csak az Angyal szeme ugyanaz
szemeim mögött
ahogy a Hegy mögül figyel
s nemsokára hazahív

RAB ZSUZSA

Miatyánk

Mi Atyánk! Ki vagy a mennyekben!

Ott vagy, igen, de jönnél egyszer le a földre, lépdelnél végig közöttünk lehelne rád nyirkos kapuboltok szemétszaga, néznél be udvari ablakokon a szobákba, ahol feldöntött pálinkásüvegek közt egy pontra merednek az asszonyok!

Szenteltessék meg a te neved!

Mindenható vagy, add hát, hogy megszenteltessék az ember neve is. Gyarlónak, halandónak ítélted, azért volt neki mindegy, mit cselekszik a földön.

Jöjjön el a te országod!

De melyik az? Hiszen múlandó életünkben annyiszor mondták nekünk - ez a te országod, ez a te országod, annyiszor jaj, annyiszor!

Legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy itt a földön is! Mennynek és földnek törvénye ha egy lehetne!

De hogy országolnánk mennyei módon a földön?

Te segítesz? Vagy, tűzesőt zúdítasz megint Sodomára?

Kiszemelted-e Lótjaidat?

A mi mindennapi kenyerünket add meg minékünk ma!

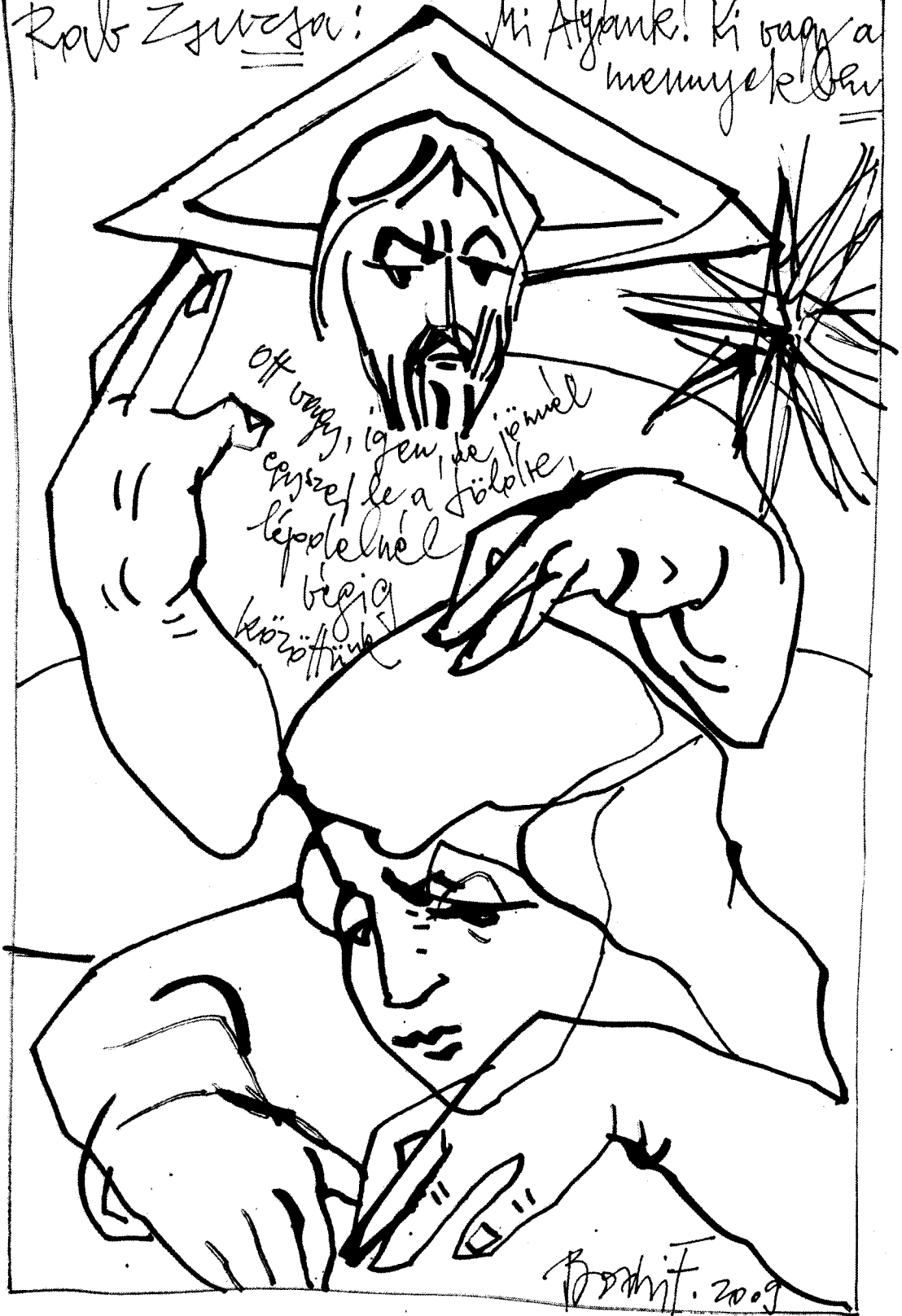
A napit, de mi a holnapit kívánjuk, a holnaputánit!

Legyilkoljuk érte a földjeinket, mérget vetünk vadjaidnak madaraidnak emelünk kongó kőköcskékat fáid zöld kontya helyébe, s majd a kenyér-termő föld minket meg az ítélet éjszakáján.

És bocsásd meg a mi vétkeinket,

Róbert Zsuzsa:

Mi Aggunk! Ki vagy a
mennyei Ő

Honnan kezdjük a felsorolást? Az anyaméhtől? Futja-e életünkben
végigmotyogni vétkeinknek fekete lajstromát?
Mégis tekints, ha nagyságos dolgod engedi, mi apró jóságainkra is - tőled valók-e?
vagy törettetéseinktől? Voltunk néha azért irgalmasak is,
legyen az egy szemer a serpenyőben!

Miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek!

Ha akképpen, akkor jaj nekünk és jaj
az ellenünk vétkezőknek! Mert mi nehezen
bocsátunk meg,
de hisz érted, e sáros földön nekünk
nehezebb.
És ne vígy minket a kísértésbe,
Ezek már rég nem a te kísértéseid,
hiszen azok olyan ősieik hogy edzettségünk
megbirkózik velük.
Nem isteni és nem ördögi kísértések ezek,
hanem valaki langyos szívűé,
aki odaférközött tüzed közé s az ördög jege közé.
Alig ismerjük még, azért veszedelmes.

de szabadíts meg minket a gonosztól!

Ő az, ő! Az előbbi, a langyos! Tőle szabadíts meg! A Gonosztól!

Mert tiéd az ország és a hatalom
és a dicsőség,
Nem egy az ország az országlással,
nem egy a hatalom a hatalmassággal,
nem egy a dicső a dicsőséggel.
Add, hogy egy legyen, tedd, hogy úgy legyen,

mindörökké.
Ámen.

RADNÓTI MIKLÓS

Köszöntő

Egy Sík Sándor-ünnepély prologusa

Ötven év?
kit ünnepeltek, annak nincs kora.
A költő hangja száll,
visszhangja támad és hallható
a néma és mégis harsogó időben.

Mit is jelent húsz, vagy ötven év?
múlt és jövő századok sora?
A költő oly idős, amennyi a világ,
foglyul nem eshet, s röptének néha tág
a horzsoló közel s a föld felett
a csillagrendszerek hona
moccanni néki szűk lehet.

Egy költőt ünnepeltek itt,
ki Krisztust kiált, mikor
az erőt is megtörte már a próba,
s bárány helyett a farkast hirdeti
s kemény öklére büszke Európa.

Egy költőt ünnepeltek itt,
ki mindenkit megért és sohasem ítél,
s "csak tiszta test, akár az encián,
és lélek, mint a fenyvesormi szél".

Virág és szél a hegytetőn?
ösvény vezet felé, erős kapaszkodó,
de hangot hallotok, vigasztalót,
s elétek villan fönn a régen áhitott világ,
s egy napsütötte tó.

Ötven év?
nem azt köszöntöm én a költő ünnepén,
költőnek nincs kora.
Ma gyermek még és új játékra kész,
egy pillantás, és újra régi mester,
aki a gyermek századot tanítja,
tapasztalt bölcshez illő türelemmel.

Társát köszönti most a gyermek,
lélek a lelket, aki eretnek
hadak között hűségre példakép;
fiú köszönti apját, egy hitvány
korban lelkéhez hű tanítvány!

REMÉNYIK SÁNDOR

A szőnyeg visszája

Kétségbe esem sokszor én is
A világon és magamon,
Gondolva, aki ilyet alkotott:
Őrülden alkotott s vakon.
De aztán balzsamként megenyhít
Egy drága Testvér halk szava,
Ki, míg itt járt, föld angyala volt,
S most már a mennynek angyala:
„A világ Isten-szötte szőnyeg,
Mi csak visszáját látjuk itt,
És néha - legszebb perceinkben -
A színéből is - valamit.”

REVICZKY GYULA

Ősz felé

Vágy, szenvedély bevonja szárnyát;
Dalaim immár csendesek;
Bennük csak néha-néha zendül
Egy álom, egy emlékezet.

A szép tavasznak álma őszkor;
Virágokról édes regék.
A szív, mely lemondásra készül
S úgy megzokog; Ne még! ne még!

Lehajtja szép fejét a rózsza;
Nem éli túl a hév nyarat.
S az édes vágyak, a virágok,
Szivemben is hullonganak.

Bágyadt a nap, bágyadt a tájék;
A télre fázva gondolok,
S a langyos őszi napsugárnál
Vérem még egyszer föllobog.

Tavasza mosolyg reám keresztül
Egy rózsaszínű fátyolon.
Látom virulni a világot,
S csak álmodom, csak álmodom...

RÓNAY GYÖRGY

A megfáradt Odysseus

Amit nem láttam a világból,
nem érdekel már.

Amit láttam is, lassan elfelejtem.

Sziklán ülök, hálómat bogozom,
hallgatom a hullámok mormolását.

Vagy nézem udvarom zugából
dárdavető ifjak vetélkedését.

Hogy kétannyira dobtam valaha?
Mindegy. – Leég a láng,
füsttel, korommal hamvadnak a fáklyák.

Gyerünk aludni, Penelopé.

Hanem azért az ablakot
hagyd nyitva éjszakára.

Bármelyik pillanatban
szólhat a tengerről a hívás.

1970. szeptember

SIK SÁNDOR

A rakéta útja

Lassan lehajlik pajzstartó kezem,
Nem támadok és nem védekezem.

A tarka-barka vásár véget ért,
Nem nyújtózom már földi dolgokért.

Nem fürkészem és nem hívogatom
A sorsomat sem. Jöjjön, fogadom.

Emberkéz után sem nyújtok kezet,
Minden lépésem hozzájuk vezet.

És rajtuk, bennük ahhoz, ami Más,
Minden ember jelkép és látomás.

Nem is én megyek, csak úgy visz a *van*,
S én alázattal vitetem magam,

Merre rakétám útja rendelé,
Az űrön túli tengerek felé.

SIMON ISTVÁN

Gyerekkori karácsonyeste

Hirtelen milyen tág teret nyitott
óriási ereje a fagynak.
A jeges mezőn szinte tériszonyt
érezve csak gubbadnak a varjak.

Meredeznek a reggel még komor
hegyek fáí is talpig zuzmarásan.
A ház asztalán fölragyog a bor;
fenyők zúgnak a harangkondulásban.

S az erdei mélyutakra szorul
a hófúvás; a szomszéd faluból hát
toronyiránt jön a plébános úr
imbolyogva karácsonyra hozzánk.

A havas fényben látni még, ahogy
némán fölneéz az úti feszületre,
hol szegként lógnak már a jégcsapok,
mielőtt a fiú megszületne.

SINKA ISTVÁN

Lidia Pál után sóhajt

Hogy nyugaton-e vagy keleten
tűnt el
véggéppen,
vagy hajózik még
valamék tengeren,
ki tudja? Hallgat börtön-éjben,
dohban, vak penészben,
honnan nem lehet megváltani semennyi ezüsstel?
S napfény soha nem éri síró szemét?

Óh, én Lidia,
lelki menyasszonya,
nem tudom meg soha,
hova lett. Mint elszállt madárnak alig,
vagy nincsen még híre sem.

Se csillag nem tudja merre-útját, se nem tudja
a felhő.

Nagy messzeség, az örök messzeség ő.
S kérdezheted Krétát, kérdezheted Máltát,
nem felelnek. Üresen peng az idő.
Szavainak zengő, lágy varázsát
ott még nem ismerik
sem a katonák,
sem a halászok,
sem a tengerészek.

Pedig ő oltotta ki pogány ragyogását
Rómának, s aztán – úgy mondják –
Ifjak, öregek és koszorútlan mátkák
között a cirkusz porondjára lépett
az oroszlánok elé. Hírlik az is,
hogy Néró kertjében,
világnagy-sötétben
keresztyének égtek
fáklyaként el ... S hogy azóta
se emberek, se madarak Pált többé sose látták.

.. Álom volt? láng volt? Zene volt és ábránd?
Bíboráros lány, én mindegyiknek érzem.

Úgy tán,

mint ahogy a tengeren
örök hullám megyen örök hullám után.

SZABÉDI LÁSZLÓ

A lator anyja

Áll a megszomorodott anya a keresztnél,
szíve kínosan dobog,
agya alig eszmél,
tágra nyílt szemet mereszt
körül a Kopáron:
egy kereszt meg egy kereszt
meg egy kereszt, három.
Itt megáll, néz, aztán
iszonyút kiált,
harmadik keresztfán
látja a fiát.

Jaj, fiacskám! Jaj, egek !
- a kereszt alá rogy. –
Tenyeredből rút szegek
nyomán vér szivárog,
lábad fejét is kövér
szegek szegik durván,
egész tested csupa vér –
fiam vére, hullj rám !
Lábaim áraszd el,
lepd el két kezem,
négy sebért – ha az kell –
négyyszer vétkezem !

Jaj, fiacskám, tolvajok
társa, útonállók
cimborája! Hol vagyok,
milyen úton állok?
Nincs nálam keservesebb
anya, latrok latra –
meg ne moccanj! Nő a seb
minden mozdulatra.
Jaj, ne mozdulj, jaj, meg,
aludj, kedvesem,
jaj, ne mozdulj, halj meg,
fiam, csendesen.

Meg ne halj, az Istenért!
A kegyetlen Bíró
téged hányszor tetten ért,
a bűnöket író;
tagadnád vagy vallanád,
számon tartja vétked,
meg ne halj! Míg élsz, anyád
megbocsát tenéked,
mindent megbocsátok,
a rablást, a vért –
s rám szálljon az átok
bocsánatomért.

1940

SZABÓ FERENC

Második meghívás

Jer 15,16-21

„Ha visszatérsz hozzám
visszafogadlak szolgálatomba
légy újra a hangom szócsövem szám
veled leszek megszabadítlak
csak térj vissza hozzám!”

Olyan lettél számomra mint a csalóka patak
kiszámíthatatlan – pedig én csaltalak
menekültem bujdostam előled
pedig nem akartalak végleg elhagyni Téged
Most is még szívem sajdítják az emlékek
ha szavadra akadtam kenyeremmé lett
örömet keltett szívem vidította

Nem feledhetlek
nincsen maradásom Nélküled
ősi és új hűséged fogva tart stigmatként éget!

Milyen jó hogy megbélyegeztél
e sebsajgás milyen édes
a Te Nevedet viselem
Megfeszített Istenem
ne engedd hogy valaha bármi
elszakítson Tőled!

SZABÓ FERENC

Suscipe

Ágoston és Pascal tanítottak:
„Magadhoz teremtetél engem...”
„Önmagát túlszárnyalja az ember”

Mindig tudtam
Té vagy a Forrás és Té vagy a Tenger
szívem addig nyugalmat nem lel
míg hozzád el nem ér

Mindig érzem –
akkor is ha hűtlen távol jártam Tőled
s balgán áldoztam a bálványisteneknek
szívemben ott sajgott az égő seb –
megjelöltél s Tied vagyok

De most izzó villámod
újra belémégette
bálványisteneket nem imádkhatok!
Amíg a vágy és a félelem rabja vagyok
Feléd szabadon nem szárnyalhatok

Égess ki belőlem minden vad vágyat
szabadíts meg a szorongástól
vedd vissza szabadságom
Tőled kaptam – Tiéd!
Csak szeress és szeresselek
ez nekem elég!

(Villa Cavalletti, 1991. szeptember 17.)

SZABÓ FERENC

Hozzád tartozom

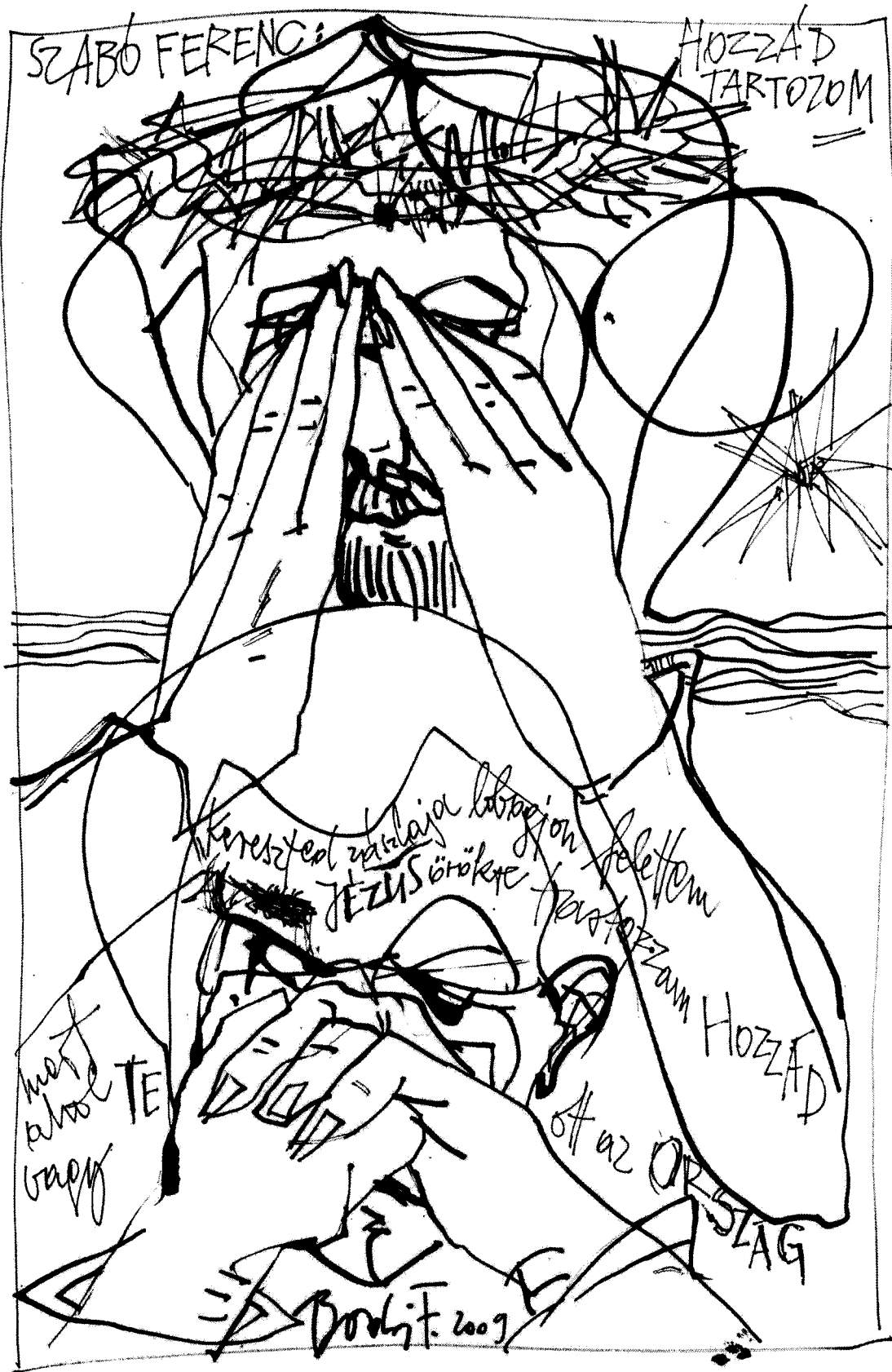
Jer 20,7-9

Ó nem átkozom a prófétával
azt a napot amelyen megszülettem
mindig áldalak azért hogy lettem
s hogy Fiad mellé társul elszegődtem
mikor fiatal fejjel vállaltam a küldetésem
szabadon és örömmel tettem

Most újra megajánlom magam
úgy ahogy ma itt vagyok
a múltam belém épült – vállalom
mert Irgalmad is vállalt engem
erősíts meg hűségemben!
Tudom ha elcserélnék
kérész kéjekkel bálványokkal
a tűz bennem gyötrő lángokkal
csontomig izzana – poklom Szereteted lenne!
most már végleg a tűzbe vetve
mindazt mit megéltem de nem szerettem
Kereszted zászlaja lobogjon felettem
Jézus örökre tartozzam Hozzád
mert ahol Te vagy ott az Ország!

SZABÓ FERENC:

HOZZÁD
TARTOZOM

Keresztel zaránya lábajon feletem
JEZUS öröke

most
alvó
vagy

TE

feletem

HOZZÁM

HOZZÁD

az

OROSZLAG

Borh. 2009

SZABÓ LŐRINC

A huszonhatodik év

Búcsúzunk, édes kétségbeesésem?
Mindig búcsúzunk! Valami selyem,
valami hűvösség a szívemen,
valami béke vagy már: alig érzem
fájónak ezt a fájdalmat: becézem,
hisz már rég csak általa vagy velem,
s szomorúan bár, mégis édesen
meg-megismétled, amit veled éltem
e tündér földön: teleröpködöd
multunk éveit, a huszonötöt,
s ezt, a huszonhatodikat, örök
búcsún, te, társam, halott útitárs:
tárt szívemben mindig itthon találsz,
és akárhogy fáj, vigasz, hogy te fájsz.

SZABÓ LŐRINC

Babits

Mit láttam benned? Hőst, szentet, királyt.
Mit láttál bennem? Rendetlen szabályt.
Mit láttam benned? Magam végzetét.
Mit láttál bennem? Egy út kezdetét.
Mit benned én? Gyászt, magányt, titkokat.
Mit bennem te? Dacot és szitkokat.
Aztán, mit én? Jövőm rémálmait.
S te? Egy torzonborz állat vágyait.
Én? Istent, akit meg kell váltani.
Te? Hogy jönnek a pokol zászlai.
S később? Hogy az ellenség én vagyok?
S én? Azt, akit soha el nem hagyok.
Te, tíz év múlva? - Tán mégis fiad?
S én, húsz év múlva? Láss már, égi Vak!
S húsz év múlva, te? Nincs mit tenni, kár.
Húsz év múlva, én? Nincs mit tenni, fáj!
S a legvégén, te? Így rendeltetett.
S én, ma s mindig? Nincs senkim kívüled.

SZENT-GÁLY KATA

Utak

Isten országa olyan,
mint a magas hegyre épített város,
melyet sokféle úton és ösvényen lehet megközelíteni.
Krisztus rövid térképet adott hozzá:
felvázolt nyolc vonalat,
nyolc különböző utat,
melyek biztosan feljutnak a tetőre,
azután tetszésünkre bízta,
hogyan válasszuk ki a nekünk megfelelő
egyéniségünk és körülményeink szerint.
Mondotta azt is,
hogyan szívesen vállal csoportvezetést egy szűk, de végtelenül
egyszerű úton,
mely a többieknek is többször átszeli.
A meghívás teljesen általános:
nincs se korhatár,
se jelentkezési határidő,
lehet már hajnalban is csatlakozni,
vagy akár az utolsó pillanatban
a teljes besötétedés előtt.
A vezetés díjtan,
de csak úgy vállal felelősséget érted,
ha komolyan veszed utasításait,
ha mindig a nyomába lépsz,
és zúgolódás nélkül viszed a rád eső poggyászt
a közös, emberi sorsból,
úgyis figyelembe veszi teherbíró képességedet.
Mint minden hivatásos hegyi vezető,
az engedelmességet ő is megkívánja,
annál is inkább,
mert egyetlen kötélbe kapaszkodtok valamennyien,
s a te hibás lépésed másokat is veszélybe sodor.
Érdemes komolyan venni:
- bár csak tanács és nem parancs –
könnyebben haladsz,
ha nem viszel semmi feleslegeset magaddal,

és ha független vagy szívedben mindenkitől.
Útközben ne tekintess hátra,
mert fáradt perceidben utánad fog nyúlni az,
amit elhagytál,
ne gyűjtögess ritka kőzeteket,
különleges növényekre se vadássz,
mert elterelik figyelmedet az Útról,
és úgysem fogsz tudni mit kezdeni kincseiddel
a Városban,
mert ott mindent a Szeretet szerint értékelnek,
s a Mérleg nyelve nem is érzékeny másra.

Boldog a lélekben szegények,
a Végtelen ígézetében élők,
akik rátették életüket a legnagyobb Kalandra:
az Isten-keresésre,
- mert érdemes volt megszületniük.
Mint az induló mag, szétroppantják
A hétköznapi mérték, a szokás fojtogató héját,
Nekik minden megér a Kincs,
Amit észrevettek az Írás barázdáiban,
nekik mindent megér a Gyöngy,
amit megláttak Krisztus kezében.,
Ők: az örök fiatalok,
a lelkesedni tudók,
az Isten-gyermekek,
s ezért övék az Ország,
ez a köztünk és bennünk élő valami,
mely foghatatlan, akár a Szeretet,
de mégis van
és világot alakító erő.

Boldogok, akik sírnak,
akik érzik a szükségességét annak,
hogy bűnbánatot kell tartani,
akik honvágyat éreznek még a jobb és nemesebb után
a kényelem és luxus közepette is,
- mert ha fáj az, hogy elszakadtunk Istentől,
már meg is tettük az első lépéseket feléje,
a Vigasztaló felé.

Boldogok a szelídek:
az akarat hősei,
a jellemalakítás művészei,
akik önmagukat, ezt a kis talpalatnyi földet
annyira meghódították Krisztusnak,
hogy támaszpontokká lettek,
ahonnan az Úr tovább indulhat a világ meghódítására.
Krisztus: az Isten Báránya,
ők meg Krisztus bárányai,
akik küldetést kapnak a farkasok közé,
hogy tanúságot tegyenek a Nagy Szelídről
fegyverek nélkül
anyagiak nélkül,
saját egyéniségük által,
igénytelenségben és egyszerűségben.
Mert ahogyan Krisztus bemutatta nekünk az Atyát,
Ugyanúgy kell nekik bemutatni Krisztust,
Önmagukban.

Boldogok az irgalmasok,
a szeretet megszállottjai,
akiknek belső szükségesség az, hogy segítsenek,
hogy szolgáljanak
és megkönnyítsék mások életét.
Olyanok, mint az önmagán túlcsorduló forrás,
mely személyválogatás nélkül engedi,
hogy merítsenek vizéből.
- Isten is engedni fogja,
hogy beteljenek Vele.

Boldogok a tisztaszívűek,
mert ők tökéletesen teljesítik a legfőbb parancsot
és ezért mindenütt megtalálják Istent:
a teremtet világ szépségében és törvényeiben,
az embertestvérekben,
felfedezik a Kenyér színeváltozásában
sőt önmagukban is megsejtik jelenlétét.

Boldogok, akik éheznek és szomjazzák az Igazságot,
mert Ő nemcsak azért jött, hogy betöltse az Írást,
hanem az emberszív legnagyobb vágyát is:
bírnival az Istent.

Csak megszokott kereteinkhez alkalmazkodott,
amikor Kenyeret és bort rendelt önmaga átadására,
hogy megérthessük: annyira szükségünk van rá,
mint a mindennapi kenyérre
s az erősítő bor poharára.

Azt a tényt, hogy életünk fenntartásához táplálék kell,
éppen úgy tudja a tanult ember,
mint az őserdők lakója,
- vagy talán az még jobban
s éppen ezért kevesebbet problémázik
a Valóságos Jelenléttel,
hanem elfogadja hálása,
hogy Isten ennyire a miénk akart lenni.

Boldogok a békességesek,
akik egymással kezefognak országhatárokon túl is,
akiknek magatartását nem módosítja
se világnézeti ellentét,
se kaszttrendszer,
vagy faji megkülönböztetés.
Mint a betlehemi csillag az éjszakában
úgy sugározzák a békefényét ők is,
és mindig Krisztusra mutatnak,
- mert testvér-csillagok.

Boldogok, akiket üldöznek az igazságért,
azért az egyéni meggyőződésért,
amit ők igaznak tartanak,
bárhon a földön,
bármilyen hitben,
mert Krisztus nagyrabecsüli az elvek embereit
és övéinek tudja őket akkor is,
ha más akolban vannak.

SZENTMIHÁLYI SZABÓ PÉTER

Térdre, Magyar!

1996. március 15-re

Megfojtanak, megfojtanak,
kígyóznak, mint a szennypatak,
sziszegve szólnak szép szavak:
hiszen szabad vagy, ó, szabad!
Te választottál engemet,
te bamba, arctalan tömeg,
elszívom lassan életed,
nem lesz házad, se gyermeked,
nem lesz hazád, nem lesz hited,
minden szavamat elhiszed,
mindenhol szózatom sziszeg.
Imádd a hűvös bankokat,
ott intézik a sorsodat,
ne vidd vásárra bőrödöt,
kerüld a puskás öröket,
szemétdomb város ez: a tiéd,
tiéd az összegyűlt szemét,
a villánk kőfala, a svájci bankbetét
érted van, s téged véd, cseléd,
ha már kihalt a nagy család,
ha már éhenhalt jó anyád,
ha nincs honod, se otthonod,
ha már szökésed fontolod,
sziszegve szól, ki jót akar:
fuss, merre látsz, szegény magyar!
Ellopnak minden ünnepet,
ők adnak mindennek nevet,
egymást ezért kitüntetik,
hát áruló, ki tüntet itt,
ki másról másként szólni mer,
nem elvtárs és nem is haver,
akit riaszt a pénz szaga,

bizony, nem jó demokrata!
Hóhéroddal ne alkudozz,
kirablódnál ne tiltakozz,
majd eltakar a pesti kosz,
megszoktad már, megszökni rossz,
nyugodj meg hát, Petőfi népe,
és térdre, magyar, térdre, térdre!

SZILÁGYI DOMOKOS

Circumdederunt

Körülvettenek engem az élet ördögei, árnyai,
hús-vér árnyak, közöttük csak pokolra szállani
lehet. Megszokható. Hisz évezrede megunt
következetességgel ott az igazi circumdederunt.

Vettenek körül engem rózsák, liliomok,
talajuk televény lélek, talajuk lelki homok,
terméketlen poézis és meddőség, buja.
És itt csukódik be a költészet kapuja.

Körülvettenek engem - körül hogy vettenek!
Hogy iszonyú pofájuk csupa egy rettenet,
hogy csupa borzalom, megkísértés, tömény
kárhozat - Isten, Isten! erre ítéltettem én?

Körülvettenek engem a világ dolgai,
és nincs erő közülük kiszabadítani.
Talán nem is akarnám. Tán így rendjénvaló.
Halál elől ne meneküljön, az ki meghaló.

TARBAY EDE

Angyali üdvözlét

Megnyílt az ég és ének szállt a földre.
A hang, akár a csermelyek szava.
Kettétörött az ében-éjszaka,
s a szolgálólány homlokát befödte,
és elfogadta azt, ki jött a földre,
kit megjövendölt próféták szava,
hogy fényességes lesz az éjszaka,
mi édenünktől napjainkat födte.
Feloldja nekünk azt a kínzó létet,
mit halálunkig úgy hordunk, mint göncöt,
mitől keserű minden földi élet,
mi égetett, mint homlokunkra pörzsölt
Káintól kapott testvér-gyilkos bélyeg.

S eltipratik a kígyóba bújt ördög.

TOLDALAGI PÁL

Ez hát az élet?

Én megbotlottam sokszor, és utána
megbántam mindent és jó lettem újból,
az élet sokszor dédelgetett, aztán
nyilvánvaló volt, hogy gorombán sulykol,

siettek a napok, aztán megálltak,
élveztem a hétköznapi csodákat,
majd őrjöngeni kezdtem, ordítottam,
de megcsókoltak, sírtam meghatottan.

Most kérdem én: ez volna hát az élet?
aki csak él, sok mellékútra téved,
emelkedik, zuhan, vagy csendben áll, hogy
megértse ezt a bonyolult világot,
a rettentőt és kegyetlenül szépet, -
ez volna hát, ez volna hát az élet?

TOMPA MIHÁLY

Nőmnek.

Ezt a könyvet, gyöngéd emlék gyanánt,
Fogadd tőlem, kedves jó Hitvesem!
Rég ideje, hogy e némult koboz
S ajkam szavát nem vehetéd Te sem.

De elfogult, rokonszenvből, ne légy,
Sokat remélve e könyvhöz ne nyúlj!
Nem tartalmaz magas eszméket ez,
S alig leend előtted benne új.

Mind hallád már tőlem, mit itt találsz:
A szent házban, - az is mily rég vala! -
S együtt ha olvasók a *Bibliát*,
Hol csergedez a lélek itala.
Hallád: réten, ligetben, halmokon,
Mikor virág s halvány lomb nyult felénk,
Ha néztük a csillag-födött eget;
S a bölcsőnél, vagy a sirnál ülénk.

Mégis leírom. - Nálad hadd legyen...
Mert tán előtttem nagy, hosszú ut áll
És menni kell... csak az bizonytalan:
Mikor szólítanak ama kapunál,
Hová az élet minden úta visz
S a bujdosó megérkezik *hamar*,
Korán... s nehéz... de én készen vagyok:
Legyen meg, amit Isten úgy akar!

Örökségül mit hagyjak én reád?!
A szent becsület *minden* vagyonunk;
A drága kincs orcánk derűje volt,
De ah, immár ebben is megfogyunk!
Mégis, - panaszra nyilván ajkaink -
Ne légyünk, oh Hivem! hálátlanok:
Az Istentől sok jót, áldást nyerénk,
S valánk hosszú időn át boldogok.

Én, vagy Te: meg kell egyszer kezdeni,
S az elválás mindig csak *bús* lehet; -
Multunk fellobbanó emlékinél
Melengess és derítsd fel lelkedet!
Szép emlékkal még nem szegény a szív,
Bár a jelen keservet nyújt talán;
A gyémánt a nappal magába szítt
Fénytől világol a vak éjszakán.

S a bú is enyhül. - Mely tennap gyötört:
A szenvedés, kész csillapúlni ma;
Segélje az idő orvos-kezét
Foglalkodás, elmélkedés, ima;
Fohászodat bocsásd az égre föl,
Mely annyi sebre enyhet harmatoz
S a lelki béke olajága lesz,
Amit hited fehér galambja hoz.

Ha úgy tetszik, hogy minden elveszett,
S már a reménnyel is ha felhagyánk,
Van még, ki hozzánk nyájasan beszél:
A vallás, a mi édes jó anyánk. -
Hiván, *ki fáradt s megterhelve van*,
Kinek az élet új, új harcot ad:
Ígér és nyújt vigaszt, könnyebbülést...
- Ennek keblébe rejtsd bus arcodat!

Tűrj s légy erős, minő Te lenni tudsz,
Ki könnyüvé teszed a nehezet;
Kínom súlyával ez örvény fölött
Mi tart fenn engem? Lelked s kis kezed!
Áldás reá! - De légy tengyámod is,
Tartson fel a hit, bizalom s erély;
Nem léssz magad, - kísér, óv szellemem,
S Isten veled marad: - ne félj, ne félj!

Hajolj meg a *változhatlan* előtt. -
A bűsz vihar, mint óriási bárd,
Ketté szakasztja a dacos fenyőt;
De a meghajló fűszálnak nem árt.
Oh, lesznek még, bár nem zajos, de szép,
A bánatban megszentelt örömid;
S tudod, hogy a könny is, mint a mosoly,
Megszűnik egyszer. - Az élet rövid!

Rövid; de csak e földi élet az,
E fájdalom- s csalódással rakott;
Ne ezt, - amazt tekintsd, lelkem fele,
Mely tiszta fénnel int felénk *amott*!
Szeretted már mind ott várunk reád,
S hozzánk felszállnod nem leend nehéz,
Hol hervadást nem lát a koszorú,
Mit Isten a hívek fejére tész.

TÓTH ÁRPÁD

Isten törött csellója, hallgatok

Én csönd vagyok. Itt ne keress zenét.
Olyan vagyok én ebben a világban,
Mint az a gordonka, amelyet láttam
Egy szép úri szobában, a sarokban.

Húrjai elpattantak. A nyakán
Gyászfátyol van átvetve, néma flór.
S mégse volt érzelgős tárgy. Némi por
Fedte már. Megbékélt évek pora.

Oly fájdalom volt rája írva, melynek
Már csöndje a szent, mint a remetének,
Ki elfelejtett beszélni az évek
Magányában, - s cellája küszöbén.

Míg elkallódott életébe réved,
Már nem emlékszik régi bánatára:
Csak mintha némi fínom, messzi pára
Vérezné be a dús alkonyatot,

És tenné szebbé, istenibb titokká,
Melyhez nem illik más, csak némaság.
Üvöltsön hát a szájas sokaság,
Isten törött csellója, hallgatok.

TÚRMEZEI ERZSÉBET

Ma is!

Ma újra rádcsodálkozom.
Újra megérint toborzó szavad.
Átzeng tovatűnt évszázadokon,
Ahogyan nem az erőseket,
Magabiztosakat hívogatód,
Csak a kicsiket, megterhelteket,
Gyengéket, fáradtakat.

Aki magának is teher,
Aki már senkinek se kell,
Az kell neked.
Volt-e valaha kívüled vezér,
Aki így toborzott sereget?!

Századok tűnnek. Vén földünk forog.
Letűnnek vezérek, diktátorok,
Emberalkotta rendszerek...
De Tenedek ma is van sereged.

TŰZ TAMÁS

Az ország

Aki most vagy már nem leszel soha
emberi síkon nincsen ismétlődés
beomlik minden bástya minden lőrés
betemeti a múlt idők pora

Isten irgalma szükség esetén
bearanyozza bánatos szép orcád
csak hogy eljöjjön mégis az az ország
minek ott voltál már a kezdetén

de sejtelmed se volt hogyan mivégre
juthatsz el majd a túlvilági fényre
míg fölnyitottad néma zongorád

csak a szeretet dialektikája
ami átvisz az el nem múló mába
és aztán már valóban nincs tovább

VÁCI MIHÁLY

Komfortos Mindenség

Ha a szelíd este,
s a könnyű felhő
mögött az égi képkeretre
az első csillag feljő:
- kigyúl egy gombnyomásra
a központi lélek,
s rátör a házra
az országos merénylet!
Lüktet a hűsen derengő nemzeti agyvelő
krónikus gyulladása.
Ragyog, világít enyhén
a modellként ajánlott
közösségi agytekervény,
az államilag megáldott
központi álmodás,
az észre sem vett, permanensen
folyó országos botrány,
az előregyártott
merengés, tömegcikk érzelmi élet,
- a végre mindenkié lett
szabványosított ideálok,
a Mindenségnek precíz földi mása,
az üdvösség műsorszerű ragyogása,
a népi horizont,
a sikkos skatulyába
kiosztott háztáji távlat
- amit viszont
nem kell, hogy kapálgass! –
az igényesen
házhoz szállított Végtelen,
a komfortos Mindenség:

AZ ERNYŐ

S bámulja esendő
áhitatával
a nép!
Lefekvés előtt még
nem is annyira rég:
ima közben ilyen volt
az ég.
Ma az üdvösséget ragyogja
országossá felfuvódva
a KÉP.

S ülnek derengő
Négyzet előtt
az egyre csenevészebb
agyvelők.

VAJDA JÁNOS

Őszi tájék

Az égen a felhő egymást üzi-hajtja.
Suhogva a parton hajlong a sikár.
Csóválja fejét a hegyélen a makkfa:
Hogy oda megint az örömteli nyár!
Gyülemlik a holló, varjú kavarogva.
A cinege fázik a túskebokorba'.
A kerti harasztzon zokogja a szél:
Elhervad a rózsza, lehull a levél.

Elhervad a rózsza, lehull a levél!
Ezért születünk hát, ez azéleti cél?
Csak eddig a pálya, semmit se tovább,
Vagy itten az ember csak öltözik át?
Mi itten örök: a halál-e vagy a lét?
Hol itten a kezdet, hol és van-e vég?
Mi itt a csalódás, hol itten az álom,
Vajh innen-e, avvagy túl a határon?

Az égen a felhő egymást üzi-hajtja.
Bujdosni a tarlón indul a katang.
Elnémul az erdő, elszállt a galambja.
Siránkozik a falubéli harang.
Mezőkön az árnyék, tengereken hab
Mulik, születik, mint mára a holnap.
A szemfödelet rángatja hideg szél:
Elhervad a rózsza, lehull a levél.

Elhervad a rózsza, lehull a levél!
Hiába hisz ember, hiába remél?
Hát semmi, de semmi, ami vigasztal
Ott túl amaz árkon újra tavasszal?
Ereszkedik a ravatal a gödörbe.
Dörögnek a hantok: örökre, örökre.
A sírra borul le hű szerető:
Semmit soha vissza a temető?!

Az égen a felhő egymást üzi-hajtja.
Lemegy a nap. A nyáj hazatér.
Távolba vesz el halk, méla kolompja.
Kiált a kuvik, száll a denevér.
Sírhalmot ölelve az anya zokog.
- Majd kigyul a csillag, kisüt a hold.
S ott fenn a keresztfán suttogja a szél:
Kinyílik a rózsza, kihajt a levél!

VASADI PÉTER

A vacsora

Visszasugárzik rá
kezeből a kenyér
tükör bocsátja szabadon
így a Napot
csöndjét ráleheli
amely a végtelent
medréből kiszorítja
s a megszikkadt nyomon
verdeső himnusszal a vállán
száraz lábbal
átsétál a virágzás
azután megtöri
asztal körül
hallgatja a világ
az egy, halálos, éles
pattanást;
valahol fémes nessel
elrejtve nyílni kezdenek
a lét reteszei
ő meg kilépdél
csuromvér derekával
s utána beözönlik
éhség és szomjúság.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

A szegény asszony könyve

Egy szegény nő, isten látja,
Nincs a földön egy barátja,
Ágg, szegény és gyámolatlan,
Ül magán a csendes lakban.
Gyásza nincsen, gyásza rég volt,
Még midőn jó férje megholt;
De ruhája mégis gyászol:
Szíve fél a tarkaságtól.
Dolga nincs, hogy volna dolga?
Kis ebédhez nem kell szolgál.
S az ebédnél nincs vendége,
Csak a múlt idők emléke.
Aki maga néz a tálba,
Azt az étel nem táplálja:
Több annak a gondolatja,
Mint amennyi jó falatja.
Gondol vissza és előre
A sok jó és bal időre.
S félig étel, félig bánat:
Mindkettőbe belefárad.

Hejh nem így volt hajdanában,
Mig nem járt özvegyruhában:
Tele kamra, tele pince
S mindig kézben a kilincse,
És szegénynek és boldognak
Udvar és ház nyitva voltak.
Vendéget nem kelle kérni:
Önként szoktak ők betérni,
Víz dicsérni, bor' fecsélni,
És a gazdát nem kímélni.
A szegény, kit isten küldött,
Ide gyakran beköszöntött,
És azon mit innen elvitt,
Lelkében nem tört meg a hit:
Nem hideg pénz, hideg arcok,
Eleség volt az ajándok.
És ha néha úgy történék,
Bár nagy ritkán, nem jött vendég,
Akkor sem lön üres a ház,
Bőven volt az istenáldás:
Jobbra, balra a sok gyermek
Játszottak és verekedtek,
S gondjaiért az anyának
Sok bajt, örömet adának.

Hajh azóta csak bút látott,
Hogy a gazda sírba szállott:
Gyermekei szétfutottak
Napkeletnek, napnyugotnak,
S a szegény nő elhagyatva
Úgy maradt, mint a szedett fa.

Az idő jár, s ő csak megvan,
Hol reményben, hol bánatban.
Szűken teng kis vagyonából, -
És ha néha sorsa fordul,
Gazdálkodni még most sem tud,
Ha neki van, másnak is jut:
Jobb időkből rossz szokása,
Hogy a könyeket ne lássa,
Megfelezeni kis kamráját,
S maga gyakran szükségét lát.

Most ott ül az asztal mellett,
Imakönyvében keresget.
Könyvét híják Rózsáskertnek,
Melyben szent rózsák teremnek.
Régi, jó, de kopott jószág,
Melyet még csak a barátság
S egypár ernyedtt szál tart össze,
Oly igen meg van viselve.
S ím kopognak, és köhentve
Az öreg jó Sára lép be:
"Isten áldja meg, nagyasszony!
Most ugyan csak legjobb itthon.
Jó, hogy ilyenkor ki nem jár,
Majd elvesztem, oly nagy a sár."
"Hát mi jót hoz, Sára néni?"
"Istenem! bár tudnék hozni.
Egy kéréssel jöttem volna,
Ha miatta meg nem szólna.
Oly nehéz most a szegénynek,
Tán jobb volna, ha nem élnek.
Imádságos könyvet kérnék,
Higye meg, most oly jólesnék.
Mert hiszen ha már az ember
Szépszerint jóllakni sem mer,
Már ha szűken él kenyérrel,
Éljen isten igéjével,
Így legalább árva lelkünk
Az imádság tartja bennünk.
Itt, tudom, van heverőben:
Adjon az isten nevében."

Jó asszony, felelt az özvegy,
Könyvem nincs több, csak ez az egy,
De ha már úgy megkivánta,
És ettől függ boldogsága,
Vegye egy felét jó névvel,
Én beérem más felével!
S fele ide, fele oda,
Könyvét kétfelé osztotta.

Most a két jó öregasszony,
Hogy semmi jót ne mulasszon,
Fél könyvből, de nem fél szívvel,
Imádkoznak este, reggel,
S ha van isten mennyországban,
Nem imádkoznak hiában.

1847. április 27. előtt

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

A vén cigány

Húzd rá cigány, megittad az árát,
Ne lógasd a lábadat hiába;
Mit ér a gond kenyéren és vizen,
Tölts hozzá bort a rideg kupába.
Mindig így volt e világi élet,
Egyszer fázott, másszor lánggal égett;
Húzd, ki tudja meddig húzhatod,
Mikor lesz a nyűtt vonóból bot,
Szív és pohár tele búval, borral,
Húzd rá cigány, ne gondolj a gonddal.

Véred forrjon mint az örvény árja,
Rendüljön meg a velő agyadban,
Szemed égjen mint az üstökös láng,
Húrod zengjen vésznél szilajabban,
És keményen mint a jég verése,
Odalett az emberek vetése.
Húzd, ki tudja meddig húzhatod,
Mikor lesz a nyűtt vonóból bot,
Szív és pohár tele búval, borral,
Húzd rá cigány, ne gondolj a gonddal.

Tanulj dalt a zengő zivatartól,
Mint nyög, ordít, jajgat, sír és bömböl,
Fákat tép ki és hajókat tördel,
Életet fojt, vadat és embert öl;
Háború van most a nagy világban,
Isten sírja reszket a szent honban.
Húzd, ki tudja meddig húzhatod,
Mikor lesz a nyűtt vonóból bot,
Szív és pohár tele búval, borral,
Húzd rá cigány, ne gondolj a gonddal.

Kié volt ez elfojtott sohajtas,
Mi üvölt, sír e vad rohanatban,
Ki dörömböl az ég boltozatján,
Mi zokog mint malom a pokolban,
Hulló angyal, tört szív, őrült lélek,
Vert hadak vagy vakmerő remények?
Húzd, ki tudja meddig húzhatod,
Mikor lesz a nyűtt vonóbul bot,
Szív és pohár tele búval, borral,
Húzd rá cigány, ne gondolj a gonddal.

Mintha újra hallanók a pusztán
A lázadt ember vad keserveit,
Gyilkos testvér botja zuhanását,
S az első árvák sírbeszédeit,
A keselynek szárnya csattogását,
Prometheusz halhatatlan kínját.
Húzd, ki tudja meddig húzhatod,
Mikor lesz a nyűtt vonóbul bot:
Szív és pohár tele búval, borral,
Húzd rá cigány, ne gondolj a gonddal.

A vak csillag, ez a nyomoru föld
Hadd forogjon keserű levében,
S annyi bűn, szenny s ábrándok dühétől
Tisztuljon meg a vihar hevében,
És hadd jöjjön el Noé bárkája,
Mely egy új világot zár magába.
Húzd, ki tudja meddig húzhatod,
Mikor lesz a nyűtt vonóbul bot:
Szív és pohár tele búval, borral,
Húzd rá cigány, ne gondolj a gonddal.

Húzd, de mégse, - hagyj békét a húrnak,
Lesz még egyszer ünnep a világon,
Majd ha elfárad a vész haragja,
S a viszály elvérzik a csatákon,
Akkor húzd meg újra lelkesedve,
Isteneknek teljék benne kedve.
Akkor vedd fel újra a vonót,
És derüljön zordon homlokod,
Szűd teljék meg az öröm borával,
Húzd, s ne gondolj a világ gondjával.

1854. július-augusztus(?)

Lesz még egyszer ünnep a világon,
majd ha elfárad a vész haragja,
S a viszály elvérzik a csatákon,
Akkor húzd meg újra lelkesedve,
Isteneknek teljék benne kedve."

Vörösmarty Mihály *A vén cigány* című versének néhány sora -
dr. Bábel Balázs érsek kézírásával

WASS ALBERT

Holló, holló, árva holló...

Holló, holló, árva holló,
bujdosónak lenni nem jó.
Gond az inge, bú az ágya,
sóhajtás az útitársa.

Felhő, felhő, felhő, setét felhő,
hazám felől szellő se jó,
nem jön onnan üzenet se,
nyomomat a hó belepte.

Pajtásom, pajtásom, kenyeres pajtásom,
ha idekint halok meg, az a kívánságom,
fektessetek szépen a Duna vizére,
vigyen haza engem, vigyen haza végre.

WASS ALBERT

Nagypénteki sirató

Elmegyünk, elmegyünk, messzi útra megyünk,
messzi út porából köpönyeget veszünk...
Nem száz, nem kétszáz: sokszáz éves nóta.
Így dalolják Magyarhonban talán Mohács óta.
Véreim! Véreim! Országútak népe!
Sokszázéves Nagypénteknek
soha sem lesz vége?
Egyik napon Tamás vagyunk,
másik napon Júdás vagyunk,
kakasszónál Péter vagyunk.
Átokverte, szerencsétlen
nagypéntekes nemzet vagyunk.
Golgotáról Golgotára
hurcoljuk a keresztfákat.
mindég kettőt, sohse hármat.
Egyet felállítunk jobbról,
egyed felállítunk balról,
s amiként a világ halad:
egyszer jobbról, egyszer balról
fölhúzzuk rá a latrokat.
Kurucokat, labancokat,
közülünk a legjobbakat,
mindég csak a legjobbakat.
Majd, ahogy az idő telik,
mint ki dolgát jól végezte:
Nagypéntektől Nagypéntekig
térdelünk a kereszt alatt
húsvéti csodára lesve.
Egyszer a jobbszélső alatt,
másszor a balszélső alatt,
éppen csak hogy a középső,

az igazi, üres marad.
Nincsen is keresztfánk közbül,
nem térdel ott senki, senki.
A mi magyar Nagypéntekünk
évszázadok sora óta
évszázadok sora óta
ezért nem tud Húsvét lenni.
Így lettünk országút népe,
idegen föld csavargója,
pásztortalan jószág-féle.
Tamással hitetlenkedő,
kakasszóra péterkedő,
júdáscsókkal kereskedő.
Soha-soha békességgel
Krisztus-Úrban szövetkező.
Té kerülsz föl? Bujdosom én.
Én vagyok fönt? Bujdosol Té.
Egynek közülünk az útja
mindég kivisz idegenbe.
Bizony, jól mondja a nóta,
hogy elmegyünk, el-elmegyünk,
messzi nagy útakra megyünk.
Messzi nagy utak porából
bizony, köpönyeget veszünk.
S ebben a nagy köpönyegben,
sok-sok súlyos köpönyegben
bizony pajtás, mondom Néked:
rendre, rendre mind elveszünk.

Bajorerdő, 1947

WEÖRES SÁNDOR

Parainesis

Azért szánom én a mai embert,
mert a szíve nem bír öregedni.
Hej, a régi vénnek hova lettek,
kikre úgy sunyorgott föl a tacszó,
mint tanácsok arany-asztalára,
bölcsségre, meglegedésre?
Ma Philemon szégyelli sok évét
s morog, hogy nem bír az unokákkal
versenyt enni-inni és szeretni -
nem vállalja az ősz drága fényét,
így lesz a tavasznál is bohóbbá.
Szép hó-fürtjét Baucis megtagadná
s ahelyett, hogy ifjúsága mézét
az öregkor borára cserélné,
holtig torzan éli ifjuságát.
Azért szánom én a mai embert,
mert a szíve nem bír öregedni.
Boldog voltál tán gyerekkorodban
s nem elnyomott, görbe-hátu pára,
ketrecbe zárt récénél utolsóbb,
hogy a kedved mindig visszajárna?
Vagy tán véred termő ifjúsága
boldogságot nyujtott, víg nyugalmat
és nem lázat, bokák citeráját,
minden elmúlásnál iszonyúbbat,
hogy szálnalmas roncsát úgy szorítod?
S annyi édességet ád az élet,
hogy siralmas elszakadni tőle?
de ha gyönyör lenne is fenéig:
kívánnád, hogy turkálva-röfögve
vakarózhass benne mindörökre?
Azért szánom én a mai embert,

mert a szíve nem bír öregedni.
Homo sapiens, kétlábu testvér,
de szerény, de koldus lett a vágyad:
hajdanában a tökélyre vágytál,
ma a boldogsággal is beérsz -
és még ezt se képzeled nagyobbnak,
mint hogy bendőd bírja Marcsa főztjét
és ágyékd bizseregni tudjon
s legyen életedben holmi lim-lom
mit tiédnek, birtoknak becézhesz. -
Isten vendége vagy e világon!
mért nem hagyod, hogy a házigazda
minden termét sorra nyitogassa,
minden kincsét rendre megmutassa?
letelepsz az előszobában
s ott békében nyújtóznál örökre.
Azért szánom én a mai embert,
mert a szíve nem bír öregedni.

A kötetben szereplő költők
életrajzi adatai

ADY ENDRE

Érmindszent, 1877. nov. 22. – Bp., 1919. jan. 27. A 20. sz. magyar költészet megújítója, a legnagyobb magyar költők egyike. A nagykarolyi piaristáknál, majd a zilahi református kollégiumban végezte középiskoláit. 1896. márc. 22-én a zilahi Szilágyi c. lapban jelent meg nyomtatásban az első verse. 1896 őszén beiratkozott a debreceni jogakadémiára, 1898. abbahagyta jogi tanulmányait, és újságíró lett. Versek címmel jelent meg első kötete Debrecenben. 1903-tól a Nagyváradi Napló szerkesztője. 1903 nyarán kezdődött szerelme Lédával, Diósy Ödönné Brüll Adéllal. Léda biztatására utazott Párizsba, az I. világháborúig még többször járt Párizsban (1904, 1908, 1909, 1910, 1911-ben kétszer). Párizsból cikkeket küldött a Budapesti Hírlapnak, Pesti Naplónak és a Budapesti Naplónak. 1906. febr.-ban megjelent a magyar líra történetében döntő hatású kötete, az Új versek. A Nyugatnak megindulásától (1908. jan.) vezető költője. 1909-től szoros kapcsolatban állt a forradalmi utat kereső egyetemi ifjúság Galilei Körével. 1909-től gyakran betegeskedett, 1912-ben szakított Lédával. 1915-ben feleségül vette Csinszkát (Boncza Bertát). 1917-ben Bp.-re költözött; betegsége állandóan súlyosbodott. 1918. aug.-ban A halottak élén címmel kiadta a háború alatt írt verseinek egy részét. 1918. nov.-ben még részt vett a parlamentben a köztársaság kikiáltásának ünnepén, s elment a Vörösmarty Akadémia ülésére, amelynek elnökévé választották.

ÁNYOS PÁL

Nagyesztergár, 1756. dec. 28. – Veszprém, 1784. szept. 5. Költő, a korai felvilágosodás, a II. Józseffel szembeni nemesi-nemzeti ellenállás poétája. Ősei dunántúli középnemesek voltak. 1772-ben belépett a pálosok rendjébe. 1777-ben a nagyszombati egyetemmel együtt Budára költözött. A rend 1781-ben a Nyitra vármegyei felsőfőlelánti kolostorba rendelte. A testileg, lelkileg összetört költő 1782-ben a pálosok székesfehérvári gimnáziumába helyezték tanítani. Élete utolsó hónapjaiban Veszprémbe élt. A magyar irodalmi népiesség és a felvilágosult politikai líra első előfutára, a magyar szentimentalizmus jeles alakja volt. Az utókor negyven versét és kb. félszáz költői levélét ismeri. Verseinek első kiadása Batsányi János gondozásában jelent meg Bécsben, 1798-ban.

ÁPRILY LAJOS

Brassó, 1887. nov. 14. – Bp., 1967. aug. 6. Eredeti neve Jékely János Lajos. Költő, műfordító, a Kisfaludy Társaság (1930) és az MTA levelező tagja (1934–49). Kolozsváron járt középiskolába és az egyetemre, ahol magyar-német szakos tanári oklevelet szerzett. 1909 őszétől a nagyenyedi kollégiumban tanított. Néhány verse 1918-ban megjelent az Új Erdély c. lapban, itt használta először az Áprily nevet. A kollégium 1923 nyarán Dijonba küldte francia nyelvtanfolyamra. 1926 őszétől a kolozsvári ref. kollégiumban tanított. 1926-tól Erdélyi Helikon folyóiratot szerkeszti. 1945-ben rövid ideig szerk. az Új Magyar Asszony c. lapot, utána visszavonult. Nagy nyelvkultúrájú műfordító munkássága egész életén át tartott. Verseinek legjellemzőbb tartalmi jegyei a harmóniáigény. Összegyűjtött versei, és drámái. 1985. József Attila-díj (1954).

ARANY JÁNOS

Nagyszalonta, 1817. márc. 2. – Bp., 1882. okt. 22. A legnagyobb magyar epikus költő, az MTA tagja (1858., titkára 1879). Iskoláit Szalontán kezdte, Debrecenbe folytatta, 1834-ben egy évig Kisújszálláson segédtanítóskodott. 1836 tavaszán végleg háttal fordított a kollégiumnak. 1840-től aljegyző Nagyszalontán, és hivatali munkája mellett gazdálkodott is. Az 1845-ben megírt Az elveszett alkotmány c. hexameteres szatirikus eposzával 1846 elején elnyerte a Kisfaludy Társaság kiírt pályadíját. Legelső nyomtatásban megjelent írásait a Társalkodó közölte 1841-ben. A Toldi 1847-ben újabb pályadíjat hozott, az irodalmi élet figyelmét és Petőfi barátságát. 1848 őszén néhány hétig önkéntes nemzetőri szolgálatot teljesített, 1849 tavaszán pedig belügyminisztériumi fogalmazóként működött Debrecenben, majd Pesten. 1851 őszén a nagykőrösi református gimnázium tanára lett. Nagykőrösi éveire esik költészetének egyik csúcspontja. 1860 őszén a Kisfaludy Társ. igazgatójaként (tag 1848-tól) – végleg Pestre költözött. 1861-ben megindította a Szépirodalmi Figyelőt, amely (1862-től) Koszorú néven jelent meg. 1865-ben megszűnt. 1865-ben elválalta az MTA titkári tisztét, majd 1870-től 1879-ig főtitkáráként működött. 1877-től formálisan látta el ezt a tisztséget. Ennek az időszaknak a költeményciklusa az Őszikék.

BABITS MIHÁLY

Szekszárd, 1883. nov. 26. – Bp., 1941. aug. 4. Költő, műfordító, elbeszélő, esszéíró, az MTA tagja (1940). A két világháború közötti magyar polgári irodalom egyik irányítója, a Nyugat első nemzedékének egyik kiemelkedő képviselője. 1902-től kezdve különböző lapok és folyóiratok közölték verseit és műfordításait. 1905-től magyar-latinszakos tanárként több középiskolában tanított. Az 1908-ban megindult Nyugat állandó munkatársa majd szerkesztője, társszerkesztőjével együttműködve 1919–1933 között, 1939-től haláláig egyedül. 1909-ben megjelent első verseskötete: Levelek Iríz koszorújából. 1915-től kezdve több pacifista szellemű versben adott éles hangot bekezdésének: Magára haragította a hivatalos országot, kénytelen volt lemondani tanári állásáról. 1918–1919-es forradalmi mozgalmakkal rokonszenvezett, a Tanácsköztársaság bukását követően támadások érték. A l'art pour l'art esztétika fő hirdetőjévé vált. Jelentős a műfordító és prózai munkákat is alkotott. 1919-et követően kizárólag az irodalomnak élt. 1921-ben feleségül vette Tanner Ilonát (Török Sophie költőnő). 1927-től a Baumgarten-alapítvány kurátora. 1930-tól a Kisfaludy Társaság tagja. II. világháború kimondottan elszigeteltségéből, a Jónás könyve (1938), költői pályáját lezáró verses remekmű, már nyílt szembefordulás a fasizmussal és bátor önféltéssel a Gégerákban halt meg.

BALASSI BÁLINT

Zólyom, 1554. okt. 20. – Esztergom, 1594. máj. 30. Balassa Bálint formában is leírta nevét. A reneszánsz magyar nyelvű líra első világirodalmi szintű képviselője. A neves prédikátor, Bornemisza Péter nevelte. Részt vett a törökelleni végvári harcokban. Egerben huszár hadnagyként szolgált (1579–1582.). Lengyelországban készült első irodalmi műve szülei vigasztalására, a vallási tárgyú Beteg lelkeknek való füves kertecske, melyet Krakókban 1572-ben ki is nyomattak. 1584-ben feleségül vette unokahúgát, Dobó Krisztinát, az egyházi hatóságok megsemmisítették házasságát, 1585 végén született János fűt törvénytelennek nyilvánították. 1588-ban királyi kegyelemben részesült és újra törvényesített házasságának válással vetett véget. A gondok, viszálkodások, pörösködések elől végül is Lengyelországba menekült. 1593-ban újra a török ellen indult. 1594 tavaszán Esztergom ostrománál mindkét combját átlőtték, vérmérgezésben meghalt. 26 istenes verse – Rumay János költeményeivel közös kötetben – az 1630-as évektől a 19. sz. elejéig 40 kiadást ért meg. Világi költeményeire, szerelmes és vítezi énekeire, csak 1874-ben bukkantak rá a Radvánszky család könyvtárában őrzött Radvánszky-kódex lapjain. Igen nagy zenei műveltséggel rendelkezett, maga a Balassi-strófa is énekelte forma volt.

BERDA JÓZSEF

Bp., 1902. febr. 1. – Bp., 1966. júl. 6. Költő, Proletár környezetből indult, volt lakatos, kifutó, könyvügymű. Első verskötete: Könnyek útja és egyéb írások, 1923-ban jelent meg. Krúdy Gyula írt hozzá előszót. Bár mindvégig a szegénység útját járta, mégis ódái hangon, főként a lét hétköznapi örömeiről, az evés-ivás élvezetéről írt epigrammatikus tömörségű szabadverseket. Első verskötete után a Nyugat, a Széphalom és az Est-lapok munkatársa. Baráti szálak fűzték József Attilához. Baumgarten-díj (1944); József Attila-díj (1965).

BERDE MÁRIA JULIANNA

Kackó, 1889. febr. 5. – Kolozsvár, 1949. febr. 20. Róth Jenőné. Író, költő. A kolozsvári egyetemen 1912-ben bölcsészdoktori, 1917-ben tanári oklevelet szerzett. Nagyenyedben, Marosvásárhelyen tanított, közben 1923-ban a román tanári képesítést is elnyerte. Később Nagyvárdra került. 1919-től az Erdélyi Irodalmi Társaság, 1920-tól a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond Társaság tagja. 1920–21-ben a Zord Idő c. folyóirat szerkesztője. Az I. világháború előtt jelentkezett verseivel, majd az erdélyi magyar irodalmi élet egyik számottevő alakja lett. Főként regényeket írt, melyekben saját korának problémáit reális szemlélettel igényes írói eszközökkel tárta fel. Több színdarabot is írt, kiadott egy székely népmesegyűjteményt; versei, elbeszélései német, francia és román nyelven is megjelentek. Mint műfordító is működött; Ion Creanga néhány írását ültette át magyar nyelvre.

BERZSENYI DÁNIEL

Egyházashetye, 1776. máj. 7. – Nikla, 1836. febr. 24. A felvilágosodás és a romantika közötti korszak nagy lírikusa, a klasszikus verselés kiemelkedő mestere. Az MTA r. tagja (1830).

Apja földbirtokos. Középiskolai tanulmányait nem fejezte be. 1795-ben rövid ideig Keszthelyen önkéntes katoná. 1795-től néhány évig apja mellett élt, majd 1798-tól kemenessömjéni birtokukon gazdálkodott. 1799-ben feleségül vette távoli rokonát, a 15 éves Dukai Takách Szusannát. 1803-ban Niklára költözött, itt élt haláláig. A kötet 1813-ban jelent meg Helmezy Mihály gondozásában, a székesfehérvári és pesti papnövédek költségen. Esztétikai művei (Poétai Harmonistika stb.) mellett értekezést írt a parasztság helyzetéről. A magyarországi mezői szorgalom némely akadályairól címmel. Lírójának művészi tetőpontját 1805-07-ben, a napóleoni háborúk idején írt nagy hazafias ódái jelentik. Kazinczy hatására kezdte magáévá tenni a felvilágosodás eszméit, költői leveleiben az ész és a tudomány hatalmát hirdeti. Hosszú szünet után 1825 körül ismét szerepelni kezdett az irodalmi életben. Részt vett Pesten több akadémiai gyűlésen. 1835-től egészsége megrendült, munkáit kénytelen volt abbahagyni. Nagy erejű szuggesztív költői nyelve és stílusa révén a magyar romantikus líra legfontosabb előkészítője.

BESSENYEI GYÖRGY

Bercel, 1747 – Pusztakövési, 1811. febr. 24. Író, filozófus, a magyar felvilágosodás első szakaszának vezéralakja. Középbirtokos nemesi családból származott. 1755-60-ban a sárospataki kollégiumban tanult, 1761-65-ben szüleinél élt Bercelen. 1765-től 1773-ig a bécsi magyar testőrség tagja. Megismerkedett a korabeli európai kultúrával, tanulmányozta az angol és francia felvilágosodás eszméit. 1774-79-ben mint a magyar protestánsok ügyvivője élt Bécsben. 1779-ben áttért a katolikus vallásra. 1780-ban udvari könyvtárőrre nevezték ki, II. József 1782-ben megvonta tiszteletdíját. 1782-85-ben Bercelen gazdálkodott. 1785-87-ben Fekete-tón, 1787-től haláláig Pusztakövésiben (Bakonszeg) élt. 1790-től Bihar vármegye táblabírója. Első munkái 1772-ben jelentek meg. Műveit harcos antiklerikalizmus, racionalista valláskritika hatja át. Ő dolgozta ki a magyar nemzeti művelődéspolitikai első rendszerét. A magyar nyelv és irodalom fejlesztésében, a tudományok terjesztésében a nemzetevelés eszközeit látta. Hamvait 1940-ben Nyíregyházára szállították át.

CSANÁD BÉLA

Akaszó, 1926. nov. 9.-Bp., 1996. nov. 25. Költő, műfordító, publicista, római katolikus pap, címzetes apát, kanonok, pápai prelátus, a Hittudományi Akadémia gyakorlati teológia tanszékének rendes tanára. 1950-ben a bp.-i egyetemen hittudományi karán teológiai doktori oklevelet szerzett, 1950-ben pappá szentelték. 1945 után a Vigiliában jelentek meg versei. Költeményeire Filinszky János lírája hatott. Magyarországon legnagyobb keresztény civil szervezetét, a KESZ-t 1989-ben alapította. 1996. november 25-én bekövetkezett haláláig elnöke volt az egyesületnek. Tisztelegve az alapító előtt a szervezet a célkitűzéseinek megvalósítása érdekében kiemelkedő teljesítményt nyújtó KESZ tagoknak Csanád Béla-díjat alapítottak.

CSOKITS JÁNOS

Bp., 1928. jún. 30. Költő, műfordító, szerkesztő. 1946-ban a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen kezdett jogot tanulni, de tanulmányait politikai okokból nem fejezhette be. 1949-ben Nyugatra menekült. 1953-ig Párizsban élt. 1953-54-ben, majd 1963 és 1974 között Münchenben a Szabad Európa Rádiónál hírszerkesztő, 1974-től 1986-ig Londonban a BBC magyar osztályának munkatársa. Nyugdíjaztatása után Andorrában telepedett le. 1999 óta Magyarországon él. Irodalmi munkássága a 20. századi magyar irodalom szerves része. Nagy érdemeket szerzett a magyarköltészet – elsősorban Filinszky János életműve nyugati, angol nyelvű megismertetésében. Versei és egyéb írásai Nyugaton a Látóhatárban, az Új Látóhatárban, az Irodalmi Újságban, a Külhoni Szövegárban és számos antológiában jelentek meg. A rendszerváltás óta a Kortárs, a Műhely és az Új Forrás rendszeres munkatársa. Berzsényi-díj (1992), Arany János-díj (2005), József Attila-díj (2006), Balassi Bálint-emlékard.

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY

Debrecen, 1773. nov. 17. – Debrecen, 1805. jan. 28. A magyar felvilágosodás legnagyobb költője. Családja dunántúli eredetű, nagypapa református lelkész. A debreceni kollégium diája volt, kicsapták, majd a Sárospatakon jogot tanult. Műveinek kiadásához Pozsonyban és Komáromban keresett mecénásokat, sikertelenül. Pozsonyban kiadta a Diétai Magyar Múzsá c. verses újságot 1796. nov. 1-től dec. végéig. Komáromban született reménytelen szerelme Vajda Júliánával, akit verseiben Lillának nevezett. Dunántúlon vendégeskedő házi poéta. 1799. jún.-tól a csurgói gimnáziumban helyettes tanár. 1800. febr.-ban elhagyta Csurgót, s Pécsen, Baján át visszatért Debrecenbe. 1802. jún. 12-én a nagy tűzvészben házuk leégett. Ezután építkezéssel és verseinek nyomda alá rendezésével foglalkozott. 1804. ápr. 15-én Váradon felolvasta a Rhédey Lajosné temetésére írt Halotti verseket. Útközben meghűlt, s egészsége már nem állt helyre. Életműve a magyar felvilágosodás korának kimagasló teljesítménye. Művészi fejlődésének tetőpontját Lilla és Odák c. (csak halála után megjelent) versgyűjteményeiben érte el. Komédiáiban, továbbá Dorottya c. komikus eposzában hol enyhébb, hol élesebb szatírával mutatja be a nemesség kisszerű, provinciális életformáját.

CSOÓRI SÁNDOR

Zámoly, 1930. febr. 3. Költő, író. Református parasztszaládban nőtt fel. 1950-ben érettségizett a Pápai Református Kollégiumban, majd az ELTE Orosz Intézetében tanult, de félbehagyta tanulmányait. Különböző újságoknál és folyóiratoknál dolgozott, a 1960-as évek elején a Műszaki Egyetem újságjának szerkesztői munkatársa, 1968-tól 1988-ig a MAFILM dramaturgia. Költészete az 1960-as évekre forrott ki igazán. Első kötetében Fehérröppen a madár, 1954. A hatvanas évektől a népi-nemzeti ellenzék vezető egyénisége volt, komoly szerepet vállalt a rendszerváltás előkészítésében. 1987-ben egyike volt az MDF alapítóinak, majd 1993-ig a mozgalom, később a párt elnökségi tagja. 1988-tól a Hitel szerkesztőbizottsági elnöke, 1992-től főszerkesztője. 1991-től 2000-ig a Magyarok Világszövetségének elnöke. Ebben a funkciójában kezdeményezte 1992 nyarán a Duna Televízió létrehozását, mely még az év karácsonyán megkezdte sugárzását. József Attila-díj (1954, 1970); Kossuth-díj (1990); Magyar Örökség Díj (1997, 2005); Magyar Művészetért Díj (2004); Prima Primissima díj, (2008)

CZIGÁNY GYÖRGY

Bp., 1931. aug. 12. Író, költő, újságíró, zongoraművész, rádiós és televíziós szerkesztő, műsorvezető, szövegíró. Tanulmányait 1951 és 1956 között a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zongora szakán végezte Kadosa Pál és Horusitzky Zoltán növendékeként. 1956 és 1976 között a Magyar Rádió, 1976-tól a Magyar Televízió munkatársa, zenei főszerkesztő. 1990 januárja és áprilisa között az MTV elnökségének tagja, 1990-92 között művészeti producere, 1993-tól 1996-ig a zenei műsorok stúdióvezetője. Versesek, vígopera-szövegkönyv, tévéjátékok, rádió- és tévéműsorok, műveltségi versenyek, több ezer interjú, zeneművek szövegei tartoznak művei közé. Liszt Ferenc-díj (1970); Erkel Ferenc-díj (1971); József Attila-díj (1996); Stephanus-díj (2004).

DEVECSERI GÁBOR

Bp., 1917. febr. 27. – Bp., 1971. júl. 31. Költő műfordító. Tanulmányait Bp.-en végezte, a Református Gimnáziumban érettségizett, az egyetemen görög-latin szakos tanári oklevelet szerzett. Magántisztviselőként dolgozott (1934), majd a Baumgarten Könyvtár könyvtárosa volt. Első önálló kötete A mulatságos tenger (Bp., 1936.) Költeményeit a Nyugat és a Szép Szó közölte. 1938-ban adta ki az Officina Kétnyelvű klasszikusok sorozatában Catullus összes költeményeit az ő fordításában, ezzel egyszerre műfordítóink élvonalába emelkedett. Legjelentősebb fordításai Homérosz Odüsszeájának (1947) és Illiász-nak (1952) magyarra költése. Baumgarten-díj (1939), József Attila-díj (1952) és Kossuth-díj (1953).

DSIDA JENŐ

Szatmárnémeti, 1907. május 17. – Kolozsvár, 1938. június 7. Az erdélyi magyar irodalom kiemelkedő alakja. Élete nagy részét Kolozsvárott töltötte. Egész életét meghatározta szereti szívája. 1924-ben jelentek meg első versei Benedek Elek Cimbora című gyereklapjában. Érettségi vizsgát tett a szatmári Mihai Eminescu líceumban, jogi tanulmányokat folytatott a kolozsvári Regele Ferdinand Tudományegyetemen,

melyeket nem fejezett be. Ügyvédi irodában dolgozott Szatmárban és Kolozsvárott. 1927-37-ben a Pásztortűz című folyóiratot szerkesztette, 1935-től pedig a kolozsvári Keleti Újságot. 1929-től tagja lett a Kemény Zsigmond Társaságnak, majd 1930-ban részt vett az Erdélyi Fiatalok címet viselő lap megalapításában. 1933-tól a romániai PEN Klub magyar tagozatának volt titkára. Az Erdélyi Szépművés Céh lektora volt. Életében két kötete jelent meg: Leselkedő magány (1928); Nagycsütörtök (1933) és egy riportkönyve Magyar karaván Itálián keresztül (1933) címmel.

ERDÉLYI JÓZSEF

Újbátorpuszta, 1896. dec. 30. - Bp., 1978. okt. 4. Költő. Iskoláit Nagyszalontán, Dénán és Mezőtúron végezte. Első versei 1921-ben a Nyugatban jelentek meg. Első kötetei (Ibolyalévi, 1922, Világ végén, 1924) 1923-tól az Est-lapok munkatársaként dolgozott. Verseit a Nyugat, a Válasz, a Magyar Csillag közölte. Elítéltek háborús bűnösneként. Szabadulása után (1950) ismét bekapcsolódott az irodalmi életbe, Visszatérés c. verseskötetével 1954-ben. A Püski Kiadónál 1995-ben jelent meg Hartványi István és Medvigy Endre szerkesztésében "Fehér torony" címmel a költő összegyűjtött versei. Baumgarten-díj (1929, 1931, 1933).

FALU TAMÁS

Kiskunfélegyháza, 1881. nov. 10. - Ócsa, 1977. júl. 13. Eredeti neve Balassa Lajos, Markbreit néven is írt. Költő, regényíró. A tudományegyetem jogi karát Bp.-en végezte el. 1907-ben ügyvédi vizsgát tett. Monoron lett közjegyzőhelyettes, 1918-tól Nagyrocon közjegyző. Innen a csehszlovák hatóságok 1922-ben kiutasították. 1924-től nyugdíjba vonulásáig az ócsai járás közjegyzője. 90. születésnapján Ócsa nagyközség díszpolgárává választotta. Humoristának indult, harmadéves jogász kora óta munkatársa volt az Ústökös és a Borsszem Jankó c. lapnak. Első verseskötete, a Költemények 1900-ban, első regénye, a Hajnali mise 1905-ben jelent meg, mindkettő Balassa Lajos néven. A szépirodalomnak Kis József fedezte fel, 1911-től sűrűn közölte verseit a Hétben. Ettől kezdve használta a Falu Tamás nevet. 1914-től 1940-ig az Új Idők, 1920-1935 között a Nyugat állandó munkatársa. Ócsa Díszpolgára 1971.

FALUDI FERENC

Németújvár, 1704. márc. 25. - Rohonc, 1779. dec. 18. Költő, prózaíró, fordító. Középnemesi családból származott. 16 éves korában belépett a jezsuita rendbe; Bécsben és Grazban tanult 1725-31 között. Bécsben irodalmat és mértant tanított, majd a teológiai tanfolyamot befejezve Budán és Besztercebányán volt lelkész. 1736-tól 1741-ig Bécsben, Grazban és Linzben tanított a jezsuita rendházakban. 1746-ban Nagyszombatban tanított, teológiát adott elő, 1747-től a bécsi Theresianum aligazgatója, a jogtörténet előadója. 1748-tól a nagyszombati nyomdát, 1751-től a kőszegi jezsuita rendházat és kollégiumot igazgatta. 1757-től 1773-ig a pozsonyi jezsuita könyvtár igazgatója. A jezsuita rend eltörlése után Rohoncon, a Batthyány család birtokán élt, és itt is halt meg. A késő barokk és a rokokó kiemelkedő művésze. Életében csak prózai munkái jelentek meg: Batsányi János terjedelmes életrajzi és verselméleti tóldalékkal adta ki verseit (1824).

FAZEKAS MIHÁLY

Debrecen, 1766. jan. 6. - Debrecen, 1828. febr. 23. Költő, botanikus, a debreceni felvilágosult frói körnek Csokonai mellett legeredetibb tehetsége. A debreceni kollégiumban végezte az alsóbb osztályokat. 1782-ben kimaradt az iskolából s beállt közhuszárnak. 1788-ban részt vett a törökök ellen vezetett moldvai hadjáratban s megsebesült. 1791-től másfél évet Galíciában töltött ezredével, majd Franciaországba vezényelték. 1796-ban hazaköltözött Debrecenbe, ahol néhány évig visszavonultan élt, költészettel, fűvészkedéssel töltötte idejét. 1806-tól városi adópénztáros, 1807-től esküdés és 1823-ig a Kollégium pénztárnoka. Meleg barátság fűzte Csokonai Vitéz Mihályhoz és Földi Jánoshoz, 1804-ben készült el fő műve, hexameteres elbeszélő költeménye, a Lúdas Matyi egy eredeti magyar rege négy levonásban (először az ő tudta nélkül adta ki Kerekes Ferenc Bécsben, 1815-ben; második átdolgozott kiadása szintén Bécsben jelent meg, 1817-ben. Debrecenben, 1807-ben kiadja Földi János elgondolása alapján készült Magyar Fűvész Könyvet. 1819-től haláláig szerk. az évenként megjelenő Debreceni Magyar Kalendáriumot, amelyben versei mellett irodalmi színvonalú elbeszéléseket s a felvilágosodás eszméit hirdető cikkeket is közölt.

GÁT ISTVÁN

Fiume, 1903. aug. 20. - Bp., 1989. dec. 28. Kanonok, ny. esperes plébános, költő. Az újpesti Könyves Kálmán gimnáziumban érettségizett 1922-ben, majd rövid jogászokodás és hivatalnokoskodás után elvégezte a teológiát és 1934-ben pappá szentelték, ezt követően ennek a hivatásának élt. 1924-től 1928-ig sokat írt az asztalírók számára, 1929-től 1944-ig semmit. Sik Sándor biztatására fogott ismét tollat. Egy ideig a Vigilia közölte verseit, majd a Katolikus Szó. Első kötete Süle Géza barátja kérésére adta ki Maradj velem címmel. Az 1000 példányban megjelent kötetnek második kiadása is lett. 1946. júniusától, tizenöt évi maglódi működésének külsőben megnyilvánuló legértékesebb eredménye a templom belsejének teljes megújítása volt, 15 évi itt tartózkodását követően, többszöri kérésére, 1961-ben Rákoskeresztúrra nevezték ki, ahonnan 1988-ban nyugdíjba vonult. 87 évesen a Pesti úton autóbalesetben elhunyt. 1988-ban megjelent Örök szépséggel vár az ég c. kötetében „Ez a kötet a hetedik, és úgy érzem az utolsó”

GÖRGEY GÁBOR

Bp., 1929. nov. 22. Eredeti neve Görgey Arthur. Író, költő, rendező, volt miniszter (2002-03). 1948-ban felvették a Pázmány Péter Tudományegyetem német-angol szakára, de 1949-ben félbe kellett szakítania tanulmányait. 1951-ben származása miatt kitélepítették, csak 1954-ben térhetett vissza Budapestre. Egy évig a Római Katolikus Hittudományi Akadémia hallgatója. 1959-ben a Magyar Nemzet munkatársa lett, a lapnál 1994-ig dolgozott. 1964 és 1972 között a Pannónia Filmstúdió dramaturgia és 1982 és 1988 között a szegedi Nemzeti Színház irodalmi vezetője volt. A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia alapító tagja. 1992 és 1998 között a Magyar Írószövetség elnökségi tagja. Magyar Televízió művészeti vezetője (1994-96). 1994-ben a Magyar PEN Club alelnökévé, 2001-ben elnökévé választotta. 2000-ben a Bibó István Közéleti Társaság alelnöke. József Attila-díj (1980); Pro urbe Budapest (2001); Kossuth-díj (2006)

GULYÁS PÁL

Debrecenben, 1899. okt. 27. - Debrecen, 1944. máj. 13. Apja a Református Kollégium professzora. Gimnáziumi éveiben ő is a Református Kollégium diákja volt, 1918-ban érettségizett. A fiatal Gulyás költészete lassan bontakozott ki, jó ideig csupán közvetlen környezete, családja és baráti köre figyeli írásait. 1924-ben magyar-német szakos tanári diplomát, egy évre rá pedig bölcsészdoktori oklevelet szerzett. 1924-ben feleségül vette Farkas Rozáliát. 1923-tól több vidéki iskolában is tanított, míg végül 1926-ban a debreceni Iparos-tanoniskola tanára lett, ahol haláláig megtartotta állását. 1928-ban adja ki első önálló könyvét, Misztikus Ünnepi Asztal címmel. Az első sikere és elismerése a Napkelet c. folyóirat pályadíja. Szülővárosában elsőrendű jelentőséggel bírt irodalomszervezői munkássága. Az Ady Társaság alapítója. 1934-ben egyik szerkesztője és elindítója volt a Válasz c. irodalmi folyóiratnak. Az Ady Társaság ügyvezető elnökeként egy harmadik utas, széles körű szellemi egységfrontot próbál létrehozni. Élete vége felé, 1943-ban jelent meg válogatott verseink gyűjteménye, Az Alföld csendjében címmel. Baumgarten-díjat (1944)

GYÓNI GÉZA

Gyón, 1884. jún. 25. - Krasznajarszk, 1917. jún. 25. Költő. Szarvason és Békéscsabán, majd 1902-től a soproni evangélikus teológián tanult. Tanulmányait abbahagyva 1903-tól a Nyugat-magyarországi Híradó munkatársa. 1904-ben öngyilkossági kísérletet követett el, felépülése után Gyónon jegyzőgábornok. 1906-tól 1908-ig Bp.-en közigazgatási tanfolyamot végzett, 1910-től újságírással foglalkozott, a Soproni Napló, majd a szabadkai Bácskai Hírlap munkatársa. 1914-ben bevonult katonának, Przemyslnél orosz fogságba esett és a hadifogságban halt meg. Lírájában a háború dicsőítésétől annak teljes tagadásáig jutott el. A háború alatt Rákosi Jenő és köre, mint „hazafias költő” állította példaképnek a háború ellen erősen állást foglaló Adyval szemben.

GYURKOVICS TIBOR

Bp., 1931. december 18. – Bp., 2008. november 16. Költő, író, pszichológus. 1955-ben az ELTE-n szerzett pszichológusi oklevelet. 1956-ban a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola forradalmi bizottságának elnöke lett, ezért később meghurcolták és tanári állását is elveszítette. A Pest Megyei Bíróság igazságügyi szakértője volt 1966–1970 között, 1988–1992 között a veszprémi Petőfi Színház dramaturgia. 1991-től a Lyukasóra című tévéműsor állandó résztvevője, 1992-től a Lyukasóra című folyóirat alapítója és szerkesztő bizottsági tagja. 1991–1995 között a Magyar Írókamarára társelnöke volt, 1994-ben a magyar labdarúgó-válogatott pszichológusa, 1995-től a Magyar Írók Egyesületének elnöke. Első verseskötényét 1961-ben adták ki, 49 kötetet jelent meg. A versek mellett regényeket, elbeszéléseket, lírai esszéket, színműveket és publicisztikát is írt. József Attila-díj (1982); Kossuth-díj (1994), Magyar Örökség Díj (1997), Magyar Művészetért Díj (2001)

HARSÁNYI LAJOS

Nagyigmánd, 1883. szept. 29. – Győr, 1959. okt. 3. költő, író, római katolikus lelkész. Teológiai tanulmányait Győrben végezte. 1907-ben szentelték pappá, utána győri székesegyházi hitszónok és a Dunántúli Hírlap felelős szerkesztője. 1920-tól rábapatonai plébános, 1921-ben szentszéki tanácsos, 1929-ben a győri székeskáptalan tiszteletbeli kanonoka. A 20. századi katolikus költészet egyik jelentős képviselője. Verseiben kiállt az imperialista háború emberpusztító barbárságai ellen. Számos verskötete és regénye jelent meg.

ILLYÉS GYULA

Felsőrácegrespuszta, 1902. nov. 2. – Bp., 1983. ápr. 15. Eredeti neve Illés. Költő, prózaíró, műfordító. Az MTA tagja (1945). Ősei uradalmi juhászok és mesteremberek. Családjával 1912-ben hagyta el a pusztát. 1921-ben érettségit tett, majd beiratkozott a bp.-i tudományegyetem bölcsészkarára, a filozófia-művészettörténet szakot vette fel. 1921–1922-ben jutott el Párizsba a Sorbonne-on irodalmat, lélektan és szociológiát hallgatott. A bécsi Ék és a Ma tette közzé írásait, 1925-től Ilyés Gyula névalírással. Hazatérve csatlakozott a néprók mozgalmához. Első verseskötete a Nehéz a föld c. (1929.). Prózái és színpadi műveinek témája a nemzeti sorsfordulók, néptömeg történelmet alakító szerepe. A Nyugat, majd a Válsz szerkesztője. Nyugat utódát, a Magyar Csillagot (1941. okt. 1.–1944. márc. 19.), egybefogva benne a népi és polgári írókat antifasiszta irodalmi egységet teremtett. Több európai utazást tett, jelentős díjakat kapott külföldön is. Egy mondat a zsarnokságról c. verse. Az Irodalmi Újság közölte 1956. nov. 2-án. Ez a verse Magyarországon harminc év után jelenhetett meg posztumusz verseskötetében (Menet a ködben, 1986). Baumgarten-díj (1931, 1933, 1934, 1936), Kossuth-díj (1948, 1953, 1970), József Attila-díj (1950).

JANUS PANNONIUS

Csezmeice, 1434. aug. 29. – Medvevára (Horvátország), 1472. márc. 27. Humanista költő, pécsi püspök. Eredeti neve Csezmeicei János, horvát néven Ivan Csemicki. Neveléséről nagybátyja, Vitéz János váradi püspök gondoskodott. 1447-ben Itáliába utazott, ahol megszakításokkal 11 évet töltött. Tökéletesen beszélt görögül és latinul. Hazatérve Mátyás humanista udvarának tagja, előbb váradi kanonok, majd 1459-től pécsi püspök. Mátyás több hadjárata részt vett. Nyugati hadjáratai idején szembefordult politikájával. 1471-ben részt vett az ellene irányuló összeesküvésben. Vitéz János elfogatása után a horvátországi Medvevárába menekült. Tüdőbajban halt meg, Pécsen temették el. Költészete latin nyelvű a korabeli humanista szokás szerint. Elégiaiban a magyar táj dicséretét, a haza szeretetét, az emberi érzéseket klasszikus formákban énekelte meg. A magyar világi líra első korszakos jelentőségű képviselője.

JÉKELY ZOLTÁN

Nagyenyed, 1913. ápr. 24. – Bp., 1982. márc. 19. Költő, író, műfordító. Áprily Lajos fia. Nagyenyeden és Kolozsváron kezdte iskolai tanulmányait, 1929-ben családjával Bp.-en telepedett le. Az Eötvös Kollégium tagjaként magyar – francia – művészettörténet szakon folytatta tanulmányait, 1935-ben bölcsészdoktor lett. Korán sikereket aratott verseivel, ezek a Nyugatban, a Válaszban és az Erdélyi Helikonban láttak napvilágot. 1941-ben Erdély egy részének visszacsatolása után Kolozsvárra költözött, az ottani Egyetemi Könyvtárban dolgozott, emellett részt vett a Termés c. negyedéves folyóirat szerkesztésében. Az 1944-öszi újabb politikai fordulat után a kolozsvári Világosság c. napilap irodalmi rovatának vezetője lett, majd 1946-ban visszatért Bp.-re, és az OSZK munkatársaként dolgozott. 1956-ban térhetett vissza az irodalmi életbe. Kiváló műfordító volt, olasz, német, francia, angol, román írók műveit tolmácsolta magyarul. Az ő nevéhez fűződik Dante Vita nuova c. művének fordítása magyar nyelvre. Baumgarten-díj (1939), József Attila-díj (1970, 1979).

JÓZSEF ATTILA

Bp., 1905. ápr. 11. – Balatonszárszó, 1937. dec. 3. Költő, a forradalmi líra világviszonylatban is kiemelkedő alakja. Proletár családból származik. Apja elhagyta a családot, szegénységük miatt Öcsődre adta paraszt nevelőszülőkhöz. 1912-től újból Bp.-en él. Anyja halála után Makai Ödön ügyvéd a gyámja. Bp.-en érettségizett. Tizenhét éves korában jelent meg első verseskötete, a Szépség koldusa (1922). 1924-ben a szegedi egyetemre iratkozott be magyar-francia szakra. 1925–26-os tanévben Bécsben folytatta tanulmányait. Hatvany Lajost. Utóbbi támogatásával a következő tanévre, a párizsi Sorbonne-ra iratkozott be. Hazatérte után két félévet hallgatott a bp.-i tudományegyetemen, vizsgát azonban nem tett. Ekkor már jól ismert költő volt –, verseit a legjobb folyóiratok közölték, német, francia nyelvtudása tökéletes volt, tudott gépfűtést is, mégsem sikerült állandó jellegű állást kapnia. Kapcsolata volt a munkásmozgalommal, folyamatos megbízás alapján állandó pártmunkát végzett. 1932-ben a párt megbízásából Valóság című folyóiratot indított, ezt az első szám megjelenése után betiltották. A mozgalomban ismerkedett meg Szántó Judittal, aki élettársa lett, 1934-ben megromlott kapcsolata a párttal, vitái támadtak a vezetőséggel főleg a néprömpolitikát illetően. Skizofrén, idegbeteg fű idegrendszerét súlyosan megviselte, a keserűség érzése vett rajta erőt. 1936-ban Ignó Pálal együtt a Szép Szó c. radikális folyóiratot szerkesztője.

1937. november elején nővérehez utazott Balatonszárszóra, s itt dec. 3-án egy tehervonat alá vetette magát. Tanulmányíró és műfordítóként is jelentőset alkotott. Összes művei (Kritikai kiadás, szerk. Waldapfel József és Szabolcsi Miklós I–III. Bp., 1952, 1958); Csak a halála után kapott Baumgarten-díjat.

JUHÁSZ GYULA

Szeged, 1883. ápr. 3. – Szeged, 1937. ápr. 3. Tanár, költő, hírlapíró. Szegedről a piaristák váci noviciátusába került. Első verseit a Szegedi Napló közölte. A rendet otthagya, s a bp.-i egyetem bölcsészkarán 1902–1906 között a magyar latin szakot végezte. Középiskolai tanári oklevelének megszerzése után nem kapott fővárosi állást, csak vidéken taníthatott: Máramarosziget (1906–08), Nagyvárad (1908–11), Szakolca (1911–13), valamint Makó (1913–17) működésének főbb állomásai. A sok, főleg politikai jellegű támadás miatt tanári pályáját meg kellett szakítania, és visszatért Szegedre újságíróként. Súlyos idegbaja először 1914-ben, majd ezután többször is öngyilkossági próbálkozásokba kergette. Tagja volt a nagyváradi Holnaposok társaságának. A Petőfi (1920) és a Dugonics Társaság tagja volt. 1917-től haláláig állandóan Szegedem élt, a szegedi hírlapok munkatársa. 1918 őszén a szegedi Nemzeti Tanács tagja, a Radikális Párt elnöke. A proletárdiktatúra alatt a szegedi Nemzeti Színház direktóriumnak egyik vezetője. 1922-ben főszerkesztője a Magyar Jövendő c. szegedi szépirodalmi és társadalomtudományi folyóiratnak. Háromszor is kitüntették Baumgarten-díjjal: 1929-ben, majd 1930-ban és 1931-ben. Megmérgezte magát.

KALÁSZ MÁRTON

Somberek, 1934. szept. 8.): költő, író, műfordító. 1952-ben Pécsen értétségzik. Az ötvenes években a Dunántúlon dolgozott, 1957–70-ben a Falu Rádió riportere, 1970-ben az Európai Könyvkiadó szerkesztője. 1964-ben Kelet-Berlinben ösztöndíjas. Az 1971–74-ben a berlini Magyar Kultúra Háza munkatársa, 1970–85-ben az Új Írás munkatársa, 1986–a Vigilia főmunkatársa, szerkesztőbizottsági tag. 1991–94-ben a stuttgarti Magyar Kulturális Tájékoztatói Központ igazgatója. 1991-ig a Vörösmarty Társaság elnökhelyettese, 1995-től a Károli Gáspár Egyetem tanára, 2001–2007-ig a Magyar Írószövetség elnöke. József Attila-díj (1971, 1987); Radnóti-díj (1985); IBBY-díj (1987)

KÁLNOKY LÁSZLÓ

Eger, 1912. szept. 5. – Bp., 1985. júl. 30. Író, műfordító. Szülővárosában érettségizett 1930-ban, s a bp.-i Pázmány Péter Tudományegyetem jogi karára iratkozott be. Tanulmányait másodévtől az Egri Jogakadémián folytatta, Péceit szerzett államtudományi doktorátust 1935-ben, s köztisztviselő lett az egri várossházán. Húszéves koráig szinte egész Ny-Európát bejárta. Első verseskötete 1939-ben jelent meg (Az árnyak kertje, Bp.). 1945 után főelőadóként dolgozott a Belügyminisztériumban, majd ugyanitt könyvtáros. 1953-ban elbocsátották. 1949-től majdnem egy évtizeden át csak fordításai jelenhettek meg, szinte teljesen kiesett az irodalmi közudatból, egykötetes költőként tartották számon. 1954-1957 között a Szépirodalmi Könyvkiadó lektora volt- 1939 és 1956 között írt költeményeinek egy részét megsemmisítette. A harminas évek végétől kezdődött lírájának nagy korszaka. Egerben a Vitkovics-házban tiszteletére emlékkiállítás nyílt 1990. ápr. 24-én. Baumgarten-díj (1947), József Attila-díj (1963, 1972), Robert Graves-díj (1970).

KÁNYÁDI SÁNDOR

Nagyalambfalva (Rom.), 1929. máj. 10. Költő, műfordító. Felsőfokú végzettséget szerzett a Marosvásárhelyen a Szentgyörgyi István Színművészeti Intézetben, a kolozsvári Bolyai Egyetem magyar szakán. Több magyar lap munkatárasaként dolgozott: Irodalmi Almanach, az Utunk, Dolgozó Nő, Napsugár. 1950-ben jelent meg első verse az Ifjúmunkás c. lapban. 1987-ben nem kap útlevelet egy nemzetközi konferenciára, kilép a Román Írószövetségből. Írásai rendszeresen megjelennek, közéleti szerepet is vállalt, 1997-2003 között a Kossuth- és Széchenyi-díj Bizottság tagja. 2002-ben a Magyar Művészeti Akadémia tagja. Román Írószövetség Díja (1970, 1978); Kossuth-díj (1993); Herder-díj (1999); Magyar Örökség Díj (1998)

KASSÁK LAJOS

Érsekújvár, 1887. márc. 21. – Bp., 1967. júl. 22.: Költő, író és festő, a magyar avantgarde művészeti irányzatok vezéralakja. Gimnáziumi tanulmányait megszakítva tizenkétéves korában Érsekújvárot lakatosinasnak állt be, majd segédlevelet szerzett. 1904-ben Budapestre költözött, vasmunkásként angalföldi gyárakban dolgozott. 1915-ben jelent meg első versesfüzete, az Éposz Wagner maszkjában Megindította a Tett c. kéthavonta megjelenő folyóiratát, majd ennek beállása után 1916 októberében a Mát. Első jelentősebb festményeit Bécsben készítette, ezekből 1921-ben Bécsben, 1922-ben Berlinben rendezett kiállítást. Legjelentősebb munkája nyolc részből álló önéletrajza: az Egy ember élete (Bp., 1927-1935). Munkáspártok egyesülése után nem vett részt a politikai mozgalmakban, 1949-56-ban mint író is hallgatásra kényszerült. Csak 1956-ban kapcsolódhatott be ismét az irodalmi életbe. Baumgarten-díj (1947), Kossuth-díj (1965).

KAZINCZY FERENC

Érsemlyén, 1759. okt. 27. – Széchalom, 1831. aug. 22. Író, a korabeli magyar irodalom és a nyelvújítás vezéralakja, az MTA tagja (1830). Birtokos nemes. 1769-79-ben a sárospataki kollégiumban tanult, majd Kassán, Eperjesen és Pesten joggyakorlatot folytatott. Már ekkor kapcsolatba került a szabaddóműveltséggel és 1784-től tagja lett a szervezethez. 1784-től Kassán lakott, kinevezték Abaúj vm. aljegyzőjévé, 1786-tól mint a kassai tankerület elemi iskoláinak felügyelője szolgált II. József felvilágosodott szellemű iskolapolitikáját. 1788-ban Batsányi és Baróti Szabó társaságában megindította az első magyar irodalmi folyóiratot, a Magyar Museumot, 1790-ben külön folyóiratot adott ki, az Orpheust. 1791-ben, mikor állását elvesztette, Regmecre, birtokára költözött gazdálkodni. 1794-ben csatlakozott a m. jakobinus mozgalomhoz. Erniatt ez év dec.-ben letartóztatták, 1795. máj.-ban halálra ítélték, majd királyi kegyelem az ítéletet bizonytalan ideig tartó várfogságra módosította. Spielbergben, Obrovicon, Kufsteinben és Munkácson raboskodott. 1801-ben kiszabadult, Regmecen, 1804-től Érsemlyénben, 1806-tól az általa Széchalomnak nevezett Bányácskán gazdálkodott. 1804-ben feleségül vette gróf Török Sophie-t. Kiszabadulása után a nyelvújítás mezején, az irodalmi élet megszervezésével a politikai és társadalmi haladásért harcolt. 1831-ben Pannonthalmára utazott, útja leírását ki is adta (Kazinczy útja Pannonthalmára...). Pár hónappal később kolerában meghalt.

KERÉNYI GRÁCIA

Bp., 1925. szept. 9. – Bp., 1985. ápr. 7. Költő, műfordító. A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1943-ban kezdte meg tanulmányait magyar-latín-görög szakon. A Gestapo 1944-ben, politikai fogolyként megjárta Auschwitzot, fogolytársaitól ott tanult meg lengyelül. Hazatérése után folytatta tanulmányait, 1948-ban szerzett tanári diplomát. Rövidideig tanított, később az Országgyűlési Könyvtárban dolgozott, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetem Lengyel Intézetében volt gyakornok. Kezdetben műfordításai jelentek meg különböző lapokban, majd saját költeményei is. A 60-as években felváltva élt Varsóban és Bp.-en. Számos magyar költő versét fordította lengyelre, ezek antológiákban jelentek meg. Verseket, novellákat, esszéket, tanulmányokat publikált magyarul és lengyelül. 1980-ban a lengyel Pen Club műfordítói díjat adományozott neki. A 80-as évek elején részt vett a lengyel ellenzéki megmozdulásokban.

KISS JÓZSEF

Mezőcsát, 1843. nov. 30. – Bp., 1921. dec. 31. Költő, lapszerkesztő, a 19. sz. végi magyar líra egyik legkiemelkedőbb képviselője. Zsidó családban nőtt fel. 1850-ben a család a Gömör vármegyei Serkére költözött, itt ismerkedett meg az irodalommal Ahmási Balogh Sámuel ref. pap segítségével. A rimaszombati gimnáziumban, majd a debreceni kollégiumban tanult. 1862-ben abbahagyta a tanulást, öt esztendőig vándortanító volt az alföldi városokban. Saját költségen adta ki verseit Zsidó dalok (1868) címmel. A Deutsch-féle nyomdában korrektor, 1871-73-ban a nyomda kiadásában megjelenő Képes Világ c. lap szerkesztője. 1874-től súlyos beteg. Első sikerét 1875-ben aratta Simon Judit c. balladájával. 1876-tól hat éven át a temesvári zsidó hitközség jegyzője. 1882-től ismét Bp.-en élt, mint a magyar-francia biztosítótársulat tisztviselője. A biztosítótársaság bukása (1889) után barátai anyagi támogatásával 1890-ben megindította A Hét c. irodalmi folyóiratot, amely rövidesen maga köré gyűjtötte a fiatalabb, a hivatalos irodalommal szemben álló írókat. 1910 után, amikor a Hét a Nyugat ellen fordult, népszerűsége csökkent, fokozatosan háttérbe szorult. A Petőfi Társ. 1877-ben, a Kisfaludy Társ. 1914-ben tagjává választotta. Pályája kezdetén balladákat írt. Leghíresebb verse az 1905-ös orosz forradalom hatására íródott. Bármilyen hihetetlen, a századfordulón oly népszerű költőnek 2001-ig nem jelent meg gyűjteményes kötet.

KOPRÉ JÓZSEF

Nagydorog, 1919. aug. 13. – 2000. febr. 19. Költő, író. Szegényparaszti családban született, 1931-ben fejezte be az elemi iskola hatodik osztályát. Disznópásztor, béres, újságkihordó, Pécsen diszpécser, Szekszárdon asztalosinas. Magyar szakos diplomát szerzett Bp.-en 1956-ban. Szabó Pál hívására 1937-ben kerül Bp.-re, itt is sokféle munkát végzett, majd Móricz Zsigmond kelet Népe lapjához került. Első versei a népi frók lapjaiban jelentek meg, első kötet Nem az én világom (1942). A háború után munkatársa a Szabadságnak és a Szabad Szónak. 1951-ben az Állami Könyvtarvezető Vállalt propagandistája. 1962 után tanár és iskolai könyvtáros. Hagyaték énekelni. Válogatott versek 1948-1992. (Szenczi Molnár Társaság, Budapest 1994), Lőporfüstben 1956-ban (1993) c. könyvében írja meg emlékeit. 1995. október 23-án magas állami kitüntetést kap.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Szabadka, 1885. márc. 29. – Bp., 1936. nov. 3. Költő, író, műfordító, újságíró. A Nyugat első nemzedékének kiemelkedő alakja. Tanulmányait szülővárosában kezdte. 1900-tól rendszeresen írt verseket, amelyekből az első a Budapesti Naplóban 1901. okt.-ben látott napvilágot, 1903-06-ban a bp.-i egyetemen magyar-német szakos bölcsészhallgató. A Part pour l'art hívének vallotta magát, de még pályakezdő korszakában sem vállalta, valószínűleg meg annak a felfogásnak szélsőséges formáit. Több idegen nyelvet sajátított el, így olaszul, franciául, németül, angolul és spanyolul beszélt. A Nyugatnak megindulásától egyik vezető munkatársa. Első verseskötete 1907-ben (Négy fal között), elbeszélőgyűjteménye 1908-ban (Boszorkányos esték) jelent meg. Számos napilap és folyóirat részére írt vezércikkeket, tárcákat, irodalmi és színházi kritikákat. Tagja volt a Kisfaludy Társaságnak (1928), a La Fontaine Társaság társelnöke, a magyar PEN Club első elnöke (1930). Munkásságában a 20-as évek végétől haláláig a rövid prózai műfajok és a líra foglalták el a központi helyet. A 30-as évek elején rákbetegség támadta meg, felváltva kezelték hazai intézetekben és Stockholmban, megmenteni nem lehetett. Írói és újságírói tevékenységét élete utolsó hónapjától eltekintve – mindvégig folytatta. Verseit, elbeszéléseit és regényeit több idegen nyelvre fordították

KÖLCSEY FERENC

Szédemeter, 1790. aug. 8. – Cseke, 1838. aug. 24. Költő, kritikus, politikus, a reformkor egyik legjelentősebb alakja; az MTA tagja (1830). Apja álmosdi földbirtokos. Korán árván maradt, himlő miatt bal szemét elvesztette. Tizenhárom éven át a debreceni kollégiumban nevelkedett. Jogi tanulmányait is ott végezte. Előbb apai birtokára, a Bihar vármegyei Álmosdra (1812), majd a Szatmár vármegyei Csekére vonult vissza (1815). A nyelvújítás és Kazinczy védelmében együtt írták a Felelet a Mondolatra (1815) c. válaszukat. 1829-ben megyei tisztséget vállalt Szatmárban, s a vármegye már mint főjegyzőjét választotta meg követének az 1832-ben kezdődő első ún. reformországygyűlésre, amelyen a reformellenzék leghaladóbb és legnépszerűbb vezetői közé tartozott. 1835 elején lemondott. Otthon, mint főjegyző működött tovább, gazdálkodott, irányította unokaöccse, Kölcsey Kálmán nevelését és patvaristai munkálatait. Sokoldalú, gazdag, filozófiaiag korszerűen kiművelt frói egyéniség, kitűnő szónok. Részint elégikus, részint ódai származású hazafias költeményeiben a reformkor hol keserű, hol bizakodó hangulatát megrázó erővel fejezte ki. Hymnusát mint nemzeti imádságot 1844-ben zenésítette meg Erkel Ferenc.

KUNSZERY GYULA

Bp., 1906. jún. 10. – Bp., 1973. máj. 1. Költő, újságíró, irodalomtörténész. Eredeti neve: Kunczer. A bp.-i tudományegyetemen szerzett magyar-német szakos tanári oklevelet, magyar irodalomból, nyelvészetből és esztétikából doktorált. Költeményei, novellái a húszas évek közepétől jelentek meg az Élet-ben, Képes Krónikában, tanulmányai a Katholikus Szemlében, a Jelenkorban. A harmincas években a Nyugat és az Új Idők novellapályázatain díjat nyert. Hitler-ellenes publicisztikai tevékenységet fejtett ki a Magyar Nemzet és a Mai Nap hasábjain. 1945 után a Magyar Nemzet munkatársa volt; 1947-ben a Katolikus Demokrata Néppárt listáján országgyűlési képviselő lett de mandátumáról hamarosan lemondott. Pesterzsébeten tanított. 1955-től az Új Ember belső munkatársa volt. A harmincas évek elejétől rendszeresen írt a Magyar Hírlap, Élet és Irodalom, Élet és Tudomány c. lapokba és folytatta irodalomtörténeti munkásságát. A bűvös szekrény (Bp., 1944) c. mesejátékából Farkas Ferenc vígoperát készített, melyet külföldön is sikerrel játszottak.

LÉNÁRD ÖDÖN

Bp., 1911. szept. 11. – Kismaros, 2003. május. Piarista, történész-paptanár. Középiskolai tanulmányait a pesti, illetve a kecskeméti piarista gimnáziumban végezte. 1926. szeptember 12-én lépett be a Piarista Rendbe. Szerzetesi fogadalmat tett 1933-ban. 1936. június 4-én szentelik pappá. Budapesten szerzett latin-történelem szakos középiskolai tanári oklevelet. 1938-1945-ig gimnáziumi tanár a piaristák szegedi gimnáziumában. 1946-tól az Actio Catholica országos kulturális titkára Budapesten. A kommunista diktatúra alatt összesen 18 évet töltött börtönben. 1977 júniusában VI. Pál pápa közbenjárására szabadul, mint utolsó a bebörtönzött papok közül. 1977-től a Ciszterci Nővérek kismarosi apátságában él. Ennek a szerzetesközösségnek társalapítója. 1991 májusában a Legfelsőbb Bíróság Lénárd Ödönt ártatlannak mondta ki, és a korábbi ítéleteket megsemmisítette. A versek különleges dokumentumai a kommunista diktatúra okozta mérhetetlen szenvedésről és a Krisztushoz hű magatartásról.

MÁRAI SÁNDOR

Kassa, 1900. ápr. 11. – San Diego, Kalifornia, (USA) 1989. febr. 21. eredeti nevén Grosschmid Sándor. Író, költő, újságíró. Gimnáziumi tanulmányait Kassán és Eperjesen végezte. Újságíróként több lapnál dolgozott. Tudósítóiélt és dolgozott Németországban, Ausztriában, Franciaországban. Az 1930-as években korának egyik legismertebb és legelismertebb frói közé tartozott. 1934-ben megjelent élete fő művének, az Egy polgár vallomásainak 1. kötete. Az MTA tagja. 1948-ban elhagyta Magyarországot, haláláig a nevét is alig ismerte a széles közönség. 1948-ban Svájcba utazott. 1950-ben Olaszországban, majd 1952-ben New Yorkban telepedett le; 1957-ben amerikai állampolgár lett. 1968-tól Salernóban (Olaszország), 1979-től San Diegóban (USA) élt. Utolsó éveit teljes visszavonultságban töltötte. Emigránsként megfogadta, hogy amíg Magyarországon megszálló csapatok tartózkodnak, s nem lesz demokratikus választás, addig semminek a kiadásához és előadásához nem járul hozzá. Életműsorozatának újrakiadása halála után, 1990-ben indult el. Ungyanebben az évben posztumusz Kossuth-díjat kapott.

MÉCS LÁSZLÓ

Hernádszentiván, 1895. jan. 17. – Pannonthalma, 1978. nov. 9. Eredeti neve Martoncsik. Költő, premontrei rendi kanonok, lapszerkesztő. Középiskolai tanulmányait Kassán végezte. 1913-1914-ben a Pázmány Péter Tudományegyetem. magyar-latin szakos hallgatója. 1918-ban szentelték pappá Jászóvároton. A felvidéki premontrei gimnáziumok megszűnése után jászóvári könyvtáros, majd 1920-1929-ig nagykaposi plébános. 1923-ban kiadta első kötetét, a Hajnali harangszót (Ungvár). 1930-ban kinevezték plébánosnak Kirdlyhelmece. 1941-ben megjelentek összegyűjtött versei. A Vigilia főszerkesztője volt. 1945 után Csornán és Pannonthalmán élt. 1953-ban 10 évi börtönbüntetésre ítélték. 1956. szept.-ben hátralevő büntetésének elengedésevel szabadult. 1957. januártól újra lelkipásztor. 1958 tavaszától rendszeresen prédikált az obudai plébániatemplomban. 1978-ban Pannonthalmán ünnepelte pappá szentelésének 60. évfordulóját. Hagyatékát a pannonthalmi bencés közösség gondozza.

MENTES MIHÁLY

Süttör, 1891. május 25. – Győr, 1960. május 11. Római katolikus pap, költő. A teológia tanára volt a győri papnevelőben, majd címzetes prépost és székesegyházi kanonok. A győri bencés gimnáziumban érettségizett, majd teológiai tanulmányait doktorátussal zárta. 1914-ben szentelték pappá. 1928-tól néhány évig a Dunántúli Hírlap főszerkesztője volt. 1937-ben a tanítóképző intézet internátusának igazgatója, a negyvenes évek második felében a hitoktatás egyházmegyei biztosja lett. Önálló kötetet 1920-ban jelentkezett. 1920-ban tagja lett a Kisfaludy Irodalmi Körnek, amelynek titkárává, majd 1942-ben társelnökévé választották. 1948-tól a hitoktatás győregyházmegyei biztosja. Székesegyházi kanonok. A két világháború közötti katolikusoklétet jelentős alakja. Költészetének meghatározó élménye a trianoni béke és annak következményei.

MORLIN IMRE

Szatmárnémeti, 1917. - 2003. júl. 22. Jezsuita atya. A Ludovika Akadémia elvégzése után 1938-ban tűzérhadnaggyá avatták. A II. világháborúban megjárta az orosz frontot, Szibériából 1947-ben szabadult. A szegedi noviciátusból 1950-ben Jászberénybe hurcolták, ott tette le első fogadalmát. 1956-ban Szegeden sekrestyés lett, és autodidakta módon folytatta rendi tanulmányait. 1957. január 27-én Pomázon, titokban szentelte pappá Kisberk Imre székesfehérvári püspök. Utolsó fogadalmát 1963-ban tette le. A Rokolya utcai plébánián sekrestyés lett. 1981-ben Rómába mehetett lelkipolitikai teológiára. Ezután többnyire Leányfaluon működött, a Szent Gellért Lelkigyakorlatos Házban. 2002-től súlyos és gyógyíthatatlan betegsége miatt ápolásra szorult.

NAGY GÁSPÁR

Bérbaltavár, 1949. máj. 4. - Budapest, 2007. jan.3. Költő. A pannonthalmi Bencés Gimnáziumban érettségizett. Szombathelyen szerzett népművelés-könyvtár szakon (1971), majd az MLEE esztétika szakán (1975) szerzett diplomát. 1968-tól közlik verseit. Kezdd költőként ismerkedett meg a Kilencekkel, az ő segítségével találta rá mestereire: Nagy Lászlóra, Kormos Istvánra, Weöres Sándorra, majd később Jékely Zoltánra és Pilinszky Jánosra. 1976-1980-ig a Móra Kiadó szerkesztője. 1985-2005-ben a Bethlen Gábor Alapítvány titkára, 1988-2004 között a Hitel szerkesztője. 2004-től a magyar Katolikus Rádió kulturális szerkesztőségének vezetője. 1981-85-ben a Magyar Írószövetség titkára. 1989-90-ben az MDF választmányi tagja. 2000-ben a Magyar Művészeti Akadémia tagja lett. A Művészeti Alap Elsőkötetesei Díja (1975); Radnóti-díj (1977), József Attila-díj (1990); Nagy Imre-emlékplakett (1993); Kossuth-díj 2000; Magyar Örökség-díj (2006)

NAGY MIKLÓS

Homok, (Szatmár vármegye), 1894. szept. 6. - Úny, 1973. júl. 9. Plébános, költő. 1924. június 29-én Győrött, a kassai egyházmegye. papjává szentelik. Sárospatakon a Windisch-Graetz családnál nevelő és káplán, 1925-ben Hernádkércsen, 1926-ban Tállyán, 1928-ban Szerencsen káplán, 1929-ben Gír-

incsen szolgái, 1939-től 48-ig Budapesten az Actio Catholica titkára. 1941-ben pápai tanácsos, 1944: pápai kamarás. 1948-ban letartóztatták, az ÁVH kiverte a fogát, a Mindszenty-perben hűtlenséggel és embercsempészéssel vádolták. 1952-től haláláig unyi plébános. Főként a kuruc időről írott verseiben balladai jellegűeket, s főként az erdő szépségeit mutatta be. Életrajzokat és katolikus szellemű történelmi elbeszéléseket írt. Verseit Seress Ferenc látatlan plébános gyűjtötte össze. Új Ember egyik alapítója.

NEMES NAGY ÁGNES

Bp., 1922. jan. 3. – Bp., 1991. aug. 23. Költő, műfordító, esszéíró. Családjá a Partiumi-beli Halmi községből az I. világháború után költözött Bp.-re. Gyermekkori verseit a Cimbora közölte. 1932-39-ben a Baár-Madas református leánygimnáziumba tanult. Áprily Lajos nagy hatással volt költői fejlődésére. 1944-ben magyar-latin szakos tanári oklevelet szerzett. 1945-től a Köznevelés munkatársa. 1946-tól 1948-ig, a lap betiltatásig az Újhold alapító szerkesztője férjével, Lengyel Dénessel. 1953-tól középiskolai tanár, 1958-tól irodalmi munkásságából, műfordításból él. Az 1980-as években több külföldi országba meghívják, verseit sok nyelvre lefordítják. Gyermekversei gazdagították a műfajt. Baumgarten-jutalom (1948); József Attila-díj (1969); Kossuth-díj (1983)

ÖLBÉY IRÉN

Döge, 1902. dec. 27. – Döge, 1987. ápr. 23. Tanítónő. Költő, író, műfordító. Gyermekkorát Dögen és Királyhelmeceken töltötte. 1921-ben tanítónőképzőt végzett Debrecenben. Ászáron (Komárom vármegye), Pusztavacson (Pest vármegye) házi tanítónő, 1923-ban Napkoron, 1928-ban Pilisszentkereszten, 1936-ban Pestszenterzsébeten tanítónő. 1944-ben nyugdíjas Budapesten, 1949-ben Dögen. 1945 után főként az Új Ember, a Katolikus Szó a Vigília, a Magyar Vasárnap közölték verseit.

PÁKOLITZ ISTVÁN

Paks, 1919. szept. 18. – Pécs, 1996. máj. 14. Költő. 1942-ben Kalocsán tanítói diplomát szerzett. 1945-től tanított Maglódon, Pakson. 1955-től Pécsen a megyei tanács főelőadója. 1967-ben az ELTE-n tanári oklevelet kapott. 1968-1980 között a pécsi Jelenkor szerkesztője. Kiemelkedő kötetek: Koronák (1974) verseskötete és a Bögredsi diákok (1980) kisregénye. Gyermekeknek szóló kötetek is megjelentek. József Attila-díjas (1963), Paks (1988) és Pécs (1994) díszpolgára.

PÁZMÁNY PÉTER

Nagyvárad, 1570. okt. 4. – Pozsony, 1637. márc. 19. Esztergomi érsek, bíboros, a magyarországi ellenreformáció vezető alakja, író. Protestáns családból származott, 1583-ban mostohaanyja befolyására kolozsvári diák korában katolizált. 1587-ben belépett a jezsuita rendbe. Kolozsvárott, Krakkóban, Bécsben, végül Rómában tanult, majd Grazban működött. 1601-ben visszatért Magyarországra hittérítőnek, majd 1603-tól a grazi egyetemen tanított. 1607-ben Forgách Ferenc esztergomi érsek udvarába került. 1616-ban, miután a pápa már korábban felmentette szerzetesi fogadalmát alól, előbb turóczi préposttá, majd esztergomi érsekké nevezték ki. 1629-ben bíboros lett. 1619-ben Nagyszombatban nevelőintézetet és papnevelőt, 1623-ban Bécsben magasabb papnevelő intézetet (a későbbi Pazmaneum), végül 1635-ben Nagyszombatban egyetemet alapított teológiai és bölcsészeti karral (a jelenlegi Eötvös Loránd Tudományegyetem). Pozsonyban jezsuita kollégiumot és iskolát, Érsekújváron és Kőrömbányán ferences kolostort létesített. Mind politikai, mind egyházi tekintetben az ellenreformáció vezéralakja volt. Vitairatai, prédikációi, imádságai, amelyeket népies magyar nyelven írt, kimagasló szerepet játszottak a magyar irodalmi nyelv megteremtésében, erőteljes stílusukkal maradandó értékei a magyar irodalomnak.

PETŐFI SÁNDOR

Kiskőrös, 1823. jan. 1. – Fehéregyháza, 1849. júl. 31. Költő. A szülők 1824-ben Kiskunfélegyházára költöztek, később ezt a várost vallotta szülőhelyének. Isk. pályájának főbb állomásai: Kecskemét (1828 – 31), Sárszentlőrinc (1831 – 33), Pest (1833 – 35), Aszódon (1835 – 38), Selmecbányán (1838 – 39). Pestre gyalogolt, egy ideig statisztá és szolga volt a Nemzeti Színháznál. 1839. szept.-ben Sopronban katonának állt be. 1840. márc.-ban ezredével Horvátországba indult, már útközben megbetegedett, 1841. febr.-ban érkezett vissza Sopronba. 1841 őszén Pápan tanult tovább. Országos nyilvánosság előtt is fellépett (A borozó c. verssel: Athenaeum 1842. máj. 21., még Petrovics Sándor néven. A Petőfi Sándor név először a Hazában c. költemény alatt jelenik meg, uo. 1842. nov. 8.). Vörösmarty Mihály közbenjárására a Nemzeti Kör vállalta versei kiadást (megjelent 1844. nov.-ben: Petőfi Versei 1842 – 1844). Ugyanakkor segédszerkesztő lett a Pesti Divatlapnál (1845. márc. végéig). 1847. szept. 8-án feleségül vette Szendrey Júliát. Az 1848-as pesti forradalom egyik szervezője. A Nemzeti dal felhívás volt a forradalomra. 1849. jan. közepén elindult Bernhez az erdélyi hadszíntérre. Júl. 31-én, a fehéregyházi veszített csatát követő menekülésben, du. 6 óra tájban eltűnt. 1846 – 1860 között 700 verse (a kb. 850-ből) mintegy 50 nyelven, kb. 20 000 fordításban jelent meg. 1876-ban Jókai Mór elnöklétével megalakult a Petőfi Társaság, 1909-ben megnyílt a Petőfi-ház. Anyaga a Petőfi Irodalmi Múzeumba került.

PILINSZKY JÁNOS

Bp., 1921. nov. 25. – Bp., 1981. máj. 27. Költő. A bp.-i piarista gimn.-ban, majd a jogi és a bölcsészeti karon végezte tanulmányait. 1940-ben jelentek meg első versei, az Élet, a Magyar Csillag, az Ezüstkor és a Vigília munkatársa lett. 1942-ben az Élet szerkesztőségében dolgozott. 1944 őszén katonaként Németországba került, ott ismerte meg a koncentrációs táborok szörnyűségeit, tapasztalatai meghatározták világképét és költészetét. Hazatérve jelentette meg Trapéz és korlát (Bp., 1946) c. verseskötetét. 1946-1948-ban az Újhold c. irodalmi folyóirat társszerkesztője volt, közben dolgozott a Válasznak és a Sorsunknak is. 1947-1948-ban több hónapot Rómában töltött. Az ötvenes években az irodalmi élet peremére kényszerült. Az 1960-as évektől számos alkalommal utazott Ny-Európába, és Amerikába is eljutott 1975-ben. Párizsban megismerkedett Simone Weil írásaival, amelyek hatást gyakoroltak világképére. Elsősorban költő volt, de cikkein kívül életművéhez tartoztak színművei, a Rekviem c. filmforgatókönyv és filmvázlatok is. Még életében jelent meg lírai költeményeinek gyűjteménye (Kráter). Katolikus világnézete mindvégig meghatározója volt életének és művészetének. Baumgarten-díj (1947), József Attila-díj (1971), Kossuth-díj (1980).

PROHÁSZKA OTTOKÁR

Nyitra, 1858. okt. 10. – Bp., 1927. ápr. 2. Római katolikus püspök, egyházi szónok és író, egyetemi tanár, az MTA tagja. 1881-ben szentelték pappá. 1884-ben Esztergomban a teológia, 1904-től a bp.-i egyetemen a dogmatika tanára. 1905-től székesfehérvári püspök. A magyarországi keresztényszocialista mozgalom egyik vezetője. Az ő nevéhez fűződik 1903-ban az első keresztényszocialista szervezetek megalapítása. 1920 – 22-ben országgyűlési képviselő, majd a Keresztény Nemzeti Egyesülés pártjának elnöke. Hittudományi munkáiban a hagyományos neotomizmust a bergsonizmus irracionalis elemeivel ötvözte, ami kihívta maga ellen az egyház kritikáját. A Kisfaludy Társaság tagja (1926). A szöveket kapott agyvérzés következtében halt meg.

PUSZTA SÁNDOR

Görgeteg, 1911. okt. 11. – Leányfalu, 1983. márc. 5. Római katolikus pap, költő. Iskoláit Bp.-en végezte. A Pázmány Péter Tudományegyetemen bölcsészdoktori oklevelet szerzett filozófiából, művészettörténetből és esztétikából. Tanulmányait Rómában folytatta. 1934-ben pappá szentelték. 1937-től haláláig Leányfalu plébánosa volt. Verseit és prózáit 1932-től az Élet, a Vigília, az Új Idők, a Kelet Népe és más fővárosi, erdélyi és felvidéki lapok közölték. 1945-től alig publikált, 1969-től jelent meg Hegyre menet ritkulnak a fák c. kötete. Ezzel tért vissza az irodalmi életbe.

RAB ZSUZSA

Pápa, 1926. júl. 3. – Bp., 1998. márc. 6. Költő, műfordító. Pápan érettségizett, 1949-ben a bp.-i egyetemen magyar-orosz szakos tanári oklevelet szerzett. 1949-től szellemi szabadfoglalkozású, 1971-1984-ben az ÉS szerkesztéses munkatársa volt. Az első verseit a Pápai Hírlap és a pápai Kollégiumi Lap közölte. Költészetére jelentős hatással volt a műfordítói munkája, főként az orosz szerzők: Ahmatova, Ajtmatov, Bulgakov stb. József Attila-díj (1963), Pro Urbe (1981); Áprily Lajos-díj (1983)

RADNÓTI MIKLÓS

Bp., 1909. máj. 5. – Abda, 1944. nov. 6 – 10. közt. Költő, műfordító. Anyját születésekor, apját 12 éves korában veszítette el. Anyai nagybátyja – jómódú textilnagykereskedő – nevelte. 1919-től Bp.-en a Markó utcai reáliskolában, 1923-tól az Izabella utcai kereskedelmi tanult, ahol 1927-ben érettségizett. 1929-ben reálgimnáziumban is tett érettségét. 1930-ban beiratkozott a szegedi egyetemre magyar-francia szakos tanárjelöltnek, Sík Sándor tanítványa. Ez évben jelent meg első önálló verseskötete, a Pogány köszöntő (Bp., 1930). 1931 nyarát Párizsban töltötte. 1934-ben Kaffka Margit művészi fejlődése c. értekezésével (Radnóci Miklós néven) megszerezte a bölcsészdoktorátust, majd 1935-ben a tanári oklevelet. Ez év aug. 11-én feleségül vette Gyarmati Fannit. 1940. szept. 5. és dec. 18. között Erdélyben munkaszolgálatos. 1942. júl. 1-én újból. munkaszolgálatos Erdélyben, majd Bp.-en, 1943 tavaszán barátai közbenjárására felmentést kapott. 1944. máj. 20-án harmadszor is behívták, Vácra vonult be, május végén Szerbiába, Borba vitték. A szept.-i visszavonuláskor gyalogmenetben hajtották Ny-ra, útközben Abda környékén tarkolással meggyilkolták. Holttestét – s vele utolsó verseit – az abdai tömegsírban találták meg. A fasizmus évei tették világirodalmi színvonalon is kiemelkedő költővé.

REMÉNYIK SÁNDOR

Kolozsvár, 1890. aug. 30. – Kolozsvár, 1941. okt. 24. Költő, szerkesztő. Kolozsvárott kezdett egyetemi tanulmányait nem fejezte be, hivatalt nem vállalt, kizárólag az irodalomnak élt. Az erdélyi újságok állandó munkatársa. 1921-től a Pásztorújság c. folyóirat főszerkesztője. Kezdetben Végvári Álnéval írtak verseket, későbbi verseiben azonban már a humanitás gondolata érvényesül. Verseit számos idegen nyelvre lefordították Baumgarten-díjat kapott (1937 és 1941)

REVICZKY GYULA

Vitkóc, 1855. ápr. 9. – Bp., 1889. júl. 11. Költő, fró. Házasságon kívüli-gyermekeként született. 1873 őszétől 1874 őszéig Garamújfaluban nevelősködött. 1874 őszétől 1875 őszéig Bp.-en irodalmi tevékenységből próbált megélni; néhány hónapig az Új Idők segédszerkesztője. 1878-ban a Pesti Napló, 1878 – 82 közt A Hon belső munkatársa. 1884-ben néhány hónapig az Aradi Hírlapot szerk. Aradon írta meg évek óta tervezett regényét, az Apai örökséget (1884). 1885 őszén a Pannónia c. német nyelvű lap szerkesztőségében dolgozott Kassán. 1886-ban a bp.-i Függelék, 1887-től haláláig a Pesti Hírlap munkatársa. Tagja volt a Petőfi Társaságnak. Tüdőbajban halt meg. A magyar szimbolizmus egyik korai előfutára volt.

RÓNAY GYÖRGY

Bp., 1913. okt. 8. – Bp., 1978. ápr. 8. Költő, fró, műfordító, irodalomtörténész. A budapesti tudományegyetem bölcsészkarán, magyar-francia szakon nyert tanári diplomát. 1949-ben Szegeden doktorált francia irodalomból és magyar történelemből. 1937-ben a Révai könyvkiadóhoz került lektorának. 1945-től a Vigília szerkesztőbizottsági tagja, 1969-től haláláig felelős szerkesztője. Keresztút című regényének megjelenése után (1937) támadások pergőtűzébe került és évekig különböző álnéveken írhatott csak tanulmányokat a katolikus lapokban. Mint esszéíró, elsősorban a Nyugat nagy nemzedékénekéről rajzolt portrékat, mint kritikus Az olvasó naplója címmel több, mint egy évtizedig rendszeresen áttekintette a kor magyar irodalmának legfontosabb műveit, legjellemzőbb törekvéseit. Baumgarten-díj (1942), József Attila-díj (1967).

SÍK SÁNDOR

Bp., 1889. jan. 20. – Bp., 1963. szept. 28. Költő, műfordító, irodalomtörténész, egyházi fró, egyetemi tanár, az MTA tagja (1946 – 49). Tanulmányait Bp.-en végezte. 1903-ban belépett a piarista rendbe. Előbb a váci, 1911-től a bp.-i piarista gimnáziumban tanár. 1930 – 44-ben a szegedi egyetemen a magyar irodalom tanára. 1946 – 47 között az Országos Köznevelési Tanács ügyvezető alelnöke, 1948-tól a piarista rend magyarországi tartományfőnöke. 1946-tól szerkeszti a Vigília c. folyóiratot. A Petőfi Társaság és 1923-tól a Kisfaludy Társaság tagja volt. A 20. sz. jelentős magyar lírikusa. Az egyházi költészet keretein túlmutató verseiben a modern társadalom problémái is hangot kapnak. Irodalomtörténeti és esztétikai művei az elemzések finomságával tűnnek ki. Kiváló műfordító is volt. Kossuth-díj (1948).

SIMON ISTVÁN

Bazsi, 1926. szept. 16. – Bp., 1975. júl. 7. Költő, műfordító, esszéíró. Szegényparaszti családból származott. Első verseskötete, az Egyre magasabban szülőfalujában jelent meg 1944-ben. A háborúban szovjet hadifogságba került. 1947-ben tért haza. Befejezte középiskolai tanulmányait, majd 1948-tól népi kollégistaként, utóbb, mint Eötvös-kollégista tanult a budapesti tudományegyetem bölcsészeti karán, ahol 1952-ben magyar-német szakos tanári oklevelet szerzett. Az 1960-as évektől még tevékenyebben vett részt a közéletben. 1971-től a Színház- és Filmművészeti Főiskolán a magyar irodalom tanára haláláig. A Kortárs c. folyóirat egyik megalapítója, 1964-től 1971-ig a folyóirat főszerkesztője. 1973-ban népszerűsítő célzatú esszéit írt a magyar irodalom történetéről a kezdetektől napjainkig és szöveggyűjteményt válogatott hozzá. József Attila-díj (1952, 1954, 1967), Kossuth-díj (1955).

SINKA ISTVÁN

Nagyszalonta, 1897. szept. 24. – Bp., 1969. jún. 17. Költő, fró. Bihari ridegpásztor családban született, maga is bojtár, majd juhász Nagyszalonta környékén. 1920-ban Vésztőn telepedett le. A Magyar Falu c. újság pályázatára küldte be első verseit. A szeghalmi gimnázium vállalta első kötetének kiadását, Hímnuszok Kelet kapujában (1934). Versei a Szabadságban, a Komádi és Vidéke c. lapban, a szlovákiai Magyar Írásban, majd a Válaszban, a Hídban, a Szabad Szóban, a Magyar Életben és a Magyar Útban jelentek meg. Önletrajzi kötete a Fekete bojtár vallomása, 1-2. (1942-1944). 1945 után szembehelyezkedett a szocialista átalakulással, és hosszú időre kívül rekedt az irodalmi életben. 1961-ben Eltűnik a hóri domb c. elbeszélés-kötetével jelentkezett újra. 1990-ben posztumusz Kossuth-díjat kapott.

SZABÉDI LÁSZLÓ

Sáromerke, 1907. máj. 7. – Kolozsvár, 1959. ápr. 18. Eredeti nevét, Székely, 1933-ig használta. Romániai magyar költő, irodalomtörténész. Unitárius teológiai és bölcsészeti tanulmányokat hallgatott Kolozsvárott, Bp.-en, Strassburgban. 1931-től az Ellenék c. kolozsvári napilap belső munkatársa. 1940-től Baré községben (Kolozs megye) tanító. 1941-től a kolozsvári Nemzeti Színház dramaturgia. 1942-től a kolozsvári Termés c. folyóirat egyik szerkesztője. 1944-ben szervezte a Magyar Népi Szövetséget. 1945-től a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum igazgatója és a Székely Mikó Kollégium tanára. 1947-től haláláig a kolozsvári Bolyai Egyetem tanára. Román népköltészeti alkotásokat gyűjtött és fordított. Öngyilkos lett. Állami Díj (Románia) (1955).

SZABÓ FERENC

Kálcsa, 1931. febr. 4. Teológus, irodalomtörténész, költő, jezsuita szerzetes. Francia-magyar szakos diplomát szerzett az ELTE BTK szakán (1953-55), filozófiát és teológiát tanult az 50-es években. 1963-66 Párizsban tanul teológiát. 1953-ban lépett be a jezsuita rendbe. 1956-ban külföldre távozik. 1962-ben szentelik pappá. 1967-91 között a Vatikáni Rádió magyar nyelvű műsorainak szerkesztője. 1992-ben a Távlatok főszerkesztője. 1993-94 a Magyar Rádió felügyelőbizottságának tagja. Pro Cultura Hungarica (1991); Ilyés Gyula-díj (1996); Stephanus-díj (2001); Táncsis Mihály-díj (2002)

SZABÓ LŐRINC

Miskolc, 1900. márc. 31. – Bp., 1957. okt. 3. Költő, az Ady utáni nemzedék egyik legkiválóbb lírikusa. 1919 őszén került Bp.-re. Először gépészmérnöknek készült, később az egyetem bölcsészkarára iratkozott, de csak rövid ideig maradt egyetemi hallgató. 1921-ben belépett Az Est szerkesztőségébe. 1922-ben jelent meg első verseskötete Föld, erdő, Isten címmel. 1927-ben Pandora címmel művészeti és kritikai folyóiratot indított és szerkesztett. Az Est-lapoknál végzett újságírói munka mellett sokat fordított angolból, franciából, oroszról, németből. Műfordításainak nagy részét az Örök barátaink (I. Bp., 1941., II. Bp., 1958) c. kötetében tette közzé. Tagja volt a Kisfaludy, a Lafontaine és a debreceni Ady Társaságnak. 1943-tól a hivatalos politika támogatása jelent meg írásaiban. Ez 1945 után hosszabb ideig kizárta az irodalmi közéletből. 1947-ben jelentkezett ugyan újabb kötettel, a Tücsökenével, de ez időben főleg műfordítással foglalkozott. 1956 után kapcsolódott újból az irodalmi életbe. Baumgarten-díj (1932, 1937, 1943), Kossuth-díj (1957), József Attila-díj (1954).

SEBENT-GÁLY KATA

Máramarosziget, 1916. november 29. - Sopronban, 2000. november 13. Sebent-Gály Faur Kata latin-olasz-művészettörténet tanár, költő, író. Elbeszélései, meséi, versei adták a fél országának a hittanórák anyagát. Sebentendré, a Kapisztrán Sebent Jánosról elnevezett Ferences Rendtartomány által fenntartott Ferences Gimnáziumban (is) tanított. A család a második világháború idején Csornán, majd Sopronban lakott és 1949-ben költöztek Keszthelyre, a nagyszülőkhöz. Férjével, Pintér István ügyvéddel hat gyermeket neveltek. Már nyugdíjas korukban telepedtek le újra szeretett városukba, Sopronba. Itt halt meg, 2000-ben, de Keszthelyen temették el.

SEBENTMIHÁLYI SZABÓ PÉTER

Bp., 1945. jan. 8. Író, költő, műfordító, kritikus. 1967-ben végzett az ELTE Bölcsészettudományi Karán, magyar-angol szakon. Tanított a Könyves Kálmán Gimnáziumban, az ELTE-n, (1975-től tanársegéd), különböző újságíró-iskolákban. A Pázmány Péter Katolikus Egyetemen az angol tanszék megalakulása óta (1995) angol irodalomtörténetet oktat. A Szépirodalmi Könyvkiadó és a Galaktika c. folyóirat szerkesztőjeként dolgozott (1985-től). Az Antall-Boross-kormány idején a Külügyminisztérium sajtó főnöke volt, és a Hungarian Observer főszerkesztője. A Szépirodalmi Könyvkiadó ügyvezető igazgatója, a Keresztény Európa Párt elnöke. Hosszú éveken át volt a Demokrata és a Magyar Fórum publicistája. József Attila-díj (1983, 1985); Petőfi Sándor Sajtószabadság-díj (1995); Kölcsey-díj (1997)

SZILÁGYI DOMOKOS

Nagysomkút, 1938. júl. 2. - Kolozsvár, 1976. nov. 2. Költő, irodalomtörténész. Kolozsvárt a Bolyai Egyetemen magyar szakon végzett (1955-60), utána Bukarestben élt. Első felesége Hervay Gizella költő. Gyermekük az 1977-es földrengés áldozata lett. Első költeménye az Utunkban jelent meg (1956). Első verseskötete: Álom a repülőtéren (1962). Az Igaz Szó munkatársa volt (1958-59), dolgozott az Előrébe (1968-70). Élete végén Kolozsvárt telepedett le. Az első ún. Forrás-nemzedék tagja. Hatalmas verstörténeti tudású, virtuóz költőtehetség; kedvelte a különféle verseslési módok, stílusirányzatok keverését, a kollázt. Irodalomtörténészként Arany Jánossal és Eminescuval foglalkozott elsősorban. Betegsége miatt öngyilkos lett.

TARBAY EDE

Bp., 1932. márc. 11. Dramaturg, író, műfordító, költő. 1952-57-ben a Színház- és Filmművészeti Főiskola dramaturg szakán szerzett diplomát. Az 1957-58-as évadban a Miskolci Nemzeti Színházban játszott. 1959-től 1965-ig a Magyar Televízió ifjúsági osztályán dolgozott. 1965-1974 között az Állami Bábszínház, 1975-ben pedig a Budapesti Gyermekszínház dramaturgia volt. 1979-ig szabadfoglalkozású író. 1979-től ismét az Állami Bábszínház dramaturgia. 1986-ban a Nemzetközi Andersen Bizottság diplomáját kapta meg. 1954-től publikál. Több gyermekregényt, illetve meseregényt, verses mesét írt, amelyek egy részét és Esti meséket is ismerhetjük (Várjúdombi mesék). Gyermekverseinek válogatott, újjal gazdagított kötete, az Ármány és kőc 1999-ben jelent meg. IBBY-díj (1986); Andersen-diploma (1986); József Attila-díj (1993).

TOLDALAGI PÁL

Kolozsvár, 1914. jan. 7. - Bp., 1976. ápr. 15. Költő. Bp.-en az egyetem jogtudományi karára iratkozott be, de tanulmányait abbahagyva tisztviselő lett. Első versei a Pesti Naplóban 1934-ben az Életben, majd a Nyugatban, a Magyar Csillagban és az Erdélyi Helikonban publikált. Első verseskötete a Hajnali versenyfutás (1936). A Vigília és az Ezüstkor c. folyóirat köréhez tartozott. A Végítélet ablaka c. verseskötete 1948-ban jelent meg. Ezután kilenc évig halgatásra kényszerült. Az Írószövetségből kizárták. Ebben az időben az Elektromos Műveknél volt tisztviselő. 1957-ben jelentkezett újra válogatott verseivel. Szitáló évek (Bp., 1957) c. kötete a magányban töltött időkről adott vallomást. Radnóti Miklós, Füst Milán, Rónay György, Weöres Sándor is mindig nagy elismeréssel szölkáltak a méltatlanul elfeledett költőről, akinek több mint tíz kötetnyi életműve vár az értő olvasóra. Sok dokumentum nyomtatásban először jelent meg a Hafner Zoltán szerkesztette: Az az egy dal (Toldalagi Pál emléke. Osiris Kiadó, Bp., 2000.) c. kötetben.

TOMPA MIHÁLY

Rimaszombat, 1817. szept. 28. - Hanva, 1868. júl. 30. Költő, a népi-nemzeti irányzat egyik legjelentősebb képviselője; az MTA tagja (1858). Tanítója ismerte fel tehetségét. 1832 őszén került a sárospataki kollégiumba. 1838-tól 1844-ig végezte felsőbb tanulmányait: bölcsészett, jogot és teológiát. Szülőföldjének egyik kis faluja, Beje meghívta papnak. Miskolcon letette a papi vizsgát és elfoglalta a bejei papságot. Az irodalomban ekkor már neve volt. Népregék és mondák c. verseskötete (1846) jelentős sikert aratott. 1847-ben a Kisfaludy Társaság tagja lett. Az 1848. márc.-i forradalom után indult Nép Barátjának munkatársa volt. 1848 őszén nemzetőrökkel együtt vonult be, s mint tábori pap részt vett a schwechat-i túrközvetben. 1849-ben Bejéről Kelemérré ment papnak. 1851. szept.-től haláláig Hanva község lelképáztora. A gólyához c. verse miatt a kassai haditörvényszék elé idézték és falujába internálták, kéziratait elkobozták, az önkény s a cenzúra nyomása arra készítette, hogy képes beszédben, allegóriákban, rejtett értelmű költeményekben szóljon nemzetéhez (A madár fiaihoz, Télben, Új Símeon, A sebzett szarvas, Ikarus stb.). Arany Jánoshoz élete végéig meleg barátság fűzte. Pár hónappal halála előtt az MTA nagydíjjal jutalmazta költői munkásságát.

TÓTH ÁRPÁD

Arad, 1886. ápr. 14. - Bp., 1928. nov. 7. Költő, műfordító, újságíró. Debrecenbe végezte 1896-1904 között a realiskolát, 1905-09 között Bp.-en magyar-francia szakos bölcsész, tanulmányait nem fejezte be. 1908-tól a Nyugat munkatársa. 1909-től a Debreceni Független Újság színikritikusa. 1911-ben a Debreceni Nagy Újságnál dolgozott. 1913-ban Bp.-re költözött, s háziatnításággal tartotta fenn magát. Tüdőbetegsége 1915-16 között tártai szanatóriumokba kényszerítette. Az Esztendőnek a segédszerkesztője. 1918-ban a haladó írók által alapított Vörösmarty Akadémia titkárává választották. A tanács hatalom bukása után az Est munkatársa lett, a Nyugatba főmunkatársa maradt. A 20-as évek végén betegsége egyre súlyosbodott. A Nyugat költőnemzedékének kiemelkedő alakja. Egyik legkiválóbb műfordítónk volt.

TÜRMEZEI ERZSÉBET

Tamási, 1912. febr. 14. - 2000. május 22. Író, költő. Diakonissza testvér, a Főbő Evangélikus Diakonissza Egyesület újjáalakulása utáni első főnök asszonya volt.

Szerteágazó missziói és diakóniai szolgálatuknak 1951-ben a kommunista államhatalom önkénye vetett véget. Az 1989-es politikai fordulat tette lehetővé, hogy az Egyesület újra megkezdje szolgálatát. Első kötete A titok c., 1933-ban jelent meg. Az 50-es években gépirásos formában adták tovább egymásnak az emberek a Sürgess, tűnő nap! (1951) és az Itt és most (1958) című „kötetét”. Az ezekben szereplő versek mintegy kétharmada megjelen a később kiadott kötetekben. A Főbő Evangélikus Diakonissza Egyesület jogutódaként hivatásának tekintni néhai főnöksasszonya szellemi hagyatékának gondozását, versei és műfordításai összegyűjtését, illetve újra megjelentetését.

TÚZ TAMÁS

Győr, 1916. ápr. 18. - Hamilton (Kanada), 1992. ápr. 7. Költő, író, római katolikus pap, 1971-től Kanadában élt. Eredeti neve: Makkó Lajos. A győri Kisfaludy Kör tagja (1941), az Amerikai Magyar Írók szervezetének megalapítója (1966). Győri címzetes kanonok (1987) Teológiai tanulmányait Győrben végezte, 1939-ben szentelték pappá. 1939-től Szomódon káplán, 1941-től Győr-Gyárvárosban, 1942-től Agostyánban lelkész, 1943-tól tábori lelkész, 1944-től 1947-ig szovjet hadifogságban volt. Hazatérve Töltéstávnál, Bezenyén lelkész. 1956-ban elhagyja az országot. Kanadában, Kaliforniában (USA), 1969-71 között Olaszországban élt. 1971-ben visszamegy Kanadába, 1989-ben vonult nyugdíjba. Calgaryban a Katolikus Hírnök szerkesztője. Első kötete még Magyarországon jelent meg.

VÁCI MIHÁLY

Nyíregyháza, 1924. dec. 25. - Hanoi, 1970. ápr. 16. Költő, író. Eredeti neve Vitál. Föld nélküli szegényparaszток leszármazottja, apja MÁV-pályamunkás, megrokkánása után sorompóőr. Szülővárosában végezte el a tanítóképzőt. Fiatalon, több éven át súlyos tüdőbeteg volt. 1949 tavaszától

szülővárosában kollégiumi vezető, majd megyei tanácsi előadó. 1950–1954 között Bp.-en az Oktatásiügyi Minisztériumban dolgozott, 1954 végén a Tankönyvkiadóhoz került. Nevét Mindenütt otthon c. kötete (1961) tette ismertté. 1960-tól az Élet és Irodalom c. folyóirat munkatársa, 1961-től az Új Írás szerkesztő bizottsági tagja, 1964-től haláláig szerkesztője. 1963-ban Szabolcs-Szatmár megye országgyűlési képviselője. 1970-ben kormányküldött-séggel Vietnámba utazott. Agyvérzés következtében ott halt meg. Magyarországon temették el. József Attila-díj (1956, 1962), Kossuth-díj (1966).

VAJDA JÁNOS

Pest, 1829. máj. 8. – Bp., 1897. jan. 17. A 19. század második felének jelentős költője, publicista. Apja uradalmi erdész volt Vákon. Középiskolai tanulmányait Székesfehérváron és Pesten végezte. Első verse 1844-ben jelent meg az Életképekben. 1847-től versei rendszeresen megjelentek. Részt vett az 1848. márc.-i eseményekben. 1849. dec.-ben besorozták közlegénynek a császári hadseregbe. Hazatérése után Kiskunhalason és Budán dolgozott a földbeclő hivatal rapidíjasaként. 1855-től a Magyar Sajtó, 1857 – 1863 között a Nővilág, 1861 – 62-ben a Csatár, 1863 első felében a Magyar Sajtó szerkesztője. 1864-től 1866 nyaráig Bécsben a kancelláriai sajtóirodában dolgozott. 1867-ben a Kossuth párti Magyar Újság, 1868-ban A Nép Zászlója c. hetilap munkatársa. 1870-ben a Kisfaludy Társaság tagja. 1870-től haláláig a Vasárnapi Újságban és melléklapjában, a Politikai Újdonságokban jelent meg írásainak többsége. A nyolcvanas évektől sokat betegeskedett. Ady Vajda Jánost „szent elődjének” tekintette.

VASADI PÉTER

Budapest, 1926. jún. 1. Elemi iskolát Újpesten végzi, majd a Könyves Kálmán Reálgimnázium és a Kemény Zsigmond Gimnázium tanulója. 1943-45-ig a Gábor Áron honvéd tüzér hadapród iskolában folytatja tanulmányait. 1947-1950 között több szakmát tanul: bőrkereskedő tanonc, majd műszaki rajzoló húspári segédmunkás. 1948-tól elkezdte felsőfokú tanulmányait, de a „minden főiskoláról kitiltva” minősítéssel nem tudja befejezni. 1968-70-ben elvégzi a MUOSZ újságíró iskoláját. 1971-ben A magunk kenyerén c. versantológiában megjelent verseivel tűnik fel a magyar irodalomban. 1967-től nyugdíjba vonulásáig az Új Ember katolikus hetilap és a Vigília folyóirat szerkesztője. 1986-tól nyugalmazott újságíró, a Magyar Írószövetség és a Magyar Alkotóművészek Egyesületének tagja. József Attila-díj (1991).

VIRÁG BENEDEK

Dióskál, 1754 – Buda, 1830. jan. 30. Tanár, költő, író. Nagybjomiban, Nagykanizsán és Pesten tanult. 1775-ben belépett a pálos rendbe, Pesten és Pécsen végezte a teológiát és a bölcsezetet. 1782-től a székesfehérvári gimnáziumban tanított, itt maradt a rend 1785-ben történt feloszlása után is. 1794-től Pesten a Batthyány családnál nevelő, majd Budára a Tabánba költözött, itt élt több mint 30 évig magányosan szűkös nyugdíjából és titkos baráti támogatásokból. A magyar ódaköltészet egyik legnagyobb mestere volt. Verseit – hazafias és bölcseleti ódáit, szatíráit, epigrammáit – klasszikus versformákban írta, megszólaltatva a felvilágosodás eszméit. Első művei a kassai Magyar Museum és az Orpheus c. folyóiratban jelentek meg 1789 – 90-ben.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

Pusztánék, 1800. dec. 1. – Pest, 1855. nov. 19.: epikus, lírikus és drámaíró, a legnagyobb magyar romantikus költő, az MTA tagja (1830). Apja gazdaszt. 1811-től Székesfehérváron, 1816-tól Pesten járt gimnáziumba. 1817-ben, apja halála után nevelőseget vállalt a Perczel családnál. 1825-ben, a honfoglalásról szóló Zalán futása eposzával az egész országban ismertté vált. 1827–32-ben a Tudományos Gyűjteményt és annak melléklapját, a Koszorút szerkeszti. Ő készíti el az MTA megbízásából A magyar helyesírás és szóragasztás főbb szabályait (1832). 1936-ban a Kisfaludy Társ., egyik alapítója. Toldyval és Bajzával az Auróra-kör vezetője, kiadták az Athenaeumot (1837–43) és a Figyelmezt (1837–40). 1837-ben megírja a második nemzeti himnusszá vált Szózatot. 1848-ban képviselő, Kossuth feltétlen híve. Világos után bujdosott, 1850-ben kegyelmet kapott. 1854-ben ébredt fel benne újra költő, ekkor írja meg A vén cigányt, a legmélyebb magyar rapszódia. 1855-ben agyszélhűdés érte és meghalt.

WASS ALBERT

Válaszút, 1908. jan. 8. – Astor, (Florida, USA) 1998. febr. 17. Erdélyi magyar író és költő. Előnevei szentgyezyi és czegei gróf. Debrecenben gazdasági akadémiát végzett, gazdálkodott. Az Erdélyi Szépművés Céh tagja. 1934-ben a Farkasverem c. regénye Baumgarten-díjat kapott. 1944-től Németországban, majd 1952-től haláláig az Amerikai Egyesült Államokban élt. 1956-tól az University of Florida tanára volt. Az Amerikai Magyar Szépművés Céh megalapítója. Nicolae Ceaușescu elnökségének éveiben Romániában könyveit betiltották. Műveit Magyarországon a rendszerváltás óta jelentetik meg, korábban itt szinte ismeretlen volt. Egyik leg híresebb könyve a Kard és kasza.

WEÖRES SÁNDOR

Szombathely, 1913. jún. 22. – Bp., 1989. jan. 22. Költő, író, műfordító, a modern magyar irodalom egyik legnagyobb, világirodalmi rangú alkotója. Magántanulólként érettségizett 1932-ben. Költői felfedezése a Pesti Hírlap 1929. ápr. 14-i vasárnapi számában megjelent Öregek c. verséhez fűződik. Egyetemi évei alatt történelmet, földrajzot, jogot, 1935-től filozófiát és esztétikát hallgatott, filozófiából doktorált (1939). 1929-től több lapban publikál: Nyugat, Napkelet, Válasz, Diárium, fővárosi és vidéki napilapokban is. Első verseskötete, a Hideg van (Pécs, 1934). Könyvtárosként dolgozott Pécsen és Pesten, 1948. okt. 1-től 1951. márc. 1-ig a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában. 1947-ben egy évet töltött Olaszországban. 1956-tól hosszú hallgatás veszi körül. 1964-től engedték visszatérni az irodalmi életbe. Ötvenéves születésnapjára a Magyar Műhely c. folyóirat különszámot jelentetett meg (Párizs, 1964). Pályája legnagyobb közönségsikerét gyermekverskötetével és a Psyché c. verses regényével aratta. Összegyűjtött művei három kötetben 1981-ben jelent meg. Születésének 80. évfordulóján az OSZK Kézirattárában (1993. ápr. 8.-júl. 1.) és a Petőfi Irodalmi Múzeumban (1993. okt.) rendeztek kiállítást. Baumgarten-díj (1936); Kossuth-díj (1970).

A költők életrajzi adatait Vassné Mészáros Katalin gyűjtötte össze.

Tartalomjegyzék

SZABÓ FERENC: BABEL BALÁZS VERSVÁLOGATÁSA ELÉ.....	5
A SZÓ ÜNNEPE - INTERJÚ BABEL BALÁZZSAL	6
ADY ENDRE: A NAGY HITETŐ	13
ADY ENDRE: MISZTÉRIUM	15
ÁNYOS PÁL: BOLDOGSÁGOS SZŰZ MÁRIÁHOZ AZ ÉDES HAZÁÉRT	17
ÁPRILY LAJOS: AZ IRISÓRAI SZARVAS.....	18
ARANY JÁNOS: HONNAN ÉS HOVÁ?	20
ARANY JÁNOS: MINDVÉGIG.....	23
BABITS MIHÁLY: EUCHARISZTIA.....	25
BABITS MIHÁLY: PSYCHOANALYSIS CHRISTIANA	28
BALASSI BÁLINT: BORIVÓKNAK VÁLÓ	30
BERDA JÓZSEF: TÉPELŐDÉS	31
BERDE MÁRIA: BÚCSÚJÁRÁS.....	32
BERZSENYI DÁNIEL: HORATIUSHOZ.....	34
BESSENYEI GYÖRGY: MAGÁHOZ.....	35
CZIGÁNY GYÖRGY: MINTHA EMMAUS FELÉ	37
CSANÁD BÉLA: HOL VAGY, ISTVÁN KIRÁLY?	38
CSOKITS JÁNOS: HA ELMONDOM, MI TÖRTÉNT VELÜNK... ..	40
CSOKONAY VITÉZ MIHÁLY: MINDÉG KÖZEL VAN A HALÁL	44
CSÓÓRI SÁNDOR: VERŐDÖM, VONSZOLÓDOM	45
DEVECSERI GÁBOR: MEGINT EGY ESTE.....	46
DSIDA JENŐ: NAGYCSÜTÖRTÖK.....	47
ERDÉLYI JÓZSEF: JÉZUS IMÁJA	48
FALU TAMÁS: PESTREJÁRÓK.....	50
FALUDI FERENC: FORGANDÓ SZERENCSE	51
FAZEKAS MIHÁLY: A BÖLCS.....	52
GÁT ISTVÁN: MARADJ VELEM.....	53
GÖRGEY GÁBOR: MÉG MA.....	55
GULYÁS PÁL: CSÍKSOMLYÓI MÁRIÁHOZ.....	56
GYÓNI GÉZA: TOMORY ÚR NAGYMISÉJE.....	57
GYURKOVICS TIBOR: EGYETLEN	60
HARSÁNYI LAJOS: FALUSI TEMPLOMOK ILLATA	61
ILLYÉS GYULA: EGY MONDAT A ZSARNOKSÁGRÓL	62
ILLYÉS GYULA: ÉJFÉLI MEDITÁCIÓ A LEGFELSŐ EMELETEN	71
JANUS PANNONIUS: ANYJÁNAK, BARBARÁNAK SÍRFELIRATA	75
JÉKELY ZOLTÁN: VISZONTLÁTÁS.....	76
JÓZSEF ATTILA: JUDIT	77
JÓZSEF ATTILA: NEM EMEL FÖL	78
JUHÁSZ GYULA: A RÉGI KISPAF.....	80
KALÁSZ MÁRTON: BÁRÁNY.....	81
JUHÁSZ GYULA: BARTÓK BÉLÁNAK	82

KÁLNOKY LÁSZLÓ: <i>MINTAMÓDSZERÜL</i>	84
KÁNYÁDI SÁNDOR: <i>VALAKI JÁR A FÁK HEGYÉN</i>	85
KASSÁK LAJOS: <i>KARÁCSONYI MEDITÁCIÓ</i>	86
KAZINCZY FERENC: <i>A KÖLTŐ</i>	87
KERÉNYI GRÁCIA: <i>SZIGLIGETI BALÁZSOLÁS</i>	88
KISS JÓZSEF: <i>KRISZTUS</i>	90
KOPRÉ JÓZSEF: <i>IMÁDSÁG, FOGÓDZÁSÉRT</i>	92
KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: <i>ŐSZI REGGELI</i>	93
KÖLCSEY FERENC: <i>ZRÍNYI MÁSODIK ÉNEKE</i>	94
KUNSZERY GYULA: <i>KÖLTŐI LEVÉL ORTNAY GYULÁHOZ</i>	96
LÉNÁRD ÖDÖN: <i>KI ITT BELÉPSZ</i>	98
MÁRAI SÁNDOR: <i>MENNYBŐL AZ ANGYAL</i>	99
MÁRAI SÁNDOR: <i>ÖTVENNYOLC</i>	103
MÉCS LÁSZLÓ: <i>FÉNYT HAGYNI MAGUNK UTÁN!</i>	104
MENTES MIHÁLY: <i>ENGEMET ISTEN SZERET</i>	105
MORLIN IMRE: <i>A KONZERVDOBOZ</i>	106
NAGY GÁSPÁR: <i>JEGYZVÉN SZALMASZÁLLAL</i>	108
NAGY GÁSPÁR: <i>TUDOM, NAGY NYÁRI DÉLUTÁN LESZ</i>	109
NAGY MIKLÓS: <i>KARÁCSONY A RÁCSMÖGÖTT</i>	110
NAGY MIKLÓS: <i>KARÁCSONYI ÜZENET</i>	111
NEMES NAGY ÁGNES: <i>A TÁRGY FÖLÖTT</i>	112
ÖLBÉY IRÉN: <i>HOLT-TENGER</i>	113
PÁKOLICZ ISTVÁN: <i>MÁRIA ÉNEKE</i>	114
PÁZMÁNY PÉTER: <i>ÉNEKE MAGYARORSZÁG VÉDASSZONYÁRÓL</i>	116
PETŐFI SÁNDOR: <i>HÁBORÚVAL ÁLMODÁM</i>	118
PETŐFI SÁNDOR: <i>A GÓLYA</i>	119
PILINSZKY JÁNOS: <i>EGYENES LABIRINTUS</i>	123
PILINSZKY JÁNOS: <i>INTROITUSZ</i>	124
PROHÁSZKA OTTOKÁR: <i>A MINDENSÉG ÉRZELMEIVEL</i>	125
PUSZTA SÁNDOR: <i>MÉG NYÍLNAK A</i>	128
RAB ZSUZSA: <i>MÍLYÁNK</i>	129
RADNÓTI MIKLÓS: <i>KÖSZÖNTŐ</i>	132
REMÉNYIK SÁNDOR: <i>A SZŐNYEG VISSZÁJA</i>	133
REVICZKY GYULA: <i>ŐSZ FELE</i>	134
RÓNAY GYÖRGY: <i>A MEGFÁRADT ODYSSEUS</i>	135
SIK SÁNDOR: <i>A RAKÉTA ÚTJA</i>	136
SIMON ISTVÁN: <i>GYERÉKKORI KARÁCSONYESTE</i>	137
SINKA ISTVÁN: <i>LIDIA PÁL UTÁN SÓHAJT</i>	138
SZABÉDI LÁSZLÓ: <i>A LATOR ANYJA</i>	140
SZABÓ FERENC: <i>MÁSODIK MEGHÍVÁS</i>	142
SZABÓ FERENC: <i>SUSCIPE</i>	143
SZABÓ FERENC: <i>HOZZÁD TARTOZOM</i>	144
SZABÓ LÓRINC: <i>A HUSZONHATODIK ÉV</i>	146
SZABÓ LÓRINC: <i>BABITS</i>	147
SZENT-GÁLY KATA: <i>UTAK</i>	148

SZENTMIHÁLYI SZABÓ PÉTER: <i>TÉRDRE, MAGYAR!</i>	152
SZILÁGYI DOMOKOS: <i>CIRCUMDEDERUNT</i>	154
TARBAY EDE: <i>ANGYALI ÜDVÖZLET</i>	155
TOLDALAGI PÁL: <i>EZ HÁT AZ ÉLET?</i>	156
TOMPA MIHÁLY: <i>NŐMNEK</i>	157
TÓTH ÁRPÁD: <i>ISTEN TÖRÖTT CSELLÓJA, HALLGATOK</i>	160
TÜRMEZEI ERZSÉBET: <i>MA IS!</i>	161
TÜZ TAMÁS: <i>AZ ORSZÁG</i>	162
VÁCI MIHÁLY: <i>KOMFORTOS MINDENSÉG</i>	163
VAJDA JÁNOS: <i>ŐSZI TÁJÉK</i>	165
VASADI PÉTER: <i>A VACSORA</i>	167
VÖRÖSMARTY MIHÁLY: <i>A SZEGÉNY ASSZONY KÖNYVE</i>	168
VÖRÖSMARTY MIHÁLY: <i>A VÉN CIGÁNY</i>	172
WASS ALBERT: <i>HOLLÓ, HOLLÓ, ÁRIA HOLLÓ...</i>	175
WASS ALBERT: <i>NAGYPÉNTEKI SIRATÓ</i>	176
WEÖRES SÁNDOR: <i>PARAINESIS</i>	178
A KÖLTŐKRŐL.....	180

E kötet első 100 – sorszámozott –
példányának kinyomtatására

Kovács András, Szakálas Tibor és Varga Miklós,
a kecskeméti Print2000 Nyomda Kft.
tulajdonosainak
felajánlása alapján kerülhetett sor.
A könyv a 2009-ben alapított
Print Digitális Stúdió
első terméke.

print 2000
NYOMDA KFT. KECSKEMÉNT